

CATÀLEG DE LA COL·LECCIÓ RONALD FRASER DE TESTIMONIS ORALS
DE LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA

Lluís Ubeda Queralt

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Departament de Fonts Orals

Barcelona, 2006

SUMARI

Introducció.....	p. 3.
Catàleg.....	p. 6.
Índex onomàstic.....	p. 126.

Edita: Ajuntament de Barcelona. Arxiu Municipal
© Ajuntament de Barcelona

INTRODUCCIÓ

Presentar el catàleg d'aquesta col·lecció de 270 testimonis orals, obra del treball pioner, rigorós i tenaç de l'investigador britànic Ronald Fraser, representa per l'equip humà de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona i, més concretament, pel Departament de Fonts Orals la culminació d'un compromís i, alhora, la manifestació evident de la nostra voluntat de preservar i difondre les fonts orals en la doble vessant, oral i escrita; en definitiva, el que nosaltres entenem com un correcte tractament d'aquest tipus de fonts.

La Guerra Civil Espanyola és el període historiat a partir de la memòria d'aquells que la van viure des de les més diverses posicions ideològiques, condicions socials i procedències geogràfiques. L'aplec d'aquestes memòries individuals ens dona una dimensió col·lectiva dels fets històrics i, com a producte de la memòria, també ens situa en el moment en que es recull el testimoni oral, en concret entre els anys 1973 i 1975, moment on també s'obria per a la majoria dels testimonis un període cabdal.

Arran de la donació, l'octubre de 1983, d'aquesta important col·lecció, es va constituir l'actual Departament de Fonts Orals i això va estar possible, en primer lloc, per la voluntat de Ronald Fraser de lliurar la seva documentació oral i escrita a una institució arxivística —un cop publicat el seu estudi titulat *Recuérdalo tú y recuérdalo a otros. Historia oral de la guerra civil española* (Barcelona, 1979)—.

Per altra part, el donatiu comportà unes negociacions que arribaren a bon port gràcies a la intervenció de la dra. Mercè Vilanova —vinculada com R. Fraser al moviment internacional d'historiadors orals— que va convèncer al llavors director de l'Arxiu Històric de la Ciutat, dr. Jaume Sobrequès, de la vàlua d'aquests qualificats aleshores com a «nous documents» i, a la vegada, va evitar que la col·lecció anés a formar part dels rics fons de l'Oral History Research Office de la Universitat de Columbia de Nova York.

D'aquesta manera es va trobar el suport necessari per a tirar endavant el projecte de creació d'un arxiu de fonts orals en el sí de l'Arxiu Històric de la Ciutat, comptant amb la garantia inicial d'una col·lecció de prestigi com la de R. Fraser, el que ens facilitaria posteriors nous ingressos i iniciar un treball amb continuat fins avui dia i amb projecció cap el futur.

El catàleg presenta els testimonis ordenats alfabèticament i en registre individuals. Cada registre inclou:

- Dades bàsiques per a la identificació del document, com ara: nom o pseudònim del testimoni, data i lloc de naixement, data i durada de l'enregistrament sonor, localització i transcripció del document, i condicions d'accés al document.

- Dades que incideixen més en la dimensió històrica i social del document:

* La pertinença o simpatia del testimoni envers certs moviments socials, polítics o religiosos.

* Els topònims relacionats en el document. S'han consignat de forma selectiva i només quan aporten informació de relleu.

* La professió del testimoni durant els fets centrals de la seva narració. I la professió en el moment que es produeix l'enregistrament del document oral.

* Matèries que es desprenen de la narració del testimoni.

* Resum del contingut de l'entrevista. No tots els testimonis tenen resum, donat que al llarg dels anys en que s'han realitzat les transcripcions (data d'inici 1983, data final 2005) les limitacions tècniques i a vegades de temps han fet que no s'elaborés el dit resum.

El catàleg es complementa amb un índex onomàstic dels testimonis indicant a més, a tall d'informació, el tema del document.

SIGNIFICAT DELS CAMPS

Data naixement. Dia, mes i any.

Lloc naixement. Província o país i la localitat entre parèntesi.

Militància. Política, sindical o confessional.

Professió. En el moment del tema central.

Professió posterior. Amb posterioritat al tema central.

Tema. GC = Guerra Civil. El tema central va acompanyat de les següents referències geogràfiques: Andalusia, Aragó, Astúries, Cantàbria, Castella, Catalunya, Espanya, Euskadi, Extremadura, Galícia, Madrid, Marroc, Navarra, País Valencià.

Lloc històric. Topònims relacionats amb el document. S'inclouen topònims de països, poblacions i comarques, així com fronts de guerra i batalles. S'ha respectat la toponímia pròpia de les terres de parla catalana i els noms de països i ciutats estrangeres s'han consignat seguint la GEC; en els referents a la resta d'Espanya, s'han consignat en espanyol.

Data entrevista. Dia, mes i any.

Durada entrevista. Hores, minuts i segons.

Transcripció. Número de planes i inicials del transcriptor.

Sigles testimoni. Referència a l'arxiu de text on figura la transcripció.

Cota. Armari i prestatgeria i núm. registre.

Autorització. A = Consulta lliure. NOA = Restringida.

Resum. Informe sobre el contingut de l'entrevista i sobre les condicions de la transcripció.

SIGLES EMPRADES EN EL CAMP MILITÀNCIA

AC Acción Católica

ACNP Asociación Católica Nacional de Propagandistas

AE Acción Española

AET Agrupación Escolar Tradicionalista

ANV Acción Nacionalista Vasca

AP Acción Popular

AR Acción Republicana

CA Carlistes

CEDA Confederación Española de Derechas Autónomas

CNS Central Nacional Sindicalista

CNT Confederación Nacional del Trabajo

CTC Círculo de Trabajadores Católicos

EC Estat Català

EM Emakume Abertzale Batza

ERC Esquerra Republicana de Catalunya

FAI Federación Anarquista Ibérica

FE Falange Española

FE-JONS Falange Española de las JONS

FET-JONS Falange Española Tradicionalista y de las JONS

FIJL Federaci3n Ib3rica de Juventudes Libertarias
FM Federaci3n de Mendigoizales
FNEC Federaci3n Nacional d'Estudiants de Catalunya
FUE Federaci3n Universitaria Escolar
IR Izquierda Republicana
IRS Izquierda Radical Socialista
JAP Juventudes de Acci3n Popular
JAR Juventudes de Acci3n Republicana
JC Juventudes Comunistas
JCE Juventud Cat3lica Espa1ola
JIR Juventudes de Izquierda Republicana
JONS Juntas de Ofensiva Nacional Sindicalista
JS Juventudes Socialistas
JSU Juventudes Socialistas Unificadas
JSUC Joventuts Sociliastes Unificades de Catalunya
LL Lliga Catalana
MOAC Milicias Antifascistas Obreras y Campesinas
NA No afiliat
PCE Partido Comunista de Espa1a
PNE Partido Nacionalista Espa1ol
PNV Partido Nacionalista Vasco
POUM Partido Obrero de Unificaci3n Marxista
PRRS Partido Republicano Radical Socialista
PS Partido Sindicalista
PSAD Partido Social de Acci3n Democr3tica
PSOE Partido Socialista Obrero Espa1ol
PSR Partido Social Revolucionario
PSUC Partit Socialista Unificat de Catalunya
RE Renovaci3n Espa1ola
SEU Sindicato Espa1ol Universitario
SR Socorro Rojo
STV Solidaridad de Trabajadores Vascos
UDC Uni3n Democr3tica de Catalunya
UGT Uni3n General de Trabajadores
UMRA Uni3n Militar Republicana Antifascista
UR Uni3n Republicana
URR Uni3n de Rabassaires
USDE Uni3n Social Dem3crata Espa1ola

Altres termes que figuren en el camp milit3ncia s3n: Cat3lic/a, Mon3rquic/a, Republic3n/na.
Entre par3ntesi es pot incloure la tend3ncia pol3tica (p. ex. republic3n) o b3 el grau d'adhessi3n envers un grup o moviment (p. ex. simpatitzant).

CATÀLEG

MARISA ABAD MIRÓ

Data naixement: 00-00-1910

Lloc naixement:

Militància: UGT * PCE

Professió: Llicenciada Ciències * Catedràtica Institut

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: València (Gandia) * Madrid * València * Alacant

Data entrevista: 17-09-1973

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: MAB

Cota: A1 E2-E3 (104-105-114)

Autorització: A

Resum: L'entrevista aporta la visió d'una dona pertanyent al sector intel·lectual que va dedicar gran part de la seva joventut a l'ensenyament. Les seves vivències de la guerra són interessants per a conèixer la nova línia pedagògica que es va portar a terme en l'ensenyament primari; així com les activitats que va portar a terme en el camp de la fotografia i en la ràdio, i ens informa sobre les activitats de tipus cultural i propagandístic iniciativa, principalment, del Quinto Regimiento i en el front de Madrid i a ciutat de València.

El testimoni és l'esposa del també entrevistat Fernando Tudela i que apareix, un cop, a l'entrevista com R2. Caldria revisar - donat que consultades les nostres obres de referència no hem trobat els seus noms o aquests són incomplets- la cita al nom següent:

- Nataliset Bot (literata francesa).

FRANCISCO ABAD SORIANO

Data naixement: 00-00-1915

Lloc naixement: Almería (Alboloduy)

Militància: JC * UGT * PCE

Professió: Soldat * Capità

Professió posterior:

Tema: GC Madrid * GC Catalunya

Lloc històric: Madrid * València (Paterna) * Girona (Figueres) * Teruel * Madrid (Brunete) * Almería

Data entrevista: 15-03-1975

Durada entrevista: 2 h, 15 min

Transcripció: 96ps.*Ll.

Sigles testimoni: FAS

Cota: A1 E3 (229-230)

Autorització: A

Resum: L'entrevista ens aporta la visió d'un jove comunista andalús que a finals del 34 ingressa com a soldat en un regiment de Madrid on participa en l'organització clandestina de la tropa fins el juliol del 36 que passa a defensar la República davant de l'aixecament dels militars revoltats. Participa en els fets de juliol i novembre a Madrid i, posteriorment, ingressa en l'Escola Popular de Guerra de Paterna d'on sortirà com oficial, arribant al grau de capità.

Entre els temes que es desprenen del seu discurs, cal destacar el retrat que fa del capità Eleuterio Díaz-Tendero Merchán i el paper que aquest va jugar abans i durant la guerra, la situació militar de Madrid, les batalles de Terol i Brunete, l'acció que va fer al castell de Figueres poc abans de la caiguda de Catalunya i, finalitza, amb un debat sobre la possible unitat de l'esquerra.

RAFAEL ABELLA BERMEJO

Data naixement: 14-11-1917

Lloc naixement: Barcelona

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior: Escriptor

Tema: GC Galícia * GC Andalusia * GC Catalunya

Lloc històric: La Coruña * Sevilla * Granada * Badajoz

Data entrevista: 12-05-1974

Durada entrevista: 2 h, 35 min

Transcripció: 57ps.*Ll.

Sigles testimoni: RAB

Cota: A1 E4 (174-175)

Autorització: A

Resum: L'entrevista aporta la visió d'un jove català d'origen benestant i monàrquic, que viu la guerra des de fora de Catalunya. Com intel·lectual té una visió crítica dels fets i analitza la situació de la zona dita nacional, amb alguna referència a l'experiència personal i familiar viscuda a Catalunya.

KONI AGUIRRE OZAMIZ

Data naixement: 00-00-1930

Lloc naixement: Vizcaya (Guernica)

Militància: NA

Professió: Infant

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Guernica) * Vizcaya (Bilbao) * França

Data entrevista: 02-04-1975

Durada entrevista: 15 min

Transcripció: 9ps.*Ll.

Sigles testimoni: KAG

Cota: A1 E5 (209-211)

Autorització: A

Resum: El testimoni reflecteix les vivències d'una nena de set anys de Guernica que presencià els bombardeigs del dia 26-IV-1937 i els seus efectes sobre la dita població. Juntament amb els seus germans, és trasllada a Bilbao on viurà a casa d'uns familiars durant un curt període i posteriorment, gràcies a les gestions d'un amic de la família, serà enviada ella i els seus germans a França en una colònia infantil de caire marxista.

L'entrevista, tot i ser curta, és interessant per a copsar l'impacte dels fets sobre la població civil, ja que es centra molt en els aspectes relacionats amb la vida quotidiana des de la perspectiva d'una nena que confessa haver patit -arran dels bombardeigs- un trauma. S'inicia amb un altre testimoni d'una dona (R3) de la comarca de Guernica, però aquest testimoni s'interromp per a donar pas al testimoni de Koni Aguirre.

La transcripció no ha plantejat problemes, i al llarg de l'entrevista intervenen fent aclariments i comentaris R2 (dona, probablement Manolita Aguirre) i R4 (home).

MANOLITA AGUIRRE OZAMIZ

Data naixement: 00-00-1928

Lloc naixement: Vizcaya (Guernica)

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Guernica) * Vizcaya (Bilbao) * França

Data entrevista: 02-04-1975

Durada entrevista: 40 min

Transcripció: 19ps.*Ll.

Sigles testimoni: MAG

Cota: A1 E5 (211)

Autorització: A

Resum: L'entrevistada, filla d'Ignacia Ozamiz, era una nena de nou anys en el moment del bombardeig de Guernica, vila on residia amb la seva família. De sentiment nacionalista i profundament catòlica, haurà de fer-se responsable dels tres germans petits i, després d'una estada a Bilbao, seran evacuats a França en diverses colònies infantils de caire comunista, fins que posteriorment podran retornar a Euskadi.

Com a testimoni directe del bombardeig de Guernica del 26-IV-1937, dona la seva experiència viscuda aquell dia i detalla les accions de l'aviació alemanya i els resultats esfereïdors que provocà sobre la vila. L'altre aspecte que cal destacar de l'entrevista és la seva vivència, juntament amb els seus tres germans petits, en els diversos refugis on van romandre durant uns tres anys i el contrast que els hi produeix el convida amb gent d'altra ideologia i on la religió estava exclosa.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i tan sols alguns noms propis o topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé R2 fent aclariments (dona, Ignacia Ozamiz).

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

LUIS AGUIRRE VERGARA

Data naixement: 13-08-1909

Lloc naixement:

Militància: NA * Catòlic

Professió: Capellà

Professió posterior: Capellà

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Álava (Vitoria) * Vizcaya (Rentería) * Guipúzcoa (Mondragón) * Gran Bretanya * França * Bèlgica * Vizcaya (Guernica)

Data entrevista: 06-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 37ps.*Ll.

Sigles testimoni: LAV

Cota: A1 E5 (210-213)

Autorització: A

Resum: El testimoni –capellà que durant la guerra civil actuà com a assessor i responsable d'afers religiosos de la Federació d'escoles basques- ens aporta informació sobre les activitats dutes a terme en el terreny escolar, les relacions entre l'Església i el PNB, el primer projecte d'Estatut basc, l'article 26 de la Constitució, la repressió de guerra i de postguerra que va patir el clergat basc, l'organització de colònies de nens refugiats a l'estranger (Anglaterra, França i Bèlgica), i l'actitud de certes autoritats eclesiàstiques durant la II República i la guerra. Per la seva actuació, el testimoni va ser condemnat per un consell de guerra i restà més de tres anys empresonat.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tot i que hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista el testimoni utilitza el terme “el partido” per a referir-se al PNB.

JUAN AJURIAGUERRA OTXANDIANO

Data naixement: 06-08-1903

Lloc naixement: Vizcaya (Bilbao)

Militància: PNV

Professió: Enginyer * Polític

Professió posterior: Enginyer * Polític

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Guipúzcoa (San Sebastián) * Santander (Laredo) * Santander (Santoña)

Data entrevista: 02-04-1975 * 03-04-1975

Durada entrevista: 2 h, 20 min

Transcripció: 59ps.*Ll.

Sigles testimoni: JAO

Cota: A1 E5 (222-224)

Autorització: A

Resum: L'entrevista amb el president del Bizkai Buru Batzar i un dels dirigents més destacats del PNB, aplega un seguit d'informació de primera mà sobre temes cabdals en el desenvolupament de la guerra civil a Euskadi, entre els que destaquen aspectes dels orígens de l'Estatut Basc; la seva participació activa en els primers moments del conflicte; el nacionalisme basc durant la República i la guerra; el poder a Euskadi durant la guerra; les negociacions i seguiment del conegut com Pacte de Santoña; i la repressió de postguerra.

En referència a la transcripció, alguns dels noms propis emprats pel testimoni no ha estat possible de confrontar i, per tant, s'han transcrit segons la cita textual; el mateix es pot dir d'algunes paraules de genealogia basca. Al llarg de l'entrevista intervé amb aclariments i alguna pregunta R2 (home). L'entrevista s'inicia el dia 2-IV-1975 i continua, a mitjans de la segona cara (plana 28 de la transcripció), el dia 3-IV-1975. Així mateix, resten espais en blanc quan no s'ha pogut esbrinar el contingut de la frase o paraula. Quan fa referències "al partido", el testimoni vol dir el PNB.

Bibliografia consultada:

- *Bidasoa Inguuraztiak*. Vols. 1, 2, 3. Bidasoa Institut d'Histoire Contemporaine (vol. 1). Geu Argitaldaria (vols. 2 i 3). Saint-Jean-de-Luz, 1975 (vol. 1). Bilbao, 1978, 1980 (vols. 2 i 3).

- González Portilla, Manuel i Garmendia, Jose María. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.

- Historia 16. *La Guerra Civil*. Información y Revistas. Madrid, 1986. Volums 12 (La Campaña del Norte) i 24 (índex general).

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

DR. GUMERSINDO ALBERCA MONTOYA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Ciudad Real (Alcázar de San Juan)

Militància: AR * IRS * PRRS * UGT * CNT

Professió: Metge

Professió posterior: Metge

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Ciudad Real (Alcázar de San Juan)

Data entrevista: 02-10-1974

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: DRAL

Cota: A1 E3 (126)

Autorització: A

Resum: L'entrevista tracta fonamentalment el tema de la sanitat durant la guerra civil a Madrid, ciutat on el testimoni desenvolupà les seves activitats professionals i polítiques ja des del període republicà on va formar part com a diputat de les Corts Constituents com a membre d'Acció Republicana.

Altres temes tractats són les relacions Església-Estat durant la República i amb referències a l'actualitat, el paper de les organitzacions sindicals i polítiques durant la guerra i, principalment per aquest període, el paper de la CNT de la qual en formà part.

Al llarg de l'entrevista manté una visió independent i crítica, carregada d'un profund humanisme i amb uns alts principis ètics que han estat el seu nord al llarg de la seva vida, tot i haver de patir la marginació dels triomfadors de la guerra.

El seu discurs, a voltes atropellat i molt ràpid, ha comportat certes dificultats en la transcripció i ha restat algun espai en blanc. Quan es refereix a Alcázar, és Alcázar de San Juan província de Ciudad Real. Alguns dels noms propis emprats pel testimoni no ha estat possible de confrontar i, per tant, s'han transcrit segons la seva cita textual.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JUANA ALIER DE MARTÍNEZ

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Barcelona ?
Militància: NA * Catòlica
Professió: Mestressa
Professió posterior: Mestressa
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 21-10-1974
Durada entrevista: 1 h, 55 min
Transcripció: 64ps.*Ll.
Sigles testimoni: JA
Cota: A1 E1 (1)
Autorització: A
Resum:

MARIANO ALQUÉZAR SALVADOR

Data naixement: 00-00-1897
Lloc naixement: Teruel (Alloza)
Militància: NA
Professió: Camperol * Transportista
Professió posterior: Camperol
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Teruel (Alloza) * Teruel (Muniesa)
Data entrevista: 25-10-1974
Durada entrevista: 1h, 30 min
Transcripció: 57ps.*Ll.
Sigles testimoni: MALQ
Cota: A1 E6 (251)
Autorització: A

Resum: Membre d'una família de camperols benestants d'Alloza, és un home de tradició conservadora i amb afinitats falangistes que el juliol del 36 és tinent d'alcalde del seu poble. Formarà part del primer comitè que es constituí de forma paritària entre esquerres i dretes, però arran de l'entrada de les forces de la Columna Carod Ferrer i la implantació del comunisme llibertari, serà destituït, detingut i processat en un judici popular, però finalment, a instàncies de Mariano Franco, serà alliberat i viurà en el seu poble el procés col·lectivista, i el posterior retorn a les pràctiques individualistes. El testimoni serà el primer alcalde nomenat pels nacionals, càrrec que exerceix durant la postguerra. Del seu testimoni destaquem la informació relativa a la realitat social, política i econòmica d'Alloza, la relació dels fets succeïts a partir del juliol del 36, el funcionament de la col·lectivitat, la repressió durant la guerra i la postguerra. La transcripció ha plantejat bastants problemes donat el discurs a voltes confós i entretallat del testimoni i, per tant, han restat alguns passatges sense transcriure i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Cap el final de l'entrevista intervé fent algun aclariment R2 (dona). El segon cognom del testimoni —Salvador— s'ha extret del propi enregistrament.

JOSÉ ÁLVAREZ

Data naixement: 00-00-1917
Lloc naixement: Asturias (Alta muntanya d'Astúries)
Militància: UGT
Professió: Comerç * Protèsic dental
Professió posterior: Comerç * Protèsic dental
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Oviedo) * Asturias (Gijón)

Data entrevista: 08-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 50 min
Transcripció: 39ps.*FB
Sigles testimoni: JAL
Cota: A1 E5 (233)
Autorització: A
Resum:

PEDRO ÁLVAREZ

Data naixement: 00-00-1895
Lloc naixement:
Militància: FE
Professió: Empresari Metal.lúrgic
Professió posterior:
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba
Data entrevista: 15-08-1973
Durada entrevista: 1 h, 30 min
Transcripció: 64ps.*Ll.
Sigles testimoni: PAL
Cota: A1 E2 (87-92)
Autorització: A
Resum:

RAMÓN ÁLVAREZ PALOMO

Data naixement: 00-00-1913
Lloc naixement: Asturias (Gijón)
Militància: CNT * FAI
Professió: Dirigent obrer
Professió posterior:
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Gijón) * Asturias (Oviedo) * Barcelona
Data entrevista: 26-04-1975
Durada entrevista: 2 h, 55 min
Transcripció: 76ps.*Ll.
Sigles testimoni: RA
Cota: A1 E1 (21-22)
Autorització: A
Resum:

BARTOLOMÉ AMIL SÁNCHEZ

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Córdoba (Adamuz)
Militància: NA (republicà)
Professió: Camperol
Professió posterior:
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba
Data entrevista: 17-07-1973

Durada entrevista: 1 h
Transcripció: 35ps.*Ll.
Sigles testimoni: BAS
Cota: A1 E2 (86)
Autorització: A
Resum:

JUAN ANDRADE RODRÍGUEZ

Data naixement: 03-02-1898
Lloc naixement: Madrid
Militància: POUM
Professió: Polític * Escriptor
Professió posterior: Polític * Escriptor
Tema: GC Catalunya * GC Espanya
Lloc històric: Barcelona * Madrid
Data entrevista: 15-11-1973 * 04-05-1975
Durada entrevista: 4 h, 10 min
Transcripció: 101ps.*Ll.
Sigles testimoni: JAN
Cota: A1 E1 (29-30-31)
Autorització: A
Resum:

JOSEP ANDREU I ABELLÓ

Data naixement: 08-11-1906
Lloc naixement: Tarragona (Montblanc)
Militància: ERC
Professió: Advocat * Polític
Professió posterior: Advocat * Polític
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Tarragona (Reus) * Barcelona
Data entrevista: 04-03-1974
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 36ps.*Ll.
Sigles testimoni: JAA
Cota: A1 E1 (36)
Autorització: A
Resum:

MANUEL ANDÚJAR MUÑOZ

Data naixement: 04-01-1913
Lloc naixement: Jaén (La Carolina)
Militància: JS * JSUC
Professió: Funcionari * Periodista
Professió posterior: Escriptor
Tema: GC Catalunya * GC Andalusia
Lloc històric: Barcelona * Màlaga * Madrid * Lleida * Front d'Aragó * Barcelona (Sabadell)
Data entrevista: 05-06-1974
Durada entrevista: 2 h, 25 min

Transcripció: 34ps.*Ll.
Sigles testimoni: MAN
Cota: A1 E6 (255-256)
Autorització: A

Resum: L'entrevistat, un intel·lectual, utilitza un lèxic molt correcte, només en algun cas té una lleugera supressió dels plurals degut al seu origen andalús. Les intervencions de la seva dona (R2) són purament accessòries a l'entrevista.

Bibliografia consultada:

- Casterás, Ramón. *Las JSUC: ante la guerra y la revolución (1936-1939)*. Ed. Nova Terra. Barcelona, 1977.
- Martín Ramos, José Luis. *Els orígens del PSUC*. Curial. Barcelona, 1977.
- Revista *Anthropos*. Especial Manuel Andújar. Núm. 72 (V-1987).

PERE ARDIACA MARTÍ

Data naixement: 00-00-1909
Lloc naixement: Lleida (Balaguer)
Militància: PSUC
Professió: Polític
Professió posterior: Polític
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 10-12-1973
Durada entrevista: 1 h, 45 min
Transcripció: 45ps.*Ll.
Sigles testimoni: PA
Cota: A1 E1 (51)
Autorització: A
Resum:

JOSÉ ARES MONTES

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: FUE
Professió: Batxiller
Professió posterior:
Tema: GC Galícia
Lloc històric: La Coruña * Galícia * Madrid
Data entrevista: 01-07-1974
Durada entrevista: 1 h, 35 min
Transcripció: 33ps.*Ll.
Sigles testimoni: JAM
Cota: A1 E3-E6 (150-264)
Autorització: A

Resum: L'entrevista a aquest jove estudiant pertanyent a la FUE i de família de tradició republicana, ens permet copsar com es desenvolupava el conflicte bèl·lic a la reraguarda dels revoltats i, en concret, a la ciutat de La Corunya.

Els temes més importants que es tracten són la condició de republicà dins l'Espanya "nacional", analitzant aspectes tals com la seva posició davant l'actitud de l'Església catòlica enfront de la guerra, la repressió general i en contra del gallec i dels seus representants polítics i culturals, i la visió i coneixença que des d'un bàndol es tenia de l'altre.

Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home). La transcripció no ha plantejat gaires problemes tècnics, i només alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb fonts escrites i figuren tal com s'han enregistrat.

MANUEL ARGUDO LUQUE

Data naixement: 00-00-1917

Lloc naixement: Córdoba (Baena)

Militància: NA

Professió: Estudiant * Camperol

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba (Baena)

Data entrevista: 06-07-1973

Durada entrevista: 50 min

Transcripció: 19ps.*Ll.

Sigles testimoni: ARGUDO

Cota: A1 E2 (106)

Autorització: A

Resum: L'entrevista es centra en la població de Baena (Còrdova) i en els fets ocorreguts durant el mes de juliol de 1936, vistos des de la perspectiva d'un jove camperol fill de petit propietari, i en el sí d'una família de tendència conservadora i d'ordre.

Al ser un relat dedicat a fets quotidians tals com la família, el treball, el poble, no apareixen noms propis susceptibles de figurar en l'índex, a excepció dels estrictament relacionats familiarment amb el testimoni i, per tant, hem optat per, en aquest cas, obviar la confecció d'un índex.

Com a material de consulta figura junt amb la transcripció, l'article del tinent de la Guàrdia Civil Fernando Rivas Gómez titulat "La defensa de Baena", aparegut a la *Revista de Estudios Históricos de la Guardia Civil*, núm. 9, any V, 1972.

JORDI ARQUER SALTOR

Data naixement: 00-00-1906

Lloc naixement: Lleida (Bellcaire d'Urgell)

Militància: POUM

Professió: Polític * Escriptor

Professió posterior: Polític * Escriptor

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Front d'Aragó

Data entrevista: 26-01-1974 * 04-03-1974

Durada entrevista: 3 h, 45 min

Transcripció: 130ps.*MS

Sigles testimoni: JAR

Cota: A1 E1 (17-26-27)

Autorització: A

Resum:

NIEVES ARRAZOLA

Data naixement: 00-00-1916

Lloc naixement: Madrid

Militància: PCE * JSU

Professió: Mestressa

Professió posterior: Mestressa

Tema: GC Madrid * GC Espanya

Lloc històric: Madrid * Albacete * Alacant

Data entrevista: 12-02-1974

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 75ps.*MS

Sigles testimoni: NIEVES

Cota: A1 E1-E2 (44-74)

Autorització: A

Resum: Entrevista amb una militant del PCE. De família treballadora. Casada quan la guerra amb Manuel Tuñón de Lara. Interessa el punt de vista d'una militant no intel·lectual i el funcionament intern del partit durant la guerra civil a Madrid. La fugida cap a València i l'espera del vaixell que no va arribar, a Alacant. Dóna dades sobre aquest últim fet, sobre el funcionament d'una fàbrica d'armament de les Brigades Internacionals a Albacete i el funcionament de l'Escola de Quadres del PCE.

CONCHA DE AZAOLA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: EM

Professió: Infermera

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * França * Barcelona * Bèlgica

Data entrevista: 26-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 40ps.*Ll.

Sigles testimoni: CAZ

Cota: A1 E5 (216)

Autorització: A

Resum: Concha de Azaola, com a membre destacat del grup basc Emakume Abertzale Batza, i filla d'una família de tradició nacionalista, és molt interessant per a copsar la mentalitat i el tarannà dels membres del moviment nacionalista basc i, en aquest cas, incidint en els aspectes relacionats amb la participació de les dones en aquest moviment portant a terme tasques, fonamentalment, de tipus social i assistencial ja molt abans de l'esclat de la guerra civil.

El temes que tenen més relleu al llarg de l'entrevista són els orígens del grup Emakume, les activitats d'aquest grup durant el període de la República i de la guerra civil fonamentalment a Bilbao, l'actuació dels exiliats bascos a Barcelona durant la fase final de la guerra on destaquem la seva dedicació a la preservació i manifestació pública del culte catòlic malgrat l'oposició dels estaments religiosos catalans.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i certes expressions massa ràpides no ha estat possible de transcriure i figuren en blanc, així com alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé participant i fent preguntes R2 (dona) que possiblement és Teresa Rotaeché, així com de forma tangencial R3 (home) i R4 (dona).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial Universidad del País Vasco. Bilbao, 1987.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

DOLORES BALEZTENA

Data naixement: 00-00-1895

Lloc naixement: Navarra (Pamplona)

Militància: CA

Professió: Política

Professió posterior: Escriptora

Tema: GC Navarra

Lloc històric: Navarra (Pamplona) * França (Sant Joan Lohitzune o Saint-Jean-de-Luz) * Navarra (Leiza)

Data entrevista: 13-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 5 min

Transcripció: 30ps.*Ll.

Sigles testimoni: DBA

Cota: A1 E5 (201)

Autorització: A

Resum: Dolores Baleztena, pertany per tradició familiar al carlisme on participarà com a propagandista i dins de les Margarites durant la guerra treballarà a "Frentes y Hospitales". És germana de Joaquín Baleztena president de la Junta Regional carlista de Navarra i com a persona de la seva confiança, Dolores col·laborarà en els preparatius de l'aixecament militar a Navarra.

Tot i no arribar a aprofundir en la majoria dels temes que es tracten, l'entrevista té aspectes destacats com, per exemple, el carlisme com a moviment arrelat en el poble navarrès, el sentiment de creuada davant del que els carlistes consideraven un atac a les seves tradicions religioses i morals, les relacions del carlisme amb el nacionalisme basc, el paper de la dona en la reraguarda i en la guerra, les diferències en el bloc nacional i, fonamentalment, el diferent tractament de la repressió per part dels falangistes, per una banda, i els carlistes per l'altre.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Ugarte Tellería, Javier. *La nueva Covadonga insurgente*. Biblioteca Nueva. Madrid, 1998.

JOSE BARDASANO Y ORBEGOZO

Data naixement: 25-03-1910

Lloc naixement: Madrid

Militància: NA

Professió: Pintor * Cartellista

Professió posterior: Pintor * Cartellista

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid

Data entrevista: 08-10-1974

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 16ps.*Ll.

Sigles testimoni: JBAR

Cota: A1 E4 (155)

Autorització: A

Resum: L'entrevista aporta informació sobre els artistes compromesos amb la causa republicana i les seves activitats durant el període de la guerra civil on es plantejà un art amb un marcat caràcter social.

A la plana onze hi ha una referència a un lloc de Madrid que no s'ha pogut corroborar. Per altra banda, hem trobat una referència a Bardasano a *Treball* de 19-V-1938.

Al llarg de l'entrevista es produeix alguna intervenció, citada com R2, de la seva dona (Paquita). Caldria verificar el nom complet dels artistes citats: Morales i Orbegozo.

Bibliografia consultada:

- *Carteles de la Guerra Civil Española*. Ed. Urbión. Madrid, 1981.
- *Cartells de la República i de la Guerra Civil: Col·lecció Arxiu Nacional de Catalunya*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1986.
- Grima, Carmen. *El cartel republicano en la guerra civil*. Cátedra. Madrid, 1979.

JOSEP Mª BERENGUER

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Tarragona

Militància: CNT

Professió: Metal·lúrgic

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Mallorca * Huesca * Barcelona (Poble Sec)

Data entrevista: 20-02-1974

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 43ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMB
Cota: A1 E1-E2 (42-76)
Autorització: A
Resum:

MARIA BERENGUER

Data naixement: 00-00-1919
Lloc naixement: Barcelona
Militància: NA (CNT)
Professió: Modista
Professió posterior: Modista
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Horta)
Data entrevista: 23-02-1974
Durada entrevista: 45 min
Transcripció: 30ps.*MS
Sigles testimoni: MX
Cota: A1 E1 (41)
Autorització: A

Resum: Entrevista amb una dona de sentiment anarquista, però no afiliada. Interessant des del punt de vista de vida quotidiana, laboral, col·lectivitzacions i aspectes relacionats amb la visió de les dones en general.

EMILIO BERNUZ

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Teruel (Mas de las Matas)
Militància: CNT * FIJL
Professió: Camperol
Professió posterior:
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Teruel (Mas de las Matas) * Teruel (Muniesa) * Zaragoza (Farlete) * Andorra
Data entrevista: 28-10-1974
Durada entrevista: 1 h, 45 min
Transcripció: 55ps.*Ll.
Sigles testimoni: EBE
Cota: A1 E6 (249)
Autorització: A

Resum: El testimoni d'Emilio Bernuz és el d'un jove llibertari de Mas de las Matas, membre de les joventuts durant la República i la guerra civil, que inicia la seva participació amb el moviment de desembre de 1933 i, posteriorment, prendrà part en el procés revolucionari col·lectivista del Baix Aragó, enrolant-se primer en la columna Carod Ferrer i, després, en la columna Durruti que esdevindrà XXVI Divisió amb la militarització i on ell romandrà fins la caiguda del front d'Aragó. Serà denunciat per veïns del poble i condemnat, per la qual cosa restarà dotze anys empresonat.

Els principals temes que es desenvolupen al llarg de l'entrevista són els antecedents econòmics, socials i polítics de Mas de las Matas, la formació del comitè del poble, la repressió de reraguarda, la implantació i el funcionament de la col·lectivitat, el front d'Aragó i la militarització de les columnes, la figura de Macario Royo com a líder dels col·lectivistes, i referències al moment actual del poble.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat la forma discontinua de parlar del testimoni, alguns noms propis i topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats, i algun fragment no ha estat possible de transcriure i figura amb un espai en blanc.

Bibliografia consultada:

- Martínez de Sas, Mª Teresa, Pagés i Blanch, Pelai (coord.). *Diccionari Biogràfic del Moviment Obrers als Països Catalans*. Ed. Universitat de Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2000.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MANUEL BLANCO TOBÍO

Data naixement: 29-10-1919

Lloc naixement: Pontevedra (Lérez)

Militància: FET-JONS

Professió: Estudiant batxillerat

Professió posterior: Periodista * Escriptor

Tema: GC Galícia

Lloc històric: Pontevedra * Galícia * Madrid (Ciudad Universitaria)

Data entrevista: 27-06-1974

Durada entrevista: 1 h, 35 min

Transcripció: 34ps.*Ll.

Sigles testimoni: MBT

Cota: A1 E4-E5 (158-205)

Autorització: A

Resum: Manuel Blanco Tobío, reconegut periodista i escriptor, va viure l'esclat de la guerra civil a la seva Galícia natal essent un estudiant de batxiller que residia a Pontevedra. Finalitzat el batxiller, ingressa en l'exèrcit com a soldat i, posteriorment, fa un curs a l'Acadèmia Militar de Granada d'on surt nomenat alferes provisional, càrrec que exercirà fins al final de la guerra.

La seva adscripció a Falange es produirà després de la guerra per motius, segons ell, laborals, donat que per a treballar en la premsa era necessari el carnet del partit.

El testimoni fa una descripció del món gallec en el període republicà, on reflecteix principalment el tarannà del camperolat i de les classes mitjanes urbanes de Pontevedra. Altres temes que es desprenen del seu testimoni són la vida quotidiana a Pontevedra durant la República i la guerra, el sistema educatiu, aspectes relacionats amb l'exercit "nacional", i l'actuació dels alferes provisionals.

La transcripció no ha plantejat problemes tècnics i només alguns noms propis han restat sense identificar i figuren tal com han estat enregistrats. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home). L'entrevistat empra algun cop paraules angleses que hem pogut identificar.

Bibliografia consultada:

- ABC. Any 1972.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

PEPE BLASCO

Data naixement: 00-00-1927

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Castella

Lloc històric: Toledo (Méntrida)

Data entrevista: 29-08-1973

Durada entrevista: 50 min

Transcripció: 16ps.*Ll.

Sigles testimoni: BLASCO

Cota: A1 E2 (96-98)

Autorització: A

Resum:

JACINT BORRÀS BOUSQUET

Data naixement: 10-10-1901

Lloc naixement: Barcelona (L'Hospitalet)

Militància: CNT

Professió: Dirigent obrer

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Barcelona (L'Hospitalet) * Barcelona (El Prat) * Lleida (Arbeca) * Lleida

Data entrevista: 25-01-1974

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 52ps.*Ll.

Sigles testimoni: JB

Cota: A1 E1 (12-26)

Autorització: A

Resum:

ADOLFO BUESO GARCÍA

Data naixement: 00-00-1889

Lloc naixement: Valladolid

Militància: POUM

Professió: Tipògraf * Dirigent obrer

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 08-01-1974

Durada entrevista: 2 h, 25 min

Transcripció: 63ps.*Ll.

Sigles testimoni: AB

Cota: A1 E1 (49-50)

Autorització: A

Resum:

TOMÁS BULNES VILLALOBOS

Data naixement: 00-00-1908

Lloc naixement: Valladolid

Militància: JONS

Professió: Secretari sindicat agrari

Professió posterior: Secretari sindicat agrari

Tema: GC Castella

Lloc històric: Valladolid

Data entrevista: 18-11-1974

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 42ps.*Ll.

Sigles testimoni: TBV

Cota: A1 E4 (185)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Tomás Bulnes té com a tema principal el camp castellà, des de la vessant dels productors de sucre de la província de Valladolid, on, com iniciativa promoguda per Onésimo Redondo, sorgeix el Sindicato Remolachero, del qual el testimoni formarà part com a vicesecretari i més endavant secretari.

En conseqüència, els temes més destacats de l'entrevista seran la política agrària, els sindicats agraris, els conreus, el paper de les JONS i d'Onésimo Redondo en el desenvolupament de les organitzacions camperoles castellanes i, donat el coneixement directe i personal, el retrat polític i humà d'Onésimo Redondo fet pel testimoni.

La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

CARMEN CAAMAÑO DÍAZ

Data naixement: 11-04-1909

Lloc naixement: Madrid

Militància: FUE * PCE

Professió: Llicenciada Fil. i Lletres * Bibliotecària

Professió posterior: Arxivera

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Cuenca * Alacant

Data entrevista: 20-06-1974

Durada entrevista: 1 h, 20 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: CCA

Cota: A1 E4 (164)

Autorització: A

Resum: Carmen Caamaño, membre de la FUE i del PCE, pertany al reduït grup de dones que van poder accedir, en aquella època, a la Universitat on es llicencià en Filosofia i Lletres i, posteriorment, treballarà de bibliotecària. A Madrid, amb l'esclat de la guerra, passa a fer tasques de salvaguarda del patrimoni dins de la Junta de Intervención y Protección del Patrimonio Artístico; l'any 37 va a València i treballa en el Ministeri d'Instrucció Pública i, posteriorment, va a Cuenca com a secretària del governador civil, càrrec que ocuparà els darrers mesos de la guerra. I, finalment, serà feta presonera a la sortida del port d'Alacant.

El testimoni aporta informació sobre aspectes de la cultura, la Universitat del període anterior a la República i de la República, els treballs de la Junta del Patrimonio Artístico, les seves tasques en el Govern Civil de Cuenca, la situació que es va viure al port d'Alacant la segona quinzena de març del 39, i la repressió de postguerra.

La transcripció no ha plantejat gaires problemes tècnics, només han restat sense transcriure alguns fragment i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen R2, Ricardo Fuente, marit de Carmen Caamaño, fent alguns aclariments, i R3 (home) de forma tangencial.

Bibliografia consultada:

- Renau, Josep. *Arte en Peligro 1936-1939*. Ayuntamiento de Valencia. Valencia, 1980.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

FERNANDO CABADAS

Data naixement: 00-00-1918 aprox.

Lloc naixement: Madrid

Militància: JS * JSU

Professió: Estudiant Arts i Oficis * Ebanista

Professió posterior: Ebanista

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Madrid (Carabanchel) * València

Data entrevista: 01-08-1974

Durada entrevista: 25 min

Transcripció: 17ps.*Ll.

Sigles testimoni: FCA

Cota: A1 E3 (144)

Autorització: A

Resum: El testimoni, membre de les JS i les JSU i identificat amb la línia comunista desenvolupada durant la guerra, actuà com a combatent en el front de Madrid des del començament del conflicte, finalitzant la guerra com oficial en l'Exèrcit d'Extremadura. L'entrevista de curta durada no contempla tota la trajectòria del testimoni i es centra fonamentalment en el període inicial.

Del relat destaquem aspectes sobre el moviment de les joventuts socialistes i comunistes, la formació de les milícies populars a Madrid i, concretament, el Quinto Regimiento, els primers combats i els esdeveniments bèl·lics que es desenvoluparen a la capital entre juliol i novembre de 1936.

Bibliografia consultada

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Grijalbo. Barcelona, 1978.

RAMON CALOPA CEJUELA

Data naixement: 00-00-1914

Lloc naixement:

Militància: CNT * FIJL

Professió: Mestre * Dirigent sindical

Professió posterior: Mestre * Dirigent sindical

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona (Sabadell) * Barcelona

Data entrevista: 12-02-1974

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 100ps.*MS

Sigles testimoni: RC

Cota: A1 E1 (43-44)

Autorització: A

Resum: Mestre, fundador del Consell de l'Escola Nova Unificada (CENU), militant de les Joventuts Llibertàries. És molt interessant des del punt de vista de les concepcions ideològiques i pedagògiques de la CNT en el període de la guerra. Se situen els problemes de l'ensenyament de l'època, els canvis en l'orientació pedagògica, el percentatge d'analfabets arreu d'Espanya i de Catalunya, la situació de l'Escola Racionalista, l'adaptació a la nova escolaritat per part dels mestres, la preparació accelerada de nous mestres, i l'ocupació de locals, entre d'altres.

Membre actiu en l'assalt a les Drassanes, col·laborador en les Milícies Culturals al front. Fa un anàlisi sobre la influència de la FAI en les Joventuts Llibertàries.

L'interès d'aquest testimoni està en conjunt en l'anàlisi tant de la ideologia com de la perspectiva pedagògica durant la guerra, i les relacions entre els diferents partits en el sector de l'educació, per part d'un membre qualificat de la CNT.

SATURNINO CALVO

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Vizcaya (Ortuella)

Militància: JSU * PCE

Professió: Minaire

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Ortuella) * Vizcaya (Somorrostro) * Vizcaya (Bermeo) * Vizcaya (Bilbao) * Catalunya * França * Santander

Data entrevista: 03-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: SCA

Cota: A1 E5 (209-222)

Autorització: A

Resum: Saturnino Calvo, en el moment de la guerra és un jove miner, militant de les Joventuts Socialistes Unificades d'Euskadi, procedent d'una família d'esquerres -el pare de la UGT i els germans grans del Partit Comunista-, que s'incorpora voluntari a un batalló nacionalista i després forma part d'un altre de les JSU on participa en diversos fronts i des de Santander aconsegueix arribar en vaixell a França on resta un temps internat i retorna a l'Espanya republicana, concretament a Catalunya, on pren part amb la XI Divisió en el front de l'Ebre i, al produir-se la desfeta, cau detingut a Figueres i després d'una curta estada en un camp de concentració de Reus retorna a Euskadi on treballarà en les mines. Com a conseqüència de la posterior lluita clandestina, restarà al menys quatre anys i mig a la presó.

L'entrevistat és un bon coneixedor de les lluites socials basques i destaquem del seu discurs la conflictivitat obrera en el període la II República, l'actuació del Partit Comunista, la vida a la reraguarda, l'actuació del PNB, la complicitat de la major part de l'oligarquia basca amb el franquisme, i l'actitud de les autoritats franceses envers els republicans a França durant la guerra.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i, per tant, hi ha algun fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal. *Historia del Ejército Popular de la República*. Editora Nacional. Madrid, 1973.

EUGENIO CALVO PALACIOS

Data naixement: 00-00-1914

Lloc naixement:

Militància: JC * PCE

Professió: Obrer * Polític

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya * Zaragoza

Data entrevista: 22-06-1975

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 41ps.*Ll.

Sigles testimoni: EC

Cota: A1 E1 (7-8)

Autorització: A

Resum:

ASUN CANDINA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Vizcaya (prov.)

Militància: EM

Professió: Infermera

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Vizcaya (Las Arenas) * Navarra (Pamplona)

Data entrevista: 23-03-1975

Durada entrevista: 50 min

Transcripció: 23ps.*Ll.

Sigles testimoni: ACAN

Cota: A1 E5 (223-226)

Autorització: A

Resum: Asun Candina com a pertanyent a una família de sentiments nacionalista i de classe mitjana de Las Arenas (Biscaia), participa en el grup de dones Emakume Abertzale Batza en tasques relacionades amb la solidaritat i, durant la guerra, com a infermera. A causa de les seves activitats serà denunciada, empresonada durant un mes i mig i finalment desterrada a Pamplona; posteriorment retornarà a Euskadi.

L'entrevista es centra principalment en el paper de la dona nacionalista basca durant la República i la guerra, en aspectes relacionats amb la llengua i la cultura basca enfront de la política uniformitzadora de l'Estat central, les condicions de vida a la rera guarda, l'actuació de la "quinta columna", i la política repressiva de postguerra

La transcripció no ha plantejat molts problemes i tan sols alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen fent aclariments R2 (Jon de Viar) i R3 (dona).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.
- González Portilla, Manuel *et al.* (eds.). *Industrialización y nacionalismo. Análisis comparativos*. Ed. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1985.

- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

IGNACIO CAÑAL

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: FE

Professió: Advocat

Professió posterior: Advocat

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla

Data entrevista: 13-09-1973

Durada entrevista: 50 min

Transcripció: 18ps.*Ll.

Sigles testimoni: ICAÑ

Cota: A1 E2 (104)

Autorització: A

Resum: L'entrevista desprèn un cert ambient de tensió, no pas per la posició sempre neutral de l'entrevistador, sinó per la posició del testimoni que no es centra en les qüestions que li planteja i s'estima més parlar d'allò que ell vol i, finalment, el testimoni al·legant problemes de temps talla l'entrevista quan es començava a parlar dels temes concrets que l'entrevistador pretenia aclarir.

Com andalús, el testimoni té tendència a no utilitzar els plurals, però essent home de cultura parla un castellà correcte. La transcripció literal només ha modificat els plurals finals que s'han consignat tot i no ser dits pel testimoni.

MODESTO CAÑAL

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement:

Militància: FE

Professió: Estudiant Batx. * Soldat

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi * GC Andalusia

Lloc històric: Guipúzcoa (San Sebastián) * Sevilla

Data entrevista: 04-09-1973 * 05-09-1973 o 06-09-1973

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 37ps.*Ll.

Sigles testimoni: MCAÑ

Cota: A1 E2-E3 (102-115)

Autorització: A

Resum: El testimoni té un marcat accent andalús i acostuma a eliminar les terminacions plurals en s i les fa en singular. Hi ha zones de l'entrevista amb so defectuós que figuren marcades al llarg de la transcripció.

En conjunt, l'entrevista és interessant perquè aporta el punt de vista d'un franquista convençut però des d'una òptica falangista.

Caldría comprovar la referència (ps. 28 i 29) a la família Beca, de Sevilla.

ANDREU CAPDEVILA PUIG

Data naixement: 25-12-1894

Lloc naixement: Barcelona (Cardedeu)

Militància: CNT

Professió: Obrer tèxtil * Dirigent obrer

Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 25-01-1974
Durada entrevista: 2 h, 10 min
Transcripció: 68ps.*Ll.
Sigles testimoni: AC
Cota: A1 E1-E2 (12-15-64)
Autorització: A
Resum:

MANUEL CARABAÑO

Data naixement: 00-00-1921
Lloc naixement:
Militància: FIJL * FUE * CNT * PSOE
Professió: Estudiant Medicina
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Cuenca * Alacant * Aragó
Data entrevista: 01-10-1974
Durada entrevista: 3 h, 10 min
Transcripció: 71ps.*Ll.
Sigles testimoni: MCARA
Cota: A1 E3-E4 (148-155)
Autorització: A

Resum: El testimoni de Manuel Carabaño -membre de les Joventuts Llibertàries que arribà al final de la guerra a ser captat amb divuit anys- és molt útil per comprendre l'evolució que va tenir lloc entre certs elements del moviment llibertari. Així, veiem com des d'una inicial espontaneïtat revolucionària que es materialitzava en les columnes paramilitars, el mateix desenvolupament de la guerra fa que ells vagin acceptant la militarització cap a un exèrcit regular i que, en el plànol polític, es va concretar en la participació en el govern republicà. Aspectes que destaquen de l'entrevista són l'assalt a la caserna de la Montaña de Madrid, l'organització i actuacions de la Columna del Rosal, el setge de Madrid i, en concret, els fets de novembre del 36 a la capital, la repressió de postguerra, i tot un capítol sobre les col·lectivitats camperoles a la zona de Castella.

Al llarg de l'entrevista participen de forma tangencial dues dones no identificades, R2 i R3. Quan fa referència als franquistes, diu "estos señores" o "esta gente".

La transcripció no ha plantejat grans problemes, excepte en els casos de noms propis que no han estat suficientment identificats o ho han estat parcialment.

Bibliografia consultada:

- Mera, Cipriano. *Guerra, exilio y cárcel de un anarcosindicalista*. Ruedo Ibérico. París, 1976.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*, Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.
- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Urbión. Madrid, 1979.

FRANCISCO CARMONA POZO

Data naixement: 00-00-1921
Lloc naixement: Badajoz (Quintana de la Serena)
Militància: JS
Professió: Camperol
Professió posterior:
Tema: GC Extremadura
Lloc històric: Badajoz (Quintana de la Serena) * Badajoz (Castuera)
Data entrevista: 05-08-1973

Durada entrevista: 3 h
Transcripció: 63ps.*Ll.
Sigles testimoni: FCAR
Cota: A1 E2 (89-90-91)
Autorització: A
Resum:

SATURNINO CAROD LERÍN

Data naixement: 21-02-1903
Lloc naixement: Zaragoza (Moneva)
Militància: CNT
Professió: Dirigent obrer
Professió posterior:
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Zaragoza * Teruel * Alacant
Data entrevista: 09-12-1973 * 28-01-1974 * 14-02-1974
Durada entrevista: 7 h, 50 min
Transcripció: 123ps.*Ll.
Sigles testimoni: SC
Cota: A1 E1-E2 (14-25-47-48-71-76)
Autorització: A
Resum:

DR. DARÍO CARRASCO PARDAL

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: NA (republicà)
Professió: Metge * Professor Universitat
Professió posterior: Metge * Professor Universitat
Tema: GC Castella
Lloc històric: Salamanca
Data entrevista: 23-11-1974
Durada entrevista: 1 h, 20 min
Transcripció: 40ps.*Ll.
Sigles testimoni: DCP
Cota: A1 E4 (194)
Autorització: A

Resum: El dr. Darío Carrasco Pardal, és un home que es defineix com de sentiments republicans d'esquerra i que participà en l'Agrupació al Servei de la República. Resident a Salamanca on exercia la seva professió i la docència universitària. Donada la seva trajectòria, va patir la depuració feixista tant del càrrec municipal com del de la Universitat, però posteriorment va ser readmès.

El seu testimoni és útil per a conèixer la personalitat del llavors rector de la Universitat, Miguel de Unamuno, pel tracta personal que mantenien en les tertúlies de professionals. A més, l'entrevistat aporta informació sobre aspectes relacionats amb el cop militar a Salamanca, i la repressió posterior que ell mateix va patir, alhora que fa una previsió sobre la transició cap a la democràcia, i una crítica al paper de la maçoneria durant la República.

La transcripció ha plantejat certs problemes ja que l'expressió del testimoni és bastant ràpida i a voltes confusa i, per tant, resten alguns passatges sense transcriure i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

La referència, a la plana 1, a l'obra d' Emilio Salcedo és: *Vida de Don Miguel*. Anaya. Salamanca, 1964 (2ª ed. 1970, 3ª ed. 1998).

FÉLIX CARRASQUER LAUNED

Data naixement: 04-11-1905
Lloc naixement: Huesca (Albalate de Cinca)
Militància: CNT * FAI
Professió: Pedagóg * Dirigent obrer
Professió posterior: Pedagóg
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Huesca (Monzón)
Data entrevista: 21-02-1974
Durada entrevista: 1 h, 50 min
Transcripció: 62ps.*Ll.
Sigles testimoni: FC
Cota: A1 E1 (41-42)
Autorització: A
Resum:

JESÚS-EVARISTO CASARIEGO FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1913
Lloc naixement: Asturias (Tineo)
Militància: CA
Professió: Historiador
Professió posterior: Historiador
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Luarca) * Asturias (Oviedo)
Data entrevista: 05-03-1975
Durada entrevista: 4 h, 20 min
Transcripció: 93ps.*FB
Sigles testimoni: JEC
Cota: A1 E5-E6 (236-269-270)
Autorització: A
Resum:

BENIGNO CASTAÑER

Data naixement: 00-00-1910
Lloc naixement: Teruel (Mas de las Matas)
Militància: CNT
Professió: Fuster
Professió posterior:
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Teruel (Mas de las Matas)
Data entrevista: 24-04-1975
Durada entrevista: 3 h, 30 min
Transcripció: 129ps.*Ll.
Sigles testimoni: BC
Cota: A1 E1 (32-33)
Autorització: A
Resum:

ERNESTO CASTAÑO ARÉVALO

Data naixement: 19-08-1901

Lloc naixement: Salamanca (San Muñoz)

Militància: CEDA * Bloque Agrario Salmantino

Professió: Ramader * Camperol * Dirigent agrari

Professió posterior: Ramader * Camperol

Tema: GC Castella

Lloc històric: Salamanca * Vizcaya (Bilbao) * Vizcaya (Larrínaga) * Vizcaya (Durango) * Portugal (Estoril) * Portugal (Lisboa)

Data entrevista: 27-11-1974

Durada entrevista: 5 h, 45 min

Transcripció: 104ps.*Ll.

Sigles testimoni: ECA

Cota: A1 E4 (186-187-188-189)

Autorització: A

Resum: Ernesto Castaño Arévalo fou dirigent del Bloque Agrario Salmantino, diputat a Corts per l'esmentat Bloque, amic i col·laborador de José Mª Gil-Robles durant tota la seva llarga carrera política, i mitjà propietari camperol salmantí.

L'entrevistat desenvolupa fonamentalment aspectes relacionats amb els orígens i evolució del Bloque Agrario Salmantino, el període de la II República (constituents, article 26, problemàtica agrària, les relacions amb la CEDA i la resta de grups polítics), però cal destacar la seva relació amb Gil-Robles des dels seus inicis polítics fins al seu retorn de l'exili a Espanya propiciat en gran part per l'actuació del testimoni. Altres temes que es tracten són aspectes de la guerra civil al País Basc i de la dita transició a la democràcia (esperit del 12 de febrer).

Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (nen o nena), i aquesta es desenvolupa en tres sessions diferents. La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat; no obstant, la darrera cara (7) té defectes en el seu enregistrament i alguns passatges han estat transcrits de forma parcial.

Bibliografia consultada:

- Gil-Robles, José M^a. *La monarquía por la que yo luché (1941-1954)*. Taurus. Madrid, 1976.
- Gil-Robles, José M^a. *No fue posible la paz*. Ariel. Barcelona, 1968.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

CARLOS CASTILLA DEL PINO

Data naixement: 15-10-1922

Lloc naixement: Cádiz (San Roque)

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior: Psiquiàtre

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Cádiz (S. Roque)

Data entrevista: 08-07-1973

Durada entrevista: 3 h

Transcripció: 86ps.*Ll.

Sigles testimoni: CCP

Cota: A1 E2 (82-106-107)

Autorització: A

Resum:

FLORENTÍN CEBRIÁN

Data naixement: 00-00-1915

Lloc naixement: Teruel (Mas de las Matas)

Militància: CNT

Professió: Camperol
Professió posterior: Camperol * Obrero
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Teruel (Mas de las Matas)
Data entrevista: 28-10-1974
Durada entrevista: 55 min
Transcripció: 21ps.*Ll.
Sigles testimoni: FCE
Cota: A1 E6 (248)
Autorització: A

Resum: El testimoni de Florentín Cebrián ens narra la seva experiència com a jove camperol d'una família de petits propietaris camperols de sentiments dretans. Quan esclata la guerra i el procés col·lectivista, ell ja té uns vint anys i, no obstant, al llarg de tota l'entrevista són constants les seves evasives adduint la seva poca edat per a copsar plenament els fets que es succeïen en el seu poble, tot i que s'inscriu a la CNT i participa en la col·lectivitat juntament amb la seva família i, posteriorment, març de 1937, anirà al front republicà. Altre fet de relleu és la seva utilització de refranys i llocs comuns per a respondre a les preguntes de l'entrevistador.

No obstant, el seu testimoni és molt útil per entendre la mentalitat camperola tradicional i dóna molta informació relativa al sistema de vida i de producció del camp en un entorn de petita propietat on s'alternaven aquestes feines amb els jornals o els treballs per altri. A nivell de lèxic emprava modalitats pròpies de la seva zona.

La transcripció no ha plantejat molts problemes, tan sols algun petit fragment no ha estat possible transcriure i figura amb un espai en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

JOSEP CERCÓS

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: CNT * FIJL
Professió: Obrero
Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Front d'Aragó
Data entrevista: 08-03-1974
Durada entrevista: 1 h, 40 min
Transcripció: 43ps.*Ll.
Sigles testimoni: JC(II)
Cota: A1 E1 (15-16-17)
Autorització: A
Resum:

POLICARPO CÍA NAVASCUÉS

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Navarra (?)
Militància: CA
Professió: Capellà
Professió posterior: Capellà
Tema: GC Navarra
Lloc històric: Navarra * Vizcaya (Bilbao) * Vizcaya (Durango) * Guipúzcoa (Guernica)
Data entrevista: 14-04-1975
Durada entrevista: 1 h, 5 min
Transcripció: 33ps.*Ll.
Sigles testimoni: PC
Cota: A1 E1-E5 (3-202)

Autorització: A

Resum:

PILAR CLAUDÍN PONTES

Data naixement: 00-00-1923

Lloc naixement: Madrid

Militància: JSU (Unión de Muchachas) * PCE

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Madrid * GC País Valencià * GC Catalunya

Lloc històric: Madrid * València * Barcelona * Girona (Figueres) * Segovia (presó)

Data entrevista: 04-09-1974

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 22ps.*ICJG-A.

Sigles testimoni: PCL

Cota: A1 E4 (165)

Autorització: A

Resum: L'entrevista amb Pilar Claudín és una mena de testimoni col·lectiu que ens aporta la memòria conjunta dels joves antifeixistes de l'àmbit comunista que actuaren a la reraguarda republicana. A través d'ella parlen molts joves i fonamentalment dones joves que des de la seva incipient ideologia van voler donar un sentit a la lluita contra el feixisme.

El testimoni és útil per a comprendre l'activisme a la reraguarda, aspectes de la vida quotidiana a Barcelona, la caiguda de Catalunya, l'exili a França i els camps, el retorn forçós a Espanya, les presons de dones i la lluita clandestina durant la dictadura franquista.

La transcripció no ha plantejat problemes, excepte en el cas d'algun topònim o nom propi que no ha estat possible contrastar o identificar plenament.

Bibliografia consultada:

- Heine, Hartmut. *La oposición política al franquismo*. Crítica. Barcelona, 1983.

- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.

PEDRO CLAVIJO

Data naixement: 00-09-1905

Lloc naixement: Sevilla (Santiponce)

Militància: JC * JSU * PCE

Professió: Funcionari * Dirigent polític

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla * Sevilla (Morón de la Frontera) * Sevilla (Carmona) * Sevilla (Santiponce)

Data entrevista: 08-09-1973

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 37ps.*Ll.

Sigles testimoni: PCLA

Cota: A1 E2 (103)

Autorització: A

Resum: Aquesta entrevista aporta informació sobre el desenvolupament del moviment obrer sevillà, principalment del sector d'influència comunista.

Caldria revisar -donat que consultades les nostres obres de referència no hem trobat els seus noms o aquests són incomplets- les cites als noms següents: Ceval, Luz (mare de Montesinos); Cox (patró anglès); Letrepo (carrer de Sevilla); Martínez Belgrat (comandant); Montesinos.

MARÍA CLEMENTE SAURAS

Data naixement: 00-00-1914

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Mestre

Professió posterior: Mestre

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Andorra) * Teruel (Alloza) * Teruel (Muniesa)

Data entrevista: 26-10-1974

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 72ps.*Ll.

Sigles testimoni: MCS

Cota: A1 E6 (254)

Autorització: A

Resum: María Clemente és una jove de sentiments catòlics que l'estiu de 1936 acaba el seus estudis de magisteri i a partir del setembre comença a exercir com a mestre d'escola en el poble d'Andorra (Terol) on resideix la seva àvia i on restarà fins l'entrada dels "nacionals". Per tal d'exercir la seva professió s'afiliarà a la FTE de la UGT. La seva mare, també mestre, resideix a Alloza.

El testimoni es centra en els temes relacionats amb el desenvolupament de l'ensenyament durant el període de la col·lectivització i durant el darrer període marcat per un restabliment de les autoritats republicanes a la zona de l'Aragó. Altres temes que es desprenen del seu discurs són la repressió a la reraguarda a Alloza i Andorra, el funcionament de la col·lectivitat i de les primeres columnes de milicians, l'actuació de les Brigades Internacionals, i la caiguda en mans dels "nacionals".

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat la rapidesa en l'expressió del testimoni i la participació de dues persones més que intervenen fent aclariments i donant opinions, R2 (germana) i R3 (Arturo Fernández Cáncer). Per tant han restat alguns fragments sense transcriure i figuren amb un espai en blanc, i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

JOSÉ Mª CODÓN FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Burgos (Villarcayo)

Militància: CA * AET

Professió: Estudiant

Professió posterior: Advocat

Tema: GC Castella

Lloc històric: Burgos * Burgos (Villarcayo) * Madrid (Somosierra)

Data entrevista: 01-11-1974

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 34ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMCF

Cota: A1 E4 (180)

Autorització: A

Resum: José Mª Codón Fernández, estudiant i membre destacat de l'Agrupación Escolar Tradicionalista de Burgos, ens aporta amb el seu testimoni el coneixement directe dels fets que van tenir lloc a la província de Burgos durant el període republicà, així com l'organització i el desenvolupament del cop que va donar el poder a l'aliança militar-feixista, els primers combats, i el front de Somosierra.

Des dels seus plantejaments carlistes, analitza l'actuació de la CEDA i la Falange, considerant al carlisme com a la primera força social i militar que existia a Burgos, tot i que amb l'evolució de la guerra el falangisme va anant guanyant protagonisme entre les masses urbanes i camperoles de Burgos.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i només algunes expressions massa ràpides no ha estat possible de transcriure i figuren en blanc, i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home).

Per al seguiment de la transcripció ha estat molt útil l'escrit del propi testimoni on narra els principals fets viscuts fins el mes d'octubre de 1937 (pocs mesos després de la unificació entre Falange i Tradicionalistes) i on figuren molts dels noms que es diuen durant l'entrevista.

EDUARDO COMÍN COLOMER

Data naixement: 12-10-1908

Lloc naixement: Zaragoza

Militància: NA

Professió: Periodista * Policia

Professió posterior: Historiador

Tema: GC Aragó * GC Espanya

Lloc històric: Madrid * Zaragoza * Zaragoza (Fuendetodos)

Data entrevista: 26-09-1974

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 37ps.*Ll.

Sigles testimoni: ECC

Cota: A1 E6 (268)

Autorització: A

Resum: Eduardo Comín Colomer, de sentiments carlistes, durant la II República es dedicà al periodisme a Saragossa, Madrid i Barcelona i a finals de 1935 es presentà a oposicions per a entrar a la policia, la qual cosa es farà efectiva a partir de juliol del 36 quan ingressa en la brigada político-social de Saragossa i posteriorment anirà a la "jefatura" de Valladolid. Més endavant es dedicarà a publicar diversos treballs sobre història contemporània d'Espanya i temes relacionats amb la maçoneria, el comunisme i l'anarquisme.

L'entrevista es centra en les seves activitats com a periodista durant la II República i en els seus coneixements que com a policia assoleix del moviment comunista i anarquista i de la maçoneria, a més de les vivències personals a Saragossa a partir del maig del 36 (congrés de la CNT, cop militar, repressió nacionalista, front d'Aragó).

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tan sols alguns fragments no han estat possible de transcriure i figuren amb un espai en blanc i alguns noms propis no han estat possible de contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Comín Colomer, Eduardo. *Historia secreta de la Segunda República*. AHR. Barcelona, 1959.
- Comín Colomer, Eduardo. *Historia del anarquismo español 1836-1948*. RADAR. Madrid, s/a.
- Comín Colomer, Eduardo. *Historia del Partido Comunista de España*. Editora Nacional. Madrid, 1965.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.

MARIÀ COROMINAS

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: POUM

Professió: Tècnic * Estudiant

Professió posterior: Tècnic

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Mallorca * Barcelona (L'Hospitalet)

Data entrevista: 08-12-1973

Durada entrevista: 3 h

Transcripció: 43ps.*Ll.

Sigles testimoni: MC

Cota: A1 E1-E2 (47-54)

Autorització: A

Resum:

JOSEP COSTA FONT

Data naixement: 18-01-1906
Lloc naixement: Barcelona (Badalona)
Militància: CNT
Professió: Contramestre tèxtil * Dirigent obrer
Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona (Badalona)
Data entrevista: 16-01-1974
Durada entrevista: 3 h, 25 min
Transcripció: 99ps.*Ll.
Sigles testimoni: JCF
Cota: A1 E1-E2 (11-67-77)
Autorització: A
Resum:

JUAN CRESPO

Data naixement: 00-01-1917
Lloc naixement: Salamanca
Militància: RE
Professió: Estudiant Dret
Professió posterior: Advocat
Tema: GC Castella
Lloc històric: Salamanca (Morasverdes) * Madrid (Alto del León, Brunete, Quijorna) * Ávila * Sevilla * Lleida (Tremp, Balaguer, Massalcoreig) * Batalla de l'Ebre * Huesca (Bielsa)
Data entrevista: 22-11-1974
Durada entrevista: 6 h
Transcripció: 156ps.*Ll.
Sigles testimoni: JCR
Cota: A1 E4 (190-191-192-193)
Autorització: A

Resum: Juan Crespo, jove salmantí, estudiant de Dret i adscrit a Renovació Espanyola, a l'esclat de l'aixecament militar participa en les milícies "nacionals" de RE amb les que fou testimoni, entre altres, dels fets del Paranimf de la Universitat de Salamanca, el dia 12 d'octubre del 36, on tingué lloc l'incident protagonitzat pel general Millán Astray contra el llavors rector de la Universitat, Miguel de Unamuno. Posteriorment, ingressa com oficial en el cos de Regulars intervenint en fets tals com la pressa de Bielsa, i la campanya de Catalunya on a finals de 1938 serà ferit i traslladat a un hospital de Vigo on rebrà l'alta mèdica l'abril de 1940.

El testimoni, donades les seves relacions de tipus familiar, és un bon coneixedor de la vida política i social de Salamanca; des de la seva òptica, té una certa capacitat autocrítica i, en conjunt, el seu relat resulta d'interès per entendre les expectatives que, entre sectors socials predominantment conservadors o tradicionals, aixecava el conegut com bàndol "nacional". Així mateix, J. Crespo ens narra amb detall aspectes relacionats amb la seva trajectòria dins del cos de Regulars on destaquem el seu coneixement directe del tarannà i la vàlua de les tropes magribines que el constituïen.

Al final de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona). La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat, i alguns passatges -donada la rapidesa en l'expressió del testimoni- han estat transcrits de forma parcial.

Acompanya a l'entrevista transcrita unes notes manuscrites de R. Fraser amb més informació *off the record* del testimoni, un text de J. Crespo titulat "Oración por los vencedores" i tres croquis de Salamanca.

Bibliografia consultada:

- Lojendio, Luis María de. *Operaciones militares de la guerra de España 1936-1939*. Montaner y Simón. Barcelona, 1940.
- Martínez Bande, José Manuel. Servicio Histórico Militar. *La campaña de Cataluña*. Monografías de la Guerra de España, núm. 14. Ed. San Martín. Madrid, 1979.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MANUEL CRUELLES I PIFARRÉ

Data naixement: 00-00-1910
Lloc naixement: Barcelona
Militància: EC
Professió: Polític * Escriptor * Estudiant
Professió posterior: Polític * Escriptor
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 19-12-1973
Durada entrevista: 3 h
Transcripció: 91ps.*Ll.
Sigles testimoni: MCR
Cota: A1 E2 (59-60)
Autorització: A
Resum:

LUIS CUERVO

Data naixement: 00-00-1913 aprox.
Lloc naixement:
Militància: NA (republicà)
Professió: Professor * Funcionari
Professió posterior:
Tema: GC Cantàbria
Lloc històric: Santander * Granada * Valladolid * Asturias * Euzkadi
Data entrevista: 25-07-1974
Durada entrevista: 2 h, 15 min
Transcripció: 37ps.*Ll.
Sigles testimoni: LCU
Cota: A1 E3 (132)
Autorització: A

Resum: Luis Cuervo, home d'esperit republicà lliberal, sense pertànyer a cap organització es mostra, al llarg de l'entrevista, partidari de l'obra i de la causa republicana. Com sembla, tot i no ser gaire explícit, forma part del sector intel·lectual compromès amb les reformes que volien tirar endavant homes com Azaña o Prieto entre d'altres.

Pel que es desprèn del seu testimoni, ell era un professor especialitzat en comerç i economia que l'estiu del 36 es trobava de vacances a Santander, on es veu sorprès per l'esclat de la guerra. Un cop establert el govern de Cantàbria, passarà a formar part de l'administració en l'àmbit econòmic fins a la caiguda del front del nord, que serà detingut i destinat a un batalló de treballadors i serà també depurat i expedientat pel Tribunal de Responsabilitats Polítiques.

Dels temes que es desenvolupen destaquem, entre d'altres, el fracàs de l'aixecament a Santander, el govern de Cantàbria, la repressió d'ambdós bàndols, crítiques al franquisme i aspectes relacionats amb el moment present -1974- i les perspectives d'una transició cap a la democràcia.

El testimoni pronuncia la c com la s, omet les terminacions plurals i utilitza alguna expressió en francès que figura en cursiva en el text. La transcripció no ha plantejat problemes donat la fluïdesa del discurs i la capacitat oratòria del testimoni. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

TOMASA CUEVAS GUTIÉRREZ

Data naixement: 00-00-1917
Lloc naixement: Guadalajara (Brihuega)
Militància: JC * PCE
Professió: Obrera
Professió posterior: Mestressa * Escriptora
Tema: GC Madrid * GC Castella

Lloc històric: Guadalajara * Madrid
Data entrevista: 26-02-1974
Durada entrevista: 1 h, 50 min
Transcripció: 57ps.*Ll.
Sigles testimoni: TC
Cota: A1 E1 (40)
Autorització: A
Resum:

IGNACIO DE LA HUERTA Y FERNÁNDEZ DE HENESTROSA [MARQUÈS DE LA PUEBLA DE PARGA]

Data naixement: 00-00-1914
Lloc naixement:
Militància: RE
Professió: Estudiant Dret * Advocat * Alferes Legió
Professió posterior: Advocat
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid
Data entrevista: 26-09-1974
Durada entrevista: 7 h, 10 min
Transcripció: 85ps.*DC
Sigles testimoni: IHFH
Cota: A1 E3 (127-139-140-141-142)
Autorització: A

Resum: Ignacio de la Huerta, membre de la noblesa i de Renovació Espanyola, durant la República és un jove estudiant universitari que finalitza la carrera d'advocat i el 1936 s'instal·la a Madrid. A partir del juliol rep la protecció de l'Ambaixada anglesa i romandrà en un pis fins a poder sortir amb un vaixell italià, per retornar a l'Espanya nacional i prendre part en la guerra com alferes provisional de la Legió.

La transcripció ha estat realitzada per Dèbora Castel donat que hi han molts fragments de l'entrevista en anglès o bé passatges en els quals s'utilitza juntament amb el castellà.

Bibliografia consultada:

- Atienza, Julio de. *Nobiliario español*. Aguilar. Madrid, 1959.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

ÁLVARO DELGADO

Data naixement: 09-06-1922
Lloc naixement: Madrid
Militància: FUE
Professió: Estudiant Belles Arts
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid
Data entrevista: 21-06-1974 * 22-06-1974
Durada entrevista: 2 h, 30 min
Transcripció: 76ps.*Ll.
Sigles testimoni: ADE
Cota: A1 E4-E6 (163-266)
Autorització: A

Resum: Álvaro Delgado, jove adolescent estudiant de Belles Arts i membre de la FUE, ens narra les seves experiències en el Madrid republicà i durant el període de la guerra civil. Pertanyent a una família de classe mitja amb elements majoritàriament d'esquerres, la seva visió es prou objectiva i sincera per aportar-nos vivències de la realitat que es vivia en

aquells moments de conflicte, així destaquem la vida quotidiana (bombardeigs, problemes de subsistències, etc.), l'actuació dels elements emboscats o quinta columna, l'Escola de Belles Arts, la repressió a la reraguarda, l'anàlisi de la propaganda política -principalment el cartellisme-, el paper de la dona en la resistència popular de Madrid, i la repressió de postguerra.

L'entrevista té una primera sessió el dia 21 de juny de 1974, i una segona sessió el dia 22 de juny de 1974. En aquesta segona sessió intervien R2 identificat com Luis Candamo que aporta informació sobre la Casa de Velázquez, l'Ateneo de Madrid i els intel·lectuals; i de forma tangencial R3, Mercedes Gal, esposa d'Álvaro Delgado.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat la rapidesa en l'expressió del testimoni i certs fragments han restat sense transcriure. Així mateix, alguns noms propis no ha estat possible de contrastar amb altres fonts i s'han transcrit tal com han estat expressats.

La identificació de Luis Candamo ha estat possible gràcies a la informació obtinguda en l'Ateneo de Madrid. També, gràcies al Degà de la Facultat de Belles Arts de Madrid, ha estat possible identificar el nom de dos professors de la dita Escola.

Bibliografia consultada:

- Carulla, Jordi i Carulla, Arnau. *La Guerra Civil en 2000 cartells. República - Guerra Civil - Postguerra*. Postermil. Barcelona, 1997. 2 vols.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

FRANCISCA DÍAZ

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement: Sevilla

Militància: JSU * PCE

Professió: Mestressa

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla * València * Barcelona

Data entrevista: 06-09-1973

Durada entrevista: 2 h, 15 min

Transcripció: 52ps.*Ll.

Sigles testimoni: LEONDIAZ

Cota: A1 E2-E3 (101-115)

Autorització: A

Resum:

SOLEDAD DÍAZ

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Madrid

Militància: FUE * PCE

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid

Data entrevista: 18-12-1973

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 31ps.*Ll.

Sigles testimoni: SD

Cota: A1 E2 (57)

Autorització: A

Resum:

MAURO DÍEZ

Data naixement: 00-00-1898

Lloc naixement: Burgos (Castrojeriz)

Militància: NA * CNS
Professió: Camperol
Professió posterior: Jubilat
Tema: GC Castella
Lloc històric: Burgos (Castrojeriz)
Data entrevista: 07-11-1974
Durada entrevista: 40 min
Transcripció: 19ps.*Ll.
Sigles testimoni: MDI
Cota: A1 E4 (176)
Autorització: A

Resum: Mauro Díez, camperol petit propietari, de mentalitat conservadora, membre durant la dictadura franquista del sindicat oficial i, en el moment de l'entrevista, jubilat, ens narra les seves experiències com a fill d'un camperol pobre i les dures condicions de vida viscudes que queden reflectides en els episodis on evoca l'habitatge familiar -una cova- o el fet d'haver de demanar caritat per a poder sobreviure. Amb la perspectiva del temps i amb la millora general de la societat camperola, critica a la gent que durant els anys setanta demanen unes millors condicions de vida. La transcripció no ha plantejat grans problemes, només a la part final s'ha tingut que identificar a les diverses persones que intervenen, R2 (Joaquín Moratinos) i R3 (Antonio Vicente) que completen les seves respectives entrevistes.

FULGENCIO DÍEZ PASTOR

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Cáceres (Berzocana)
Militància: PRSS * UR
Professió: Diputat
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Albacete * Cáceres (Berzocana)
Data entrevista: 26-05-1974
Durada entrevista: 1 h, 25 min
Transcripció: 28ps.*Ll.
Sigles testimoni: FDP
Cota: A1 E4 (167-168)
Autorització: A

Resum: Fulgencio Díez Pastor, secretari general d'Unió Republicana, parlamentari procedent del Partit Radical, participà en la constitució del Front Popular i fou escollit diputat dins d'aquella coalició. Durant la guerra civil, dirigirà el comitè de Front Popular de Madrid que, el novembre del 36, deixa per anar a València i, posteriorment, a Barcelona des d'on passarà a l'exili.

El testimoni, home de tarannà liberal i objectiu, mostra al llarg de l'entrevista les seves discrepàncies amb Diego Martínez Barrio -líder i màxim dirigent d'Unió Republicana- al considerar que aquest va prendre decisions molt importants sense consultar el partit. Altres aspectes que desenvolupa són el pacte de Front Popular, les causes de la guerra civil, i el comitè de Front Popular de Madrid.

La transcripció, tot i la difícil expressió del testimoni i el seu accent extremeny (fa els plurals en singular), no ha plantejat greus problemes i només algun passatge no ha estat possible transcriure i ha restat en blanc. En relació al ministre Pla -que cita el testimoni a la plana 13-, el ministre de comunicacions d'aquell moment era Bernardo Giner de los Ríos.

JOSEP J. DOMÈNECH [i.e. JOSEP JUAN I DOMÈNECH]

Data naixement: 00-00-1900
Lloc naixement: Barcelona
Militància: CNT
Professió: Dirigent obrer
Professió posterior:

Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Sants)
Data entrevista: 13-01-1974
Durada entrevista: 2 h, 30 min
Transcripció: 57ps.*Ll.
Sigles testimoni: JD
Cota: A1 E1 (13-14)
Autorització: A
Resum:

ANA MARÍA ECHEBARRÍA

Data naixement: 00-00-1921
Lloc naixement: Vizcaya (prov.)
Militància: NA
Professió: Estudiant
Professió posterior:
Tema: GC Euskadi
Lloc històric: Vizcaya (Luchana) * Vizcaya (Bilbao) * Santander * França * Barcelona
Data entrevista: 23-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 5 min
Transcripció: 28ps.*Ll.
Sigles testimoni: AMECH
Cota: A1 E5 (226)
Autorització: A

Resum: El testimoni d'Ana María Echebarría, és el d'una noia jove, estudiant, de família nacionalista de classe mitjana, resident a Luchana (Bilbao) en el moment que esclata la guerra. Viurà els esdeveniments a la reraguarda juntament amb la seva família amb qui també sortirà cap a Santander i, posteriorment, a França i Barcelona, per a, finalment, tornar a l'exili francès.

L'entrevista es centra en les seves experiències personals, per a la qual cosa tenen relleu els temes relacionats amb la vida a la reraguarda com els bombardeigs, la repressió, l'actuació dels nacionalistes bascos, les condicions de vida de la població civil, les evacuacions de nens, i la vida quotidiana. Cal destacar el relat que fa de la seva evacuació primer a Santander i després a França, així com dels bombardeigs de març de 1938 a Barcelona i la seva visió de la situació de Barcelona en comparança amb el País Basc.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tan sols alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Algun petit fragment no ha estat possible d'entendre i figura amb blanc. Al llarg de l'entrevista intervenen fent aclariments i responen R2 (Jon de Viar) i R3 (dona).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.
- González Portilla, Manuel *et al.* (eds.). *Industrialización y nacionalismo. Análisis comparativos*. Ed. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1985.
- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

TRIFÓN DE ECHEBARRIA YBARRA

Data naixement: 08-07-1911
Lloc naixement: Vizcaya (Somorrostro)
Militància: PNV * FM
Professió: Professor Mercantil
Professió posterior:
Tema: GC Euskadi
Lloc històric: Vizcaya (Ochandiano) * Vizcaya (Durango) * Vizcaya (Bilbao) * Santander (Santoña)

Data entrevista: 27-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 40 min
Transcripció: 49ps.*Ll.
Sigles testimoni: TEY
Cota: A1 E5 (216-217)
Autorització: A

Resum: L'entrevista es desenvolupa en un bon clima de comunicació i és de destacar la franquesa amb que s'expressa el testimoni així com la seva capacitat d'autocrítica. Cara a la comprensió del text, sempre que es refereix al "partido" el testimoni vol dir el PNB (Partit Nacionalista Basc) i quan diu la "Federación" és la Federación de Mendigoizales. Caldria revisar -donat que consultades les nostres obres de referència no hem trobat els seus noms o aquests són incomplets- les cites als noms següents: Abasterra (membre STV); Aranzadi; Echeverri; Gallastegui, Elías; Lezurrestieta (?); Sota, Ramón de la; Troncoso (comandant).

JUAN MANUEL EPALZA ARANZADI

Data naixement: 00-00-1911
Lloc naixement: Vizcaya (Bilbao)
Militància: PNV * FM
Professió: Enginyer * Advocat
Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * França (París) * Santander * Santander (Santoña) * Vizcaya (Guernica) * Santander (El Dueso)

Data entrevista: 22-03-1975
Durada entrevista: 4 h, 45 min
Transcripció: 96ps.*Ll.
Sigles testimoni: JME
Cota: A1 E5-E6 (219-220-221-222-262)

Autorització: A

Resum: Juan Manuel Epalza és un jove enginyer i advocat, vice-president dels Mendigoizales (moviment juvenívol del PNB), que pertany a una família de la burgesia basca de tradició nacionalista, i participa com a càrrec de confiança de la direcció del PNB en diverses activitats durant la guerra entre les que destaquen la compra d'armament, les indústries de guerra, la protecció dels empresonats pel govern d'Euskadi, i les accions que facilitaren el conegut com Pacte de Santoña. Condemnat en tres consells de guerra, serà finalment bescanviat i anirà a Catalunya des d'on passarà a l'exili a França.

El testimoni tracta altres aspectes relacionats amb l'actitud inicial del PNB davant de l'aixecament militar de juliol de 1936, les relacions entre nacionalisme basc i carlisme, el govern d'Euskadi, l'Estatut basc, les relacions amb el govern central i l'actuació de l'Exèrcit del Nord, la justícia de postguerra a Euskadi, i la narració dels fets del seu bescanvi. També destaquem el retrat que fa del president José Antonio Aguirre.

En referència a la transcripció, alguns dels noms propis emprats pel testimoni no ha estat possible de confrontar amb altres fonts i, per tant, s'han transcrit segons com han estat expressats. Així mateix, resten alguns espais en blanc quan no s'ha pogut esbrinar el contingut de la frase o paraula. Quan fa referències "al partido", el testimoni vol dir el PNB. Al llarg de l'entrevista J.M. Epalza empra algunes paraules en francès, anglès i alemany. L'entrevista es va desenvolupar al llarg de diverses sessions.

Bibliografia consultada:

- Estornés Zubizarreta, Idoia. *La Sociedad de Estudios Vascos. Aportación de Eusko-Ikaskuntza a la cultura vasca (1918-1936)*. SEV. San Sebastián, 1983.
- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.
- González Portilla, Manuel *et al.* (eds.). *Industrialización y nacionalismo. Análisis comparativos*. Ed. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1985.
- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MATILDE ESCUDER VICENTE

Data naixement: 13-12-1913

Lloc naixement: Castelló (Vilafranca del Maestrat)

Militància: CNT

Professió: Mestre

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya * GC Aragó * GC País Valencià

Lloc històric: Castelló (Vilafranca del Maestrat) * Teruel (Mirambel) * Teruel (Cantavieja)

Data entrevista: 21-02-1974

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 62ps.*Ll.

Sigles testimoni: ME

Cota: A1 E1 (41-42)

Autorització: A

Resum:

MARIANO ESCUDERO DE SOLÍS

Data naixement: 00-00-1902

Lloc naixement:

Militància: AP * ACNP * CEDA

Professió: Advocat

Professió posterior:

Tema: GC Castella

Lloc històric: Valladolid

Data entrevista: 13-11-1974

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: MEDS

Cota: A1 E4 (182)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Mariano Escudero de Solís, advocat castellà vinculat als cercles catòlics de propagandistes, membre d'Acció Popular, seguidor del líder de la CEDA, José María Gil-Robles, i persona de sentiment monàrquic, és molt interessant tant per les agudes reflexions que fa dels principals temes, com de tot allò que ell considera que no és l'indicat per parlar-ne o bé que considera -segons diu- no adient comentar a un estranger com és el cas de l'investigador i entrevistador Ronald Fraser.

Destaquem com a principals temes de l'entrevista: La defensa que fa tant del republicanisme de la CEDA com del de Gil-Robles. La justificació de la tesi segons la qual l'aixecament militar és producte de la superació de la legalitat republicana per un clima de violència social promogut per l'esquerra socialista, comunista i radical. Les relacions de l'Església catòlica amb la República i el paper dels catòlics en aquest període. La radicalització de la dreta a partir, fonamentalment, del triomf del Front Popular. I, per últim, aspectes relatius a l'aixecament militar a Valladolid.

Com fet atípic, cal dir que l'entrevistat durant el seu testimoniatge té un qüestionari escrit que va responent, a més de les preguntes que van sorgint al llarg de l'entrevista.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i només algunes expressions massa ràpides no ha estat possible de transcriure i figuren en blanc, i alguns noms propis i topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. En l'entrevista participa fent una pregunta i aclariments R2 (home).

Bibliografia consultada:

- Cabanellas, Guillermo. *La guerra de los mil días*. Grijalbo. Buenos Aires, 1973.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

PABLO ESTEBAN

Data naixement: 00-00-1899 aprox.

Lloc naixement:

Militància: UGT * PSOE

Professió: Funcionari * Metal·lúrgic

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Córdoba (Montoro)

Data entrevista: 24-09-1974

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 44ps.*Ll.

Sigles testimoni: PEST

Cota: A1 E3-E6 (135-242)

Autorització: A

Resum: El testimoni, militant de base del PSOE i de la UGT, però de tarannà independent i crític, aporta informació valuosa sobre la vida quotidiana en el Madrid assetjat i, també, sobre certs aspectes de l'evolució del socialisme durant el primer terç de segle, principalment sobre les figures senyeres de F. Largo Caballero, I. Prieto i J. Besteiro.

La transcripció no ha presentat problemes importants, excepte en algun cas que donat la dificultat de l'expressió hem deixat en blanc, però que creiem no és res de fonamental en el discurs del testimoni. Quan es refereix a "éstos" vol dir franquistes i quan diu "éste" vol dir Franco.

Apareix de forma tangencial i sense incidir en el contingut de l'entrevista, R2 dona sense identificar.

Bibliografia consultada:

- Rosal, Amaro del. *Historia de la UGT de España, 1910-1939*. Grijalbo. Barcelona, 1977.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

RAFAEL ESTEBAN

Data naixement: 00-00-1905

Lloc naixement: Teruel (Villarquemado)

Militància: CNT

Professió: Camperol * Dirigent camperol

Professió posterior:

Tema: GC País Valencià

Lloc històric: València (Montcada) * València (Alfara) * Teruel (Villarquemado)

Data entrevista: 30-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 52ps.*Ll.

Sigles testimoni: RE

Cota: A1 E1 (45-46)

Autorització: A

Resum:

FERNANDO ESTRADA VIDAL

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement:

Militància: FE

Professió: Estudiant * Periodista

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 05-03-1974

Durada entrevista: 1 h
Transcripció: 31ps.*Ll.
Sigles testimoni: FE
Cota: A1 E1 (35)
Autorització: A
Resum:

ELADIO FANJUL ROCES

Data naixement: 00-00-1901
Lloc naixement: Asturias (La Felguera)
Militància: CNT * FAI
Professió: Treballador Duro-Felguera
Professió posterior: Jubilat
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (La Felguera)
Data entrevista: 11-03-1975
Durada entrevista: 3 h, 10 min
Transcripció: 62ps.*FB
Sigles testimoni: EFR
Cota: A1 E5-E6 (232-238-244)
Autorització: A
Resum:

ALBERTO FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1914
Lloc naixement: Asturias (Mieres)
Militància: JS * JSU * PSOE
Professió: Forner * Periodista * Polític
Professió posterior:
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Mieres) * Asturias (Moreda) * Asturias (Gijón)
Data entrevista: 28-04-1975
Durada entrevista: 3 h, 15 min
Transcripció: 94ps.*Ll.
Sigles testimoni: AF
Cota: A1 E1 (22-23-24)
Autorització: A
Resum:

NICOLÁS FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1925
Lloc naixement: Asturias (Oviedo)
Militància: NA
Professió: Estudiant
Professió posterior: Pèrit industrial
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Gijón) * Unió Soviètica (Moscou)
Data entrevista: 08-03-1975
Durada entrevista: 35 min

Transcripció: 19ps.*FB
Sigles testimoni: NF
Cota: A1 E5 (235)
Autorització: A
Resum:

PROGRESO FERNÁNDEZ BAILÉN **[i.e. ANTONIO FERNÁNDEZ BAILÉN]**

Data naixement: 00-00-1897
Lloc naixement: València (Llíria)
Militància: CNT * FAI
Professió: Obrer manual
Professió posterior:
Tema: GC País Valencià
Lloc històric: València * València (Llíria) * Alacant (Alcoi) * Barcelona
Data entrevista: 18-01-1975
Durada entrevista: 1 h, 20 min
Transcripció: 40 ps.*ICJG
Sigles testimoni: PFE
Cota: A1 E5 (206)
Autorització: A

Resum: L'entrevista amb P. Fernández -membre fundador de la FAI i destacat militant del moviment llibertari del País Valencià- es desenvolupa amb intervencions d'altres companys no identificats, excepte en el cas de R2 que correspon a José Villar amb el que finalitzarà l'entrevista (planes 32 a 37). També figura un home no identificat com P1.

El testimoni ens aporta informació sobre els orígens del moviment llibertari i en concret de les primeres organitzacions de camperols que amb el temps formaren la CNT al País Valencià, així com aspectes relacionats amb la constitució i evolució de la FAI, i del període col·lectivista durant la revolució i la guerra civil.

La transcripció, realitzada per l'Institut de Cultura Juan Gil-Albert, s'ha trobat com a principal dificultat la dels noms propis que hi figuren en molts casos de forma literal, sense haver-se pogut contrastar o identificar-se parcialment.

Bibliografia consultada:

- Bosch Sánchez, Aurora. *Ugetistas y libertarios*. Ed. Alfons el Magnànim. València, 1983.
- Brademas, John. *Anarcosindicalismo y revolución en España (1930-1937)*. Ariel. Barcelona, 1974.
- Gómez Casas, Juan. *Historia del anarcosindicalismo español*. Zyx. Madrid, 1973.
- Kaplan, Temma. *Orígenes sociales del anarquismo en Andalucía*. Crítica. Barcelona, 1983.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Ruiz Torres, Pedro (coord.). *Historia del País Valencià. Època Contemporània*. Ed. 62. Vol. V. Barcelona, 1990.
- Vega, Eulàlia. *El trentisme a Catalunya*. Curial. Barcelona, 1980.
- Vega, Eulàlia. *Anarquistas y Sindicalistas 1931-1936*. Ed. Alfons el Magnànim. València, 1987.

ARTURO FERNÁNDEZ CÁNCER

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Zaragoza (Azuara)
Militància: NA * Catòlic
Professió: Mestre
Professió posterior: Mestre
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Teruel (Alloza)
Data entrevista: 19-10-1974
Durada entrevista: 1 h, 55 min
Transcripció: 55ps.*Ll.
Sigles testimoni: AFC
Cota: A1 E6 (252)

Autorització: A

Resum: Arturo Fernández Cáncer, home de conviccions catòliques i amb una visió crítica però apolítica (conservadora) del món que l'envolta, fou mestre d'escola a Alloza des del període de la República, la guerra i el franquisme. Per tant, és un bon coneixedor de la realitat social, cultural, econòmica i política del poble, així com dels diversos grups de poder que al llarg del segle passat dominaren el panorama polític local.

Del seu testimoni cal destacar els aspectes relacionats amb l'educació durant la República i la guerra, la seva visió de l'aplicació del comunisme llibertari i de la col·lectivització als camperols aragonesos, la repressió a la reraguarda i durant la postguerra, el grau de politització dels camperols, i certs passatges sobre retrats de persones que ell coneix o sobre les seves vivències personals i sobre la seva mentalitat.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat la rapidesa en l'expressió del testimoni i la seva avançada edat; així alguns petits passatges han restat sense transcriure i figuren amb un espai en blanc i alguns noms propis o topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (dona) i R3 (dona).

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.

M^a DEL CARMEN FERNÁNDEZ DE SEPÚLVEDA

Data naixement: 00-00-1927

Lloc naixement: Málaga

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Málaga * Málaga (Alhaurín)

Data entrevista: 21-08-1973

Durada entrevista: 2 h, 35 min

Transcripció: 61ps.*Ll.

Sigles testimoni: MCF

Cota: A1 E2-E3 (95-97-112)

Autorització: A

Resum: Aquest testimoni ens dona la visió d'una jove de la classe benestant malaguenya durant la II República i la guerra civil. Destaca, però, el període de domini republicà de la ciutat, on ella -juntament amb la seva mare- viu reclosa en un hospital mentre el seu pare, Ángel Fernández Ruano (advocat i membre d'AP), també viu amagat per tal d'evitar la més que possible repressió incontrolada molt habitual en els primers moments de l'esclat del conflicte bèlic.

L'entrevista es completa amb un altre testimoni, el de la seva mare Francisca de Sepúlveda.

MANUEL FERNÁNDEZ FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: PS

Professió: Practicant (ATS)

Professió posterior: Practicant (ATS)

Tema: GC Galícia

Lloc històric: La Coruña * Pontevedra (Vigo)

Data entrevista: 28-05-1974

Durada entrevista: 1 h, 45 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: MFF

Cota: A1 E4-E6 (168-263)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Manuel Fernández ens aporta informació de primera mà de la resistència popular a l'aixecament militar el juliol del 36 a La Corunya i la posterior repressió que tingué lloc en contra dels elements republicans i obrers.

Ell, com a president del Partit Sindicalista i vinculat amb el moviment obrer gallec, informa sobre la situació prèvia a la guerra i, principalment, sobre les divergències dins del moviment llibertari que portaren a l'escissió del moviment trentista. Cal destacar també el seu coneixement personal d'Ángel Pestaña.

Molts dels noms propis que surten al llarg del relat han estat contrastats amb el text que el testimoni lliurà a R. Fraser, titulat "Algunos aspectos del alzamiento en La Coruña" obra del propi testimoni.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i només alguns fragments no ha estat possible transcriure i resten en blanc, i alguns noms que no ha estat possible contrastar amb altres fonts figuren tal com han estat expressats.

Durant l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.

RAMÓN FERNÁNDEZ JURADO

Data naixement: 00-00-1914

Lloc naixement: Almería

Militància: POUM

Professió: Fuster

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Huesca (Sariñena) * Huesca (Jaca)

Data entrevista: 21-12-1973

Durada entrevista: 2 h, 45 min

Transcripció: 99ps.*Ll.

Sigles testimoni: RFJ

Cota: A1 E2 (61-69-70)

Autorització: A

Resum:

JOAN FERRER

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement: Barcelona (Igualada)

Militància: CNT

Professió: Mercantil * Secretari Sindicat Empleats Comerç

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Sallent)

Data entrevista: 19-01-1974

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 50ps.*Ll.

Sigles testimoni: JF

Cota: A1 E2 (65)

Autorització: A

Resum:

MARIANO FRANCO GARCÍA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Teruel (Alloza)

Militància: CNT

Professió: Camperol petit propietari

Professió posterior:

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Alloza) * Front d'Aragó
Data entrevista: 21-04-1975
Durada entrevista: 1 h, 35 min
Transcripció: 46ps.*Ll.
Sigles testimoni: MFG
Cota: A1 E1 (6-7)
Autorització: NOA
Resum:

RICARDO FUENTE ALCOCER

Data naixement: 02-11-1906
Lloc naixement: Madrid
Militància: UGT * PCE
Professió: Professor Institut * Periodista
Professió posterior: Dibuixant
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Alacant * Cuenca
Data entrevista: 20-06-1974
Durada entrevista: 1 h
Transcripció: 33ps.*Ll.
Sigles testimoni: RFU
Cota: A1 E4-E6 (158-164-266)
Autorització: A

Resum: El testimoni de Ricardo Fuente, marit de la també testimoni Carmen Caamaño, es pot considerar com representatiu d'un sector de les classes populars madrilenyes que defensaren la República. El seu compromís inicial, relacionat amb la seva afiliació sindical a la UGT, evolucionarà cap a un compromís polític, ingressant en el PCE on desenvoluparà tasques relacionades amb la premsa del partit.

De la seva entrevista destaquem temes com l'ambient dels primers dies de l'esclat de la guerra viscuts a la redacció d'*El Sol*, la premsa de guerra, el front de Madrid, les Brigades Internacionals, el final de la guerra a Conca i Alacant, i la repressió de postguerra.

La transcripció no ha plantejat problemes tècnics i només han restat sense transcriure alguns passatges d'audició defectuosa, i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com s'han enregistrat.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazabal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.

MARTÍ FUSTÉ SALVATELLA

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Barcelona (Vilanova i la Geltrú)
Militància: NA
Professió: Advocat
Professió posterior: Advocat
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Vilanova i la Geltrú) * Barcelona (Montserrat)
Data entrevista: 05-03-1974
Durada entrevista: 1 h
Transcripció: 29ps.*Ll.
Sigles testimoni: MFS
Cota: A1 E1 (16-35)
Autorització: A
Resum:

AGUSTÍ FUSTER

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Castelló (Forcall)

Militància: NA

Professió: Petit empresari

Professió posterior:

Tema: GC País Valencià * GC Aragó

Lloc històric: Castelló (Forcall) * Teruel (Mas de las Matas) * Teruel (Bajo Aragón)

Data entrevista: 28-12-1973

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 65ps.*Ll.

Sigles testimoni: AFU

Cota: A1 E2 (61-62)

Autorització: A

Resum:

PAULINO GARAGORRI HERRANZ

Data naixement: 00-00-1916

Lloc naixement: Guipúzcoa (San Sebastián)

Militància: NA

Professió: Estudiant Fil.i Lletres

Professió posterior: Filòsof * Prof. universitari

Tema: GC Euskadi * GC Espanya

Lloc històric: Burgos (Miranda de Ebro) * Guipúzcoa (San Sebastián)

Data entrevista: 04-06-1974

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 29ps.*Ll.

Sigles testimoni: PGA

Cota: A1 E6 (256)

Autorització: A

Resum: Paulino Garagorri, fill d'una família benestant d'arrels liberals, és un jove estudiant de filosofia a Madrid, que el sorprèn l'esclat de l'aixecament militar en un balneari del nord prop de l'Ebre, des d'on començarà a copsar els primers actes de violència. Posteriorment, torna amb la seva família a Sant Sebastià i a mitjans de 1937 és mobilitzat pel bàndol nacional i prendrà part en el front del nord i en el d'Andalusia.

El seu testimoni és el d'un pensador i es centra en la visió que té de les causes que portaren a la guerra, del paper jugat per la propaganda dels nacionals, de la repressió, del carlisme i del nacionalisme basc, del desenvolupament militar de la guerra, a la vegada que fa algun relat relacionat amb la seva participació personal en el front i alguna reflexió sobre el moment actual (1974) que viu el país i les perspectives de futur.

La transcripció no ha plantejat problemes donat la fluïdesa en l'expressió i l'estructuració del pensament del testimoni.

Bibliografia consultada:

- Ferrater Mora, José. *Diccionario de filosofía*. Alianza. Madrid, 1986.

GARCIA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: POUM

Professió: Obrer tèxtil

Professió posterior: Obrer tèxtil

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 08-12-1973
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 65ps.*Ll.
Sigles testimoni: G/MCiG
Cota: A1 E1-E2 (47-54)
Autorització: A
Resum:

PEDRO GARCÍA FERRERO

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Toledo (Fuensalida)
Militància: NA
Professió: Estudiant
Professió posterior:
Tema: GC Castilla
Lloc històric: Toledo (Fuensalida) * Salamanca
Data entrevista: 31-05-1974
Durada entrevista: 45 min
Transcripció: 18ps.*Ll.
Sigles testimoni: PGF
Cota: A1 E4 (161)
Autorització: A

Resum: Tot i no esmentar-se al llarg de l'entrevista, mitjançant les notes i la transcripció parcial de Ronald Fraser, podem afirmar que el testimoni fa referència al seu poble, Fuensalida, on va viure el primer període de la guerra civil. Un poble inicialment en mans de la República, però que a partir del mes d'octubre del 36 cau en mans dels "nacionals".

Poc després, l'any 1937, el testimoni anirà a residir a Salamanca on continuarà amb els seus estudis en un col·legi dels salesians.

L'entrevista ens aporta, des de l'òptica d'un jove estudiant fill d'una família de classe mitja, informació sobre els canvis que es van desenvolupar en un poble agrari de la província de Toledo durant un curt període on va exercir el poder un comitè de Front Popular, sorgint temes com la repressió, l'actuació del comitè, o les expropiacions agràries. I, amb l'arribada dels "nacionals", podem assenyalar aspectes tals com la repressió "nacionalista" i l'educació nacional-catòlica.

A la plana 14 es fa referència a un film de Carlos Saura, que creiem és *La caza*.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat el to baix i la dicció ràpida del testimoni, i certs fragments han hagut de restar sense transcriure.

Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (dona), i R3 (home).

SALVADOR GARCÍA GIRALDO

Data naixement: 00-00-1906
Lloc naixement: Asturias (Oviedo)
Militància: NA
Professió: Comerç
Professió posterior: Comerç
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Oviedo)
Data entrevista: 10-03-1975
Durada entrevista: 35 min
Transcripció: 23ps.*FB
Sigles testimoni: SGG
Cota: A1 E6 (239-244)
Autorització: A
Resum:

PAULINO GARCÍA MOYA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: FUE * CNT * PCE

Professió: Estudiant * Comissari polític

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Cuenca * Madrid * Alacant (Monòver)

Data entrevista: 06-10-1974

Durada entrevista: 1 h, 45 min

Transcripció: 32ps.*Ll.

Sigles testimoni: PGM

Cota: A1 E3-E4 (127-160)

Autorització: A

Resum: El testimoni, com a home d'esquerres pertanyent en el moment de l'entrevista a la corrent comunista pro xinesa, postula uns criteris crítics envers l'aparell oficial del PCE tot i haver participat com a comissari polític durant la guerra civil en el Quinto Regimiento i en altres unitats i destins. Com punts a destacar: La política d'aliances durant la guerra, les relacions internacionals del conflicte amb el seguit de dependències que això creà i, en aquest cas, la posició dependent del PCE envers la URSS, el cas Nin on critica l'actitud del PCE, i el desenllaç del conflicte amb els intents de negociacions.

Quan fa referència al "partido" vol dir PCE. La transcripció no planteja problemes específics i només han quedat sense transcriure curts passatges que figuren en blanc.

Bibliografia consultada:

- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MAXIMIANO GARCÍA PALACIOS

Data naixement: 00-00-1908 aprox.

Lloc naixement:

Militància: JAP * CTC

Professió: Impressor

Professió posterior: Jubilat

Tema: GC Castella

Lloc històric: Burgos * Madrid

Data entrevista: 04-11-1974

Durada entrevista: 50 min

Transcripció: 27ps.*Ll.

Sigles testimoni: MGP

Cota: A1 E4 (179)

Autorització: A

Resum: Maximiano García Palacios, impressor i soci actiu del Círculo de Obreros Católicos de Burgos, durant la República va militar en Acció Popular. De formació catòlica i partidari d'un ordre tradicional, critica els excessos comesos des dels sectors republicans causants, segons ell, del conflicte que van haver de resoldre -a la seva manera- els militars alçats i que va donar lloc a l'esclat de la guerra civil.

Destaca en el seu discurs les activitats i evolució del Círculo de Obreros Católicos de Burgos, les formacions de dretes a Burgos i, en concret, Acció Popular, així com la pugna entre el sindicalisme catòlic i la resta de sindicats de classe.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i només algunes expressions massa ràpides no ha estat possible de transcriure i figuren en blanc, i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. A llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (home) i R3 (home).

RAFAEL GARCÍA SERRANO

Data naixement: 11-02-1917

Lloc naixement: Navarra (Pamplona)

Militància: FUE * FE * FE-JONS

Professió: Estudiant * Militant * Periodista * Alferes

Professió posterior: Escriptor * Periodista

Tema: GC Navarra

Lloc històric: Navarra (Pamplona) * Madrid * Logroño (Alfaro) * Soria * Madrid (Somosierra)

Data entrevista: 25-06-1974

Durada entrevista: 3 h

Transcripció: 57ps.*Ll.

Sigles testimoni: RGS

Cota: A1 E5 (204-205)

Autorització: A

Resum: Rafael García Serrano, nascut a Pamplona dins d'una família de classe mitja, en el període de la II República és un jove estudiant universitari i militant falangista, que participarà en l'aixecament de juliol del 36 i formarà part de les primeres columnes de militars i de voluntaris que des de Navarra sortiran en direcció a Madrid, però que es veuran aturades en el front de Somosierra des d'on el testimoni començarà la seva tasca periodística que es refermarà a partir del moment en que ingressa en la redacció del diari *Arriba España* de Pamplona. Dins de l'exèrcit arribarà a ser alferes.

El testimoni aporta informació sobre l'organització i la ideologia de la Falange en el seus diversos períodes, des dels orígens fins a la institucionalització en el període franquista, destacant la figura de José Antonio Primo de Rivera. Altres aspectes que es destaquen al llarg de l'entrevista són l'aixecament a Pamplona, les relacions amb els carlistes, episodis de guerra a Logronyo, Alfaro i Somosierra, la premsa durant la guerra, i el paper dels intel·lectuals.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (dona) i R3 (home).

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Ugarte Tellería, Javier. *La nueva Covadonga insurgente*. Biblioteca Nueva. Madrid, 1998.

TRINIDAD GARCÍA VIDALES

Data naixement: 00-00-1906

Lloc naixement: Toledo (Mascaraque)

Militància: PCE

Professió: Obrer construcció * Dirigent polític

Professió posterior:

Tema: GC Castella

Lloc històric: Toledo * Toledo (Corral de Almaguer, Camarena, Puebla de Don Fadrique, Casasbuenas, Polán, Olías del Rey, Cuerva, Mora, La Jara comarca, Miguel Esteban, La Guardia, Madrideojos, Ocaña)

Data entrevista: 23-07-1974

Durada entrevista: 3 h, 20 min

Transcripció: 57ps.*Ll.

Sigles testimoni: TGV

Cota: A1 E3 (129-130-131)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Trinidad García, dirigent del moviment obrer de Toledo, ens aporta la visió d'un líder comunista sobre els esdeveniments anteriors a l'esclat de la guerra, fonamentalment en la vessant referent al procés d'expropiacions de terres per part dels camperols i en el període del Front Popular, així com de la implantació dels comunistes, tot centrat en la província de Toledo.

Pel que fa a la guerra, incideix en aspectes de la Reforma Agrària conduïda per V. Uribe, en la resistència popular a l'aixecament feixista, i en la seva actuació com secretari provincial del PCE de Toledo.

La transcripció no ha plantejat gaires problemes, excepte en el cas d'algun nom propi que no ha estat possible d'identificar. Quan es refereix al "partido" vol dir el PCE i quan diu "estos" es refereix als franquistes.

Bibliografia consultada:

- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España*. Planeta. Barcelona, 1986.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

CARMEN GARCÍA-FALCES

Data naixement: 00-06-1913

Lloc naixement:

Militància: CA

Professió: Fornera

Professió posterior:

Tema: GC Navarra

Lloc històric: Navarra (Pamplona)

Data entrevista: 11-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 49ps.*Ll.

Sigles testimoni: CGF

Cota: A1 E5 (199)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Carmen García-Falces, persona de família d'arrels monàrquiques alfonsines i posteriorment vinculada al carlisme dins de les "Margaritas", recull les seves experiències viscudes a Pamplona durant el període previ a la guerra, la guerra, la postguerra i alguna referència al moment en que té lloc l'entrevista (1975).

Els temes que tenen més relleu d'aquesta entrevista són els relacionats amb les motivacions ideològiques i de tipus espiritual dels carlistes que els van portar a promoure de forma cada cop més progressiva un enfrontament amb la República i, posteriorment, defensar la causa dels militars revoltats. Altres temes que cal esmentar són la vida a la reraguarda "nacional", els fets del 18 de juliol a Pamplona, la repressió, les indústries de guerra, la visió que es té sobre el nacionalisme basc, l'actuació de les "Margaritas" i de la dona en general.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donada la intervenció a vegades constant del marit de la testimoni, Mario Ozcoidi (R2), que ho fa donant opinions, aclariments i que, creiem, en part condiciona el testimoni de Carmen García-Falces. Algun fragment de l'entrevista ha restat en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

VICTORIA GIL DE RAMALES BUERO

Data naixement: 00-00-1915

Lloc naixement: Madrid

Militància: FUE

Professió: Estudiant Lletres

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * València * Madrid (Paracuellos del Jarama) * Catalunya * Girona (Olot)

Data entrevista: 14-07-1974

Durada entrevista: 2 h, 40 min

Transcripció: 70ps.*Ll.

Sigles testimoni: VGR

Cota: A1 E3 (128-129)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Victoria Gil de Rames, centrat en el Madrid de la guerra civil, ens aporta la visió d'una dona amb estudis universitaris que treballà en diversos camps com l'atenció d'orfenats, de guarderies, i feines administratives sota comandament comunista i socialista. D'aquesta manera ens ofereix les seves vivències des d'una òptica independent, ja que de forma organitzada només pertanyia a la FUE, però molt vinculada a la defensa popular de Madrid i a la causa de la República.

Entre els temes tractats, destaquen l'actuació de la dona tant durant la guerra com en la postguerra, la defensa de Madrid, el cas de Paracuellos del Jarama, aspectes de l'assistència social i les evacuacions de nens cap a zones llunyanes dels fronts, la repressió del català durant la postguerra i, finalment, mitjançant l'actuació del seu pare, directiu de la Campsa, qüestions sobre l'ajut rus a la República.

La transcripció ha tingut com a principal problema, la rapidesa en les expressions del testimoni i que, a voltes, parlen a la vegada ella i R2 (Arturo del Hoyo) que també aporta algunes informacions sobre la situació del Madrid assetjat. Per tant,

alguns fragments del testimoni no s'han pogut transcriure donats les dificultats pròpies del seu discurs i han restat en blanc. Caldria també comprovar alguns dels noms propis que cita, dels quals no en tenim referència.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.
- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MARCEL GIRÓ I MARÇAL

Data naixement: 00-00-1912

Lloc naixement: Barcelona (Badalona)

Militància: NA (republicà)

Professió: Fotògraf

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Girona (La Molina) * Girona (Puigcerdà)

Data entrevista: 07-01-1974

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 30ps.*Ll.

Sigles testimoni: MG

Cota: A1 E1 (49)

Autorització: A

Resum:

SÓCRATES GÓMEZ PÉREZ

Data naixement: 27-07-1914

Lloc naixement: Pontevedra (Vigo)

Militància: JS * JSU * PSOE

Professió: Polític

Professió posterior: Polític

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Segovia * València * Alacant * Catalunya

Data entrevista: 13-09-1974

Durada entrevista: 4 h, 15 min

Transcripció: 88ps.*Ll.

Sigles testimoni: SGO

Cota: A1 E3 (133-134-135)

Autorització: A

Resum: El testimoni, com a membre caracteritzat del socialisme i amb una llarga trajectòria en el seu sí, ens aporta informació de primera mà sobre el desenvolupament del socialisme al nostre país. Entre els temes que tenen més transcendència, destaquen el procés d'unificació de les Joventuts Socialistes amb les Joventuts Comunistes, les pugnes internes entre Largo Caballero i Indalecio Prieto, aspectes de la Junta Delegada de Defensa de Madrid, els orígens i desenvolupament del Consejo Nacional de Defensa, la reorganització de les Joventuts Socialistes després del període de les JSU, l'afer de l'afusellament de José Antonio Primo de Rivera, i el retrat que fa de la figura del seu pare -José Gómez Ossorio-.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, excepte quan parla sobre la mort del seu pare ja que no queda clar on va ser afusellat. Segons les nostres fonts, José Gómez Ossorio -junt amb Ricardo Zabalza- fou afusellat a Madrid el 25-II-1940. Del context de l'entrevista es desprèn que aquesta té al menys una segona sessió posterior a la del 13-IX-1974; això es detecta en la cara 3. En l'entrevista intervé de forma tangencial un home R2.

Bibliografia consultada:

- Agrupación Socialista d'Elx. PSPV-PSOE (ed.). *Historia del PSOE en Elx. Cien años de historia 1891-1991*. Agrupación Socialista d'Elx. Alacant, 1990.
- Fundación Pablo Iglesias. *El Socialismo en España. Desde la fundación del PSOE hasta 1975*. Fund. P. Iglesias. Vol. 1. Madrid, 1986.

- Heine, Hartmurt. *La Oposición política al franquismo*. Crítica. Barcelona, 1983.
- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.
- Rosal, Amaro del. *Historia de la UGT de España, 1910-1939*. Grijalbo. Barcelona, 1977.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- *Who's who in Spain*. Madrid, 1988.

MIGUEL GONZÁLEZ INESTAL

Data naixement: 04-05-1901

Lloc naixement: Salamanca (província)

Militància: CNT * FAI

Professió: Obrer construcció * Militant

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Guipúzcoa (Pasajes) * Burgos (Aranda de Duero) * Guipúzcoa (San Sebastián) * Barcelona

Data entrevista: 18-05-1974

Durada entrevista: 4 h, 15 min

Transcripció: 79ps.*Ll.

Sigles testimoni: MGI

Cota: A1 E4 (166-167-175)

Autorització: A

Resum: El testimoni, membre destacat del moviment llibertari de Madrid i de la zona centre, ens aporta la seva experiència personal en temes tals com els orígens i la trajectòria dels grups anarquistes dins de la CNT de Madrid a partir dels anys vint, l'"entrisme" de membres de la CNT -il·legal durant la Dictadura de Primo de Rivera- dins de la UGT, les diferències i convergències entre les diverses branques del moviment llibertari, la funció diferencial i expansiva de la CNT madrilenya, la crema de convents de maig de 1931 a Madrid, la premsa llibertària a Madrid, el seu treball com alliberat de l'organització en el sindicat de Pescadors de Pasajes, l'esclat de la guerra a Sant Sebastià, la creació i actuació de la Junta de Defensa de Guipúscoa, crítiques a la presència russa i a l'actuació dels comunistes, el procés de militarització de les antigues columnes anarquistes i, finalment, l'exili.

L'entrevista no ha plantejat problemes de transcripció, només fer constar que aquesta comença en una data (18 de maig) i té dues sessions posteriors sense datar. Durant l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home), i quan fa referència a Madrid, el testimoni utilitza el terme "aquí". Alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts, i figuren tal com han estat expressats.

Miguel González Inestal és autor del llibre *Cipriano Mera, revolucionario*. Atalaya. Cuba, 1943.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.

JOAN GRIJALBO I SERRES

Data naixement: 00-00-1911

Lloc naixement: Tarragona (Gandesa)

Militància: UGT * PSUC

Professió: Empleat banca

Professió posterior: Polític * Editor

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 14-01-1974

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 39ps.*Ll.

Sigles testimoni: JGR

Cota: A1 E2 (71-73)

Autorització: A

Resum:

CONTXA GUARRO I VALLBONA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Barcelona ?

Militància: NA

Professió: Bibliotecària

Professió posterior: Bibliotecària

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Front d'Aragó

Data entrevista: 28-01-1974

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 18ps.*Ll.

Sigles testimoni: CG

Cota: A1 E1 (25)

Autorització: A

Resum:

FRANCISCO GUTIÉRREZ DEL CASTILLO

Data naixement: 00-00-1917

Lloc naixement: Valladolid

Militància: FE-JONS * FET-JONS

Professió: Militant

Professió posterior: Militar

Tema: GC Castella

Lloc històric: Valladolid * Madrid (Alto del León) * Avila (Peguerinos) * Madrid

Data entrevista: 19-11-1974

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 43ps.*Ll.

Sigles testimoni: FGC

Cota: A1 E4 (184)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Francisco Gutiérrez del Castillo, militant falangista i en el moment de l'entrevista tinent coronel d'Aviació en actiu, ens aporta la visió de la guerra civil d'un jove falangista de Valladolid, fet que constantment està present en el seu discurs quan analitza la situació político-social que es vivia a Espanya durant el període del Tardofranquisme i, més concretament, fent una crítica vigilant al procés conegut com "aperturismo".

De la seva actuació cal destacar els aspectes relacionats amb la Falange de Valladolid, el seu coneixement personal d'Onésimo Redondo, i la seva participació militar en el conflicte, en primer lloc com a cap militar de Falange a l'Alto del León i en el front de Madrid i, posteriorment, com a oficial d'Aviació en diverses accions de control del trànsit marítim republicà, bombardeigs, la utilització de la propaganda aèria i el final de la guerra.

La transcripció no ha plantejat grans problemes donat el discurs prou fluït del testimoni, i només alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. L'inici de la cara 1 té el so una mica defectuós.

Bibliografia consultada:

- Payne, Stanley G. *Falange. A history of the spanish Fascism*. Stanford University Press. Stanford, 1967.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

LUIS GUTIÉRREZ SANTAMARINA

Data naixement: 00-00-1898

Lloc naixement: Santander (Colindres)

Militància: FE
Professió: Escriptor
Professió posterior: Escriptor
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 14-02-1974
Durada entrevista: 1 h, 15 min
Transcripció: 35ps.*Ll.
Sigles testimoni: LSM
Cota: A1 E1-E2 (43-76)
Autorització: A
Resum:

EDUARDO DE GUZMÁN ESPINOSA

Data naixement: 00-00-1909
Lloc naixement: Palencia (Villada)
Militància: CNT
Professió: Periodista * Escriptor
Professió posterior: Periodista * Escriptor
Tema: GC Madrid * GC Espanya
Lloc històric: Madrid * Toledo (Puebla de don Fadrique) * Barcelona * Catalunya * Aragón * València (Gandia)
Data entrevista: 05-09-1974
Durada entrevista: 1 h, 45 min
Transcripció: 48ps.*Ll.
Sigles testimoni: EDGU
Cota: A1 E3-E4 (124-165)
Autorització: A

Resum: L'entrevistat, membre del moviment llibertari i actiu periodista de la premsa confederal de Madrid, coneix de primera mà la realitat de la ciutat al llarg de la guerra civil i ens proporciona una visió crítica del desenvolupament dels fets, així com de les posicions de la CNT catalana que, segons ell, no va estar a l'alçada de les circumstàncies tenint en compte la seva hegemonia en el sí de les forces antifeixistes de Catalunya. En un moment de l'entrevista apareix de forma tangencial R2 (dona).

La cita completa del llibre de José García Pradas és: *La traición de Stalin. Cómo terminó la guerra de España*. Cultura Proletaria. Nova York, 1939.

Bibliografia consultada:

- Mera, Cipriano. *Guerra, exilio y cárcel de un anarcosindicalista*. Ruedo Ibérico. París, 1976.
- Peirats, José. *Los Anarquistas en la Guerra Civil Española*. Júcar. Madrid, 1976.

RAFAEL HERNÁNDEZ

Data naixement: 00-05-1909
Lloc naixement: Asturias ?
Militància: PSOE * UGT
Professió: Ferroviari
Professió posterior:
Tema: GC Astúries * GC Catalunya
Lloc històric: Asturias (Langreo) * Asturias (Gijón) * Asturias (Oviedo) * Barcelona * França (Narbona)
Data entrevista: 17-03-1975
Durada entrevista: 3 h, 50 min
Transcripció: 119ps.*Ll.
Sigles testimoni: RH

Cota: A1 E6 (240-241)

Autorització: A

Resum:

JOSÉ Mª HEVIA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Asturias (Laviana)

Militància: PSOE * UGT

Professió: Minaire

Professió posterior:

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Laviana) * Asturias (Oviedo) * León

Data entrevista: 11-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 24ps.*FB

Sigles testimoni: JMH

Cota: A1 E5-E6 (232-244)

Autorització: A

Resum:

MANUEL HIDALGO

Data naixement: 00-00-1915

Lloc naixement: Córdoba (Castro del Río)

Militància: CNT

Professió: Camperol

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba (Castro del Río) * Jaén (Mengíbar)

Data entrevista: 28-06-1973

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 56ps.*MS

Sigles testimoni: MH

Cota: A1 E2 (81)

Autorització: A

Resum:

ARTURO DEL HOYO MARTÍNEZ

Data naixement: 00-10-1917

Lloc naixement: Madrid

Militància: FUE

Professió: Estudiant Lletres * Tinent

Professió posterior: Escriptor

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Madrid (Usera) * València

Data entrevista: 12-07-1974

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 32ps.*Ll.

Sigles testimoni: ARHO

Cota: A1 E3 (122-128)

Autorització: A

Resum: L'entrevistat, jove estudiant universitari membre de la FUE durant la República, amb l'esclat de la guerra civil participà com a voluntari en la defensa de Madrid i relata, principalment, el desenvolupament i desenllaç de la guerra a la capital.

Els termes i noms propis en els quals s'acompanya un interrogant, no ens ha estat possible identificar i figuren tal i com són citats pel testimoni.

Al llarg de l'entrevista participen amb intervencions de diversa vàlua R2 (Pedro Sánchez), R3 (Domingo) i R4 (dona).

Bibliografia consultada:

- Baztán Vergara, Francisco. *Manual Informativo de la Villa de Madrid*. Ayuntamiento de Madrid. Madrid, 1967.
- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JUAN IGLESIAS

Data naixement: 00-00-1916

Lloc naixement: Vizcaya (Bilbao)

Militància: JS * JSU * PSOE

Professió: Militant

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Álava (Vitoria) * Navarra (San Cristóbal, fort)

Data entrevista: 08-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 25ps.*Ll.

Sigles testimoni: JIG

Cota: A1 E5 (214)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Juan Iglesias és el d'un jove socialista, que participa en el procés de creació de les Joventuts Socialistes Unificades on ocuparà un càrrec en el moment de l'esclat de la guerra. Els principals temes de l'entrevista són el moviment revolucionari d'octubre de 1934 a Bilbao, la unificació de les joventuts comunistes i socialistes, els fets de juliol a Bilbao, la seva posterior detenció el mateix 19 de juliol a Orduña, el seu empresonament i condemna a mort i, per últim, l'intent de fuga col·lectiva que va tenir lloc al fort de San Cristóbal el 22 de maig de 1938.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tot i que alguns noms propis o topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Asociación Isaac Puente. *Isaac Puente. Independencia, libertad y soberanía individual*. Asociación Isaac Puente. Vitoria, 1987.
- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV-EHU. Bilbao, 1987.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Ugarte Tellería, Javier. *La nueva Covadonga insurgente*. Biblioteca Nueva. Madrid, 1998.

IGNACIO IGLESIAS SUÁREZ

Data naixement: 00-00-1915

Lloc naixement: Asturias (Sama de Langreo)

Militància: POUM

Professió: Estudiant * Polític

Professió posterior: Escriptor * Polític

Tema: GC Astúries * GC Catalunya

Lloc històric: Asturias (Sama de Langreo) * Asturias (Oviedo) * Asturias (Gijón) * Barcelona * León (Ponferrada)

Data entrevista: 29-04-1975

Durada entrevista: 3 h, 5 min

Transcripció: 95ps.*Ll.

Sigles testimoni: II

Cota: A1 E1 (24-45)

Autorització: A

Resum:

LORENZO ÍÑIGO GRANIZO

Data naixement: 10-08-1911

Lloc naixement: Guadalajara (Ledanca)

Militància: CNT * FIJL * FAI

Professió: Dirigent sindical

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * València * Alacant (Alcoi) * Barcelona * Madrid (Majadahonda)

Data entrevista: 10-05-1974

Durada entrevista: 4 h, 5 min

Transcripció: 85ps.*Ll.

Sigles testimoni: LIG

Cota: A1 E4 (169-170-171)

Autorització: A

Resum: Lorenzo Íñigo Granizo, jove "dirigent" llibertari durant la República i la guerra civil, secretari del Sindicat del Metall de la CNT de Madrid, membre de diversos Comitès Nacionals del Moviment Llibertari, i conseller d'Indústries de Guerra de la Junta Delegada de Defensa de Madrid. Ens aporta una panoràmica general dels fets centrada en la seva trajectòria i, fonamentalment, en l'actuació que ell va tenir en la formació i consolidació de les indústries de guerra de Madrid.

Així mateix, és útil per a comprendre la correlació de forces existent dins del bàndol republicà i copsar, des de l'òptica anarcosindicalista, la influència dels comunistes en certes decisions de la guerra al comptar amb el suport de l'ajut soviètic.

Altres aspectes que cal destacar d'aquesta entrevista són l'esclat de l'aixecament militar a Madrid i a València, el funcionament i problemes que tingué la Junta de Madrid i l'actuació del general Miaja en el seu sí, la posició de Negrín davant de l'acabament de la guerra i, per últim, l'intent d'arribar a negociar una pau amb condicions amb el bàndol franquista portat a terme per la Junta de Casado.

Durant l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home jove). Donat la durada de l'entrevista, aquesta té una segona sessió sense datar que es detecta en la cara 3. Alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat esmentats pel testimoni.

Bibliografia consultada:

- Mera, Cipriano. *Guerra, exilio y cárcel de un anarcosindicalista*. Ruedo Ibérico. París, 1976.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Grijalbo. Barcelona, 1978.

ANTONIO IZU BELZUNCE

Data naixement: 05-07-1913

Lloc naixement: Navarra (Echauri)

Militància: CA

Professió: Camperol * Requetè

Professió posterior:

Tema: GC Navarra * GC Espanya

Lloc històric: Navarra (Echauri) * Navarra (Pamplona) * Logroño * Logroño (Alfaro) * Soria * Burgos (Aranda de Duero) * Madrid (Somosierra) * Madrid (Madarcos)

Data entrevista: 12-04-1975 * 13-04-1975

Durada entrevista: 4 h, 45 min

Transcripció: 93ps.*Ll.

Sigles testimoni: AIB

Cota: A1 E5 (199-200-201-202)

Autorització: A

Resum: El testimoni d'Antonio Izu, petit propietari agrícola d'Echauri i oficial del Requetè, ens aporta tot un seguit d'experiències centrades fonamentalment en la ideologia i la tradició carlista dels camperols navarresos que, moguts per la

defensa d'unes creences que ells veien ultratjades pel règim liberal i republicà, van participar en allò que avui dia –1974– encara creuen va ser una “cruzada”.

Com a membre de la primera columna que surt en direcció a Madrid –la columna García Escámez– el testimoni participa en la premsa d'Alfaro, Logronyo, Sòria fins arribar a la zona de Somosierra. Al llarg del seu relat es destaquen a més dels aspectes relacionats amb els fets de guerra, la repressió de guerra i de la reraguarda, les relacions del carlisme amb el nacionalisme basc, les diferències amb els falangistes, així com la situació del camp a Navarra, l'Estatut d'Estella, i l'organització militar –el Requetè– dels carlistes.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta, Barcelona, 1987.
- Ugarte Tellería, Javier. *La nueva Covadonga insurgente*. Biblioteca Nueva. Madrid, 1998.

DAVID JATO MIRANDA

Data naixement: 00-00-1917

Lloc naixement: Asturias (província)

Militància: FE * SEU

Professió: Estudiant Enginyeria

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid

Data entrevista: 12-06-1974

Durada entrevista: 2 h, 45 min

Transcripció: 54ps.*Ll.

Sigles testimoni: DJM

Cota: A1 E4 (154-162)

Autorització: A

Resum: Aquesta entrevista té com un dels seus principals objectius, el de conèixer de primera mà les activitats desenvolupades en la reraguarda republicana pel moviment denominat com a "quinta columna" i les seves actuacions en la ciutat de Madrid que, segons la versió del testimoni, van ser crucials per arribar a la conclusió del conflicte amb el lliurament pacífic de la capital a les forces triomfadores.

Altres aspectes ha tenir en compte són la vida universitària del Madrid de la II República, les activitat del Sindicat Espanyol Universitari, el retrat polític-ideològic que fa d'en José Antonio Primo de Rivera, les causes que van portar a la guerra civil, i l'estratègia d'en Franco davant de la guerra civil.

La transcripció no ha plantejat gaires problemes tècnics i només algun nom propi no ha estat possible contrastar amb fonts escrites i figura tal com s'ha enregistrat

Bibliografia consultada:

- Jato Miranda, David. *Madrid, capital republicana*. Acervo. Barcelona 1976.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

ANTONIO JIMÉNEZ DEL RAYO

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Córdoba

Militància: FE

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba * Córdoba (Fernán-Núñez) * Córdoba (Espejo) * Córdoba (Castro del Río) * Córdoba (Baena)

Data entrevista: 10-08-1973

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 66ps.*Ll.

Sigles testimoni: AJR

Cota: A1 E2 (87-88)

Autorització: A

Resum:

NARCISO JULIÁN SANZ

Data naixement: 00-00-1913

Lloc naixement:

Militància: PCE

Professió: Ferroviari

Professió posterior:

Tema: GC Madrid * GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Front d'Aragó * Madrid * Alacant * Alacant (Albatera)

Data entrevista: 14-12-1973

Durada entrevista: 3 h, 45 min

Transcripció: 103ps.*Ll.

Sigles testimoni: NJ

Cota: A1 E1-E2 (52-53-57)

Autorització: A

Resum:

LAURA KELLER ARQUIAGA

Data naixement: 03-10-1905

Lloc naixement: Burgos

Militància: NA

Professió: Mestressa

Professió posterior: Professora

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Alacant

Data entrevista: 29-03-1974

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 33ps.*Ll.

Sigles testimoni: LKA

Cota: A1 E6 (246)

Autorització: A

Resum: Laura Keller Arquiga, esposa del coronel d'Estat Major Federico de la Iglesia Navarro —militar fidel a la República—, ens narra les seves vivències personals i fa un retrat de la trajectòria del seu marit durant el període de la República, la guerra i l'exili. Resident a Madrid viu en aquesta ciutat fins el mes de febrer del 37, per a traslladar-se a Alacant, Barcelona i, finalment, tornar amb el seu marit a Alacant on ell prendrà el camí de l'exili i ella restarà un temps a Madrid fins que podrà sortir cap Anglaterra on es trobarà amb el seu marit.

L'entrevista es centra en l'experiència d'una mestressa de casa casada amb un militar republicà que actuà durant el setge de Madrid, la batalla de Terol i en la zona de Llevant i que sempre es mantingué en una actitud professional però compromesa amb la República. Apart d'això, l'entrevistada relata aspectes relacionats amb l'ambient que hi havia a Madrid abans de l'esclat de la guerra entre els sectors de dretes, amb la vida a la reraguarda, els bombardeigs, els problemes de proveïments, els registres, o els emboscats. A més, l'entrevistada fa un petit retrat del seu sogre, Celedonio de la Iglesia.

La transcripció no ha plantejat molts problemes, tan sols un nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat, i algun fragment no ha estat possible de transcriure i figura amb un espai en blanc.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazabal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Editora Nacional. Madrid, 1973.

FAUSTINO LASTRA

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement: Mèxic

Militància: FE

Professió: Estudiant Dret

Professió posterior:

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias * Asturias (Oviedo) * Madrid * Asturias (Tineo)

Data entrevista: 14-05-1974

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 40ps.*Ll.

Sigles testimoni: FLA

Cota: A1 E4 (171-175)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Faustino Lastra, estudiant de Dret i militant de base de la Falange, ens aporta la visió d'un jove de classe acomodada que s'adscriu al feixisme però sense una formació política sòlida. Serà així com, amb posterioritat als primers moments de l'esclat de la guerra civil, ell s'anirà allunyant progressivament de les rengles falangistes per a prendre unes posicions més properes a l'esperit democràtic i humanista.

L'entrevista es centra en el darrer període republicà anterior al conflicte, la seva militància falangista, la guerra a Astúries, la repressió "nacionalista", i, pel fet de ser ciutadà mexicà, el seu abandó del bàndol franquista per anar-se a Mèxic. Altres temes tractats són el model de "señorito" falangista, un episodi d'esperitisme, aspectes de l'exili republicà, i la seva actuació personal davant de l'afusellament de Julián Grimau.

La transcripció no ha plantejat gaires problemes, i tan sols alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Robert, Paul (dir.). *Le petit Robert 2*. Dictionaries Le Robert. París, 1987.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.

FRANCISCO LEÓN

Data naixement: 00-00-1917

Lloc naixement: Sevilla (Guillena)

Militància: JC * JSU * PCE

Professió: Obrer

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla * Sevilla (Guillena)

Data entrevista: 06-09-1973

Durada entrevista: 2 h, 15 min

Transcripció: 52ps.*Ll.

Sigles testimoni: LEONDIAZ

Cota: A1 E2-E3 (101-115)

Autorització: A

Resum:

PAULINO LEÓN ÁLVAREZ

Data naixement: 00-00-1916

Lloc naixement: Asturias (Mieres)

Militància: PSOE

Professió: Camperol

Professió posterior: Minaire

Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Mieres) * Asturias (Oviedo)
Data entrevista: 13-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 30 min
Transcripció: 50ps.*FB
Sigles testimoni: PLA
Cota: A1 E5-E6 (230-243)
Autorització: A
Resum:

JOSÉ LÓPEZ REY Y ARROJO

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Madrid ?
Militància: PSOE * FUE
Professió: Historiador de l'Art
Professió posterior: Historiador de l'Art
Tema: GC Madrid * GC Catalunya
Lloc històric: Madrid * València * Barcelona * Toledo (Illescas)
Data entrevista: 28-06-1974
Durada entrevista: 1 h, 45 min
Transcripció: 49ps.*Ll.
Sigles testimoni: JLR
Cota: A1 E3 (150-151)
Autorització: A
Resum:

EUGENIO LOSTAU ROMÁN

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: FE * SEU
Professió: Estudiant Fil. i Lletres
Professió posterior: Professor universitari
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Toledo (Torrijos)
Data entrevista: 11-09-1974
Durada entrevista: 1 h, 5 min
Transcripció: 24ps.*Ll.
Sigles testimoni: ELO
Cota: A1 E3 (133)
Autorització: A

Resum: En primer lloc, cal fer esment de la personalitat del testimoni. Tal com figura en els documents de R. Fraser i en el seu llibre, el testimoni és nomenat Eugenio Lortán, però a partir de la primera transcripció vam descobrir que quan ell mateix es citava, deia Eugenio Lostau. A més, la seva identificació com professor universitari ens va fer anar a la recerca de més dades i així en el llibre *Who's who in Spain* (Barcelona, 1963) figura el nom d'Eugenio Lostau Román, antic combatent, membre del SEU i de la Falange, professor universitari i casat amb Mª Nieves González Echeverría, i el testimoni en l'entrevista cita al germà de la seva dona com Martín Echeverría. Per tots aquests fets creiem que el nom del testimoni és el d'Eugenio Lostau Román.

L'entrevistat, estudiant universitari durant el període de la República i membre del SEU i la Falange, participà en aquest moviment i durant les jornades de juliol del 36 a Madrid defensà la caserna de la Montaña fins a la seva rendició, moment en el qual va poder escapar-se i, posteriorment, restà amagat en un pis fins pràcticament la caiguda de la capital.

Dels temes que tracta cal destacar les causes de la seva adscripció a Falange, les actuacions durant el període republicà i principalment durant el Front Popular -que ell planteja com una època d'enfrontaments i de domini marxista-, la seva

participació en l'aixecament militar a Madrid el juliol del 36 i, finalment, les activitats de la Falange clandestina i la presa de poder per part d'ells un cop es produeix la desfeta republicana.

La transcripció no ha plantejat problemes, excepte en el cas de certs noms propis dels que no hem trobat referències. Només hi ha un moment en que intervé de forma totalment tangencial un home que figura com R2. Beau Brummell (p. 9) és un personatge anglès de principis del XIX model d'elegància.

Bibliografia consultada:

- Jato Miranda, David. *Madrid, capital republicana*. Acervo. Barcelona, 1976.
- Payne, Stanley G. *Falange. A History of Spanish Fascism*. Stanford University Press. Stanford, CA, 1961.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Urbión. Madrid, 1979.

MANUEL LUNA RIVERA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Córdoba (Pozoblanco)

Militància: NA

Professió: Mestre

Professió posterior: Mestre

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba (Pozoblanco) * Córdoba (Valle de los Pedroches)

Data entrevista: 28-08-1973

Durada entrevista: 2 h, 20 min

Transcripció: 83ps.*Ll.

Sigles testimoni: MLR

Cota: A1 E2 (94-96)

Autorització: A

Resum:

JOAN MANENT PESAS

Data naixement: 22-04-1902

Lloc naixement: Barcelona (Badalona)

Militància: CNT

Professió: Obrer vidre * Fabricant llexiu * Dirigent obrer

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona (Badalona)

Data entrevista: 26-04-1975

Durada entrevista: 2 h, 25 min

Transcripció: 78ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMP

Cota: A1 E1 (33-34)

Autorització: A

Resum:

LUIS MAPELLI

Data naixement: 00-00-1911

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Advocat

Professió posterior: Advocat

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba * Córdoba (Espejo) * Ciudad Real * Málaga

Data entrevista: 25-06-1973
Durada entrevista: 1 h, 45 min
Transcripció: 64ps.*Ll.
Sigles testimoni: LMAP
Cota: A1 E2 (79-81)
Autorització: A
Resum:

JUAN MARÍN

Data naixement: 00-00-1914
Lloc naixement:
Militància: CNT * FAI
Professió: Agent comercial
Professió posterior:
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Sevilla * Madrid * Jaén * Jaén (Linares) * Alacant
Data entrevista: 15-09-1973
Durada entrevista: 3 h
Transcripció: 63ps.*Ll.
Sigles testimoni: JMARIN
Cota: A1 E3 (110-111)
Autorització: A

Resum: Com aspectes a destacar de la transcripció, cal dir que el testimoni -sevillà- té un marcat accent andalús i, per tant, dels plurals normalment no pronuncia la s final, a més té una dicció bastant ràpida el que dificulta a vegades la comprensió del relat.

Al llarg de l'entrevista quan fa referència a "ellos" o "estos" vol dir els franquistes. Al no trobar cap altra referència que la cita del testimoni, alguns dels noms citats a l'índex poden no ser del tot correctes.

Fonamentalment l'entrevista aporta informació sobre la formació i funcionament dels grups anarquistes sevillans, així com sobre la reraguarda republicana durant la guerra a la província de Jaén.

Només intervé un altra persona -dona- i de forma tangencial durant l'entrevista i figura com R2.

Bibliografia consultada:

- Abad de Santillán, Diego. *El anarquismo y la revolución en España*. Ed. Ayuso. Madrid, 1976.
- Allouche, Jean. *Nits de Sevilla*. Ed. Europa-América. Barcelona-Madrid, s.d.
- Brademas, J. *Anarcosindicalismo y revolución en España*. Ed. Ariel. Barcelona, 1974.
- Delicado, Manuel. *Cómo se luchó en Sevilla*. Ed. Partido Comunista. Barcelona, 1937.
- Kaplan, Temma. *Orígenes sociales del anarquismo en Andalucía*. Ed. Crítica. Barcelona, 1977.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Ed. Planeta. Barcelona, 1987.

ANDRÉS CECILIO MÁRQUEZ TORNERO

Data naixement: 00-00-1912
Lloc naixement: Córdoba (Pozoblanco)
Militància: JIR * IR
Professió: Funcionari
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * València * Alacant (Camp dels Ametllers) * Alacant (Albatera)
Data entrevista: 02-07-1974
Durada entrevista: 2 h, 35 min
Transcripció: 52 ps.*Ll.
Sigles testimoni: ANMAR
Cota: A1 E3-E6 (119-121-264)
Autorització: A

Resum: Aquesta entrevista té una part en la que el testimoni llegeix les seves memòries i, pel fet de ser un text escrit, la transcripció no ha estat literal i s'han evitat les repeticions i les errades pròpies de la lectura. La resta del discurs del testimoni ha estat transcrit segons els nostres criteris de respecte màxim a l'original oral.

El testimoni, des de la seva posició republicana-liberal, ens apropa a la realitat del Madrid de la guerra (18-VII-36, 7-XI-36, Junta de Defensa...) alhora que defensa la seva alternativa política i social enfront de posicions reaccionàries i revolucionàries.

Només intervenen en l'entrevista i de forma tangencial una dona que figura com R2 i un nen com R3.

Al no trobar cap altra referència que la mencionada pel testimoni, alguns dels noms citats poden no ser correctes. Petits fragments de l'entrevista resten en blanc donat l'inintel·ligible de les paraules del testimoni.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*, Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.
- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Grijalbo. Barcelona, 1978.

LEÓN MARTÍN

Data naixement: 00-00-1909

Lloc naixement:

Militància: CNT

Professió: Mecànic

Professió posterior: Mecànic

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla * Córdoba (Castro del Río)

Data entrevista: 05-08-1973

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 39ps.*Ll.

Sigles testimoni: LEMA

Cota: A1 E3 (116)

Autorització: A

Resum: L'entrevistat, membre del moviment llibertari sevillà, ens ofereix una descripció del món obrer a la Sevilla republicana fins els inicis de la guerra civil, de la qual destaquem el 18 de juliol a la mateixa ciutat. Al llarg de l'entrevista, ens demostra conèixer el moviment llibertari tant a nivell estatal com internacional, amb nombroses referències a la Revolució Russa.

Com andalús, el testimoni pronuncia la c com la s. Només intervé un altra persona -home- i de forma tangencial durant l'entrevista i figura com R2.

Bibliografia consultada:

- Archinoff, Pedro. *Guerrillas en la Revolución Rusa*. Ed. Proyección. Buenos Aires, 1973.
- Braojos Garrido, A., L. Alvarez Rey, F. Espinosa Maestre. *Sevilla, 36: Sublevación fascista y represión*. Muñoz Moya y Monraveta eds. Brenes (Sevilla), 1990.

LÁZARO MARTÍN ESPINERO

Data naixement: 00-00-1919

Lloc naixement: Teruel (Mas de las Matas)

Militància: NA

Professió: Camperol

Professió posterior: Camperol

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Mas de las Matas) * Zaragoza

Data entrevista: 28-10-1974

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 38ps.*Ll.

Sigles testimoni: LME

Cota: A1 E6 (247)

Autorització: A

Resum: Lázaro Martín Espinero, petit propietari camperol de Mas de las Matas (Terol), ens relata amb una considerable objectivitat les seves vivències durant la guerra civil en un poble on es va practicar el col·lectivisme. La seva família, sembla que donada la pertinença al Sindicato Agrícola, va ser repressaliada i el seu pare i el seu germà van ser afusellats i ell va haver de participar forçosament en la col·lectivitat fins novembre de 1937 que fugí al bàndol nacional on romandrà com a soldat fins el final de la guerra, amb destí a Saragossa.

Els temes de més relleu al llarg de l'entrevista són les condicions de vida i l'economia camperola de Mas de las Matas; l'anàlisi que fa de la col·lectivitat; la problemàtica amb els individualistes enfront de la col·lectivitat i, en aquest cas, principalment amb els membres d'Izquierda Republicana contraris a la col·lectivitat; la repressió de reraguarda; la situació que viu quan es passa al bàndol nacional i la realitat que es troba a Saragossa; i alguna petita referència al moment actual del país.

La transcripció no ha plantejat molts problemes, només algun fragment confús resta sense transcriure i figura amb una línia en blanc, i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

CARLOS MARTÍNEZ

Data naixement: 20-07-1899

Lloc naixement: Asturias (Gijón)

Militància: PRRS * IR?

Professió: Metge

Professió posterior: Metge

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Oviedo) * Asturias (Gijón) * Barcelona * Girona (Figueres)

Data entrevista: 13-09-1975

Durada entrevista: 4 h, 45 min

Transcripció: 88ps.*FB

Sigles testimoni: CM

Cota: A1 E5-E6 (235-237-239)

Autorització: A

Resum:

VICTORIA MARTÍNEZ

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Zaragoza ?

Militància: PCE

Professió: Modista

Professió posterior:

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Zaragoza

Data entrevista: 10-03-1974

Durada entrevista: 3 h, 50 min

Transcripció: 133ps.*Ll.

Sigles testimoni: VM

Cota: A1 E1 (4-5)

Autorització: A

Resum:

ALEJANDRO MARTÍNEZ GIL

Data naixement: 00-00-1900

Lloc naixement: Castella

Militància: NA * Catòlic

Professió: Capellà

Professió posterior: Capellà

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Luanco) * Asturias (Gijón) * Madrid * Madrid (El Pardo)

Data entrevista: 16-09-1974

Durada entrevista: 2 h, 50 min

Transcripció: 65ps.*Ll.

Sigles testimoni: AMAGI

Cota: A1 E3 (120-145-146)

Autorització: A

Resum: El testimoni, rector d'una parròquia d'un barri benestant de Madrid, ens apropa a la situació de l'Església catòlica perseguida a l'Espanya republicana i, concretament, a Astúries lloc al que es traslladà poc abans de l'esclat de la guerra i on restà fins el final.

Tot i declarar-se partidari de la causa franquista, el fet d'haver viscut fins 1937 a l'Espanya republicana i des d'aquesta data fins l'acabament de la guerra en territori "alliberat", fa que el testimoni realitzi crítiques a l'actuació d'ambdós bàndols, sempre, lògicament, des d'una perspectiva catòlica conservadora.

Al no trobar cap altra referència que la mencionada pel testimoni, alguns dels noms citats poden no ser correctes. Petits fragments de l'entrevista resten en blanc donat l'intel·ligible de les paraules del testimoni.

Quan el testimoni empra "nosotros" es refereix als franquistes o "nacionales", i quan empra "ellos" es refereix als republicans o "rojos".

Les parts que corresponen a les cares 3 i 4 de les cintes, es van enregistrar amb posterioritat a la data en la que es va iniciar l'entrevista (16-IX-1974).

Bibliografia consultada:

- Cárcel Ortí, Vicente. *La persecución religiosa en España durante la Segunda República (1931-1939)*. Rialp. Madrid, 1990.

- Marquina Barrio, Antonio. *La diplomacia vaticana y la España de Franco (1936-1945)*. CSIC. Madrid, 1983.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*, Planeta. Barcelona, 1987.

MISAEI MARTÍNEZ HERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1914

Lloc naixement: Asturias (Laviana)

Militància: JS * JSU

Professió: Minaire

Professió posterior:

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Laviana) * Asturias (S. Esteban de las Cruces) * Asturias (Oviedo) * Vizcaya (Bilbao)

Data entrevista: 11-03-1975

Durada entrevista: 25 min

Transcripció: 13ps.*FB

Sigles testimoni: MMH

Cota: A1 E5 (232)

Autorització: A

Resum:

RAMÓN MARTÍNEZ HERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement: Asturias (Ribadesella)

Militància: JS * UGT

Professió: Obrer construcció

Professió posterior:

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Ribadesella) * Asturias (Gijón)

Data entrevista: 11-03-1975

Durada entrevista: 15 min

Transcripció: 8ps.*FB
Sigles testimoni: RMH
Cota: A1 E5 (232)
Autorització: A
Resum:

RÉGULO MARTÍNEZ SÁNCHEZ

Data naixement: 00-00-1893
Lloc naixement: Toledo (província)
Militància: IR
Professió: Professor
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Guadalajara (Centenera) * Madrid * Segovia * Segovia (Cuéllar, presó) * Jaén (Carmona, presó) * Barcelona * França (París) * Toledo (Méntrida)
Data entrevista: 01-05-1974
Durada entrevista: 2 h, 25 min
Transcripció: 93ps.*Ll.
Sigles testimoni: RMAS
Cota: A1 E3-E4 (126-153-162-172-173)
Autorització: A

Resum: L'entrevistat, com excapellà i catòlic progressista, ens aporta una valuosa informació sobre la problemàtica de l'Església durant la II República i la guerra civil. També coneix de primera mà la situació de Madrid, del partit Izquierda Republicana, del que en forma part en la direcció de la capital i, així mateix, desvetlla l'actitud de Manuel Azaña davant de la guerra.

Altres aspectes que ens il·lustra l'entrevista són: la repressió "incontrolada" i la creació dels tribunals populars; com a testimoni dels Fets de Maig i de la situació a Barcelona; les negociacions finals de la Junta de Casado per a l'acabament de la guerra; i el sector progressista i republicà de l'Església en contraposició al sector conservador.

A partir de la cara 5 (cinta 126) s'inicia l'entrevista amb Josefa Monterde -la seva dona- que apareix com R2 i que anteriorment intervé de forma tangencial, no obstant aquesta entrevista finalitza amb un seguit de preguntes a Régulo Martínez. El testimoni de Josefa Monterde ens narra les seves vicissituds en el Madrid assetjat i és útil per entendre la vida quotidiana de la capital. Josefa Monterde té entrevista pròpia (veure cinta 153).

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JOSÉ MATA CASTRO

Data naixement: 00-00-1911
Lloc naixement: Asturias (S. Martín del Rey Aurelio)
Militància: PSOE * UGT
Professió: Minaire
Professió posterior:
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (S. Martín del Rey Aurelio) * Asturias (Hueria de S. Andrés) * León * Asturias (Oviedo) * Asturias (Sama de Langreo)
Data entrevista: 22-04-1975
Durada entrevista: 3 h, 5 min
Transcripció: 85ps.*Ll.
Sigles testimoni: JM
Cota: A1 E1 (8-9-19)
Autorització: A
Resum:

JOSÉ MEDINA NAVAJAS

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: NA
Professió: Agent comercial
Professió posterior: Agent comercial
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba
Data entrevista: 19-07-1973
Durada entrevista: 2 h, 5 min
Transcripció: 45ps.*Ll.
Sigles testimoni: JMN
Cota: A1 E2 (84-85)
Autorització: A
Resum:

RAFAEL DE MEDINA Y VILLALONGA [DUC DE MEDINACELI]

Data naixement: 12-08-1905
Lloc naixement: Vizcaya (Bilbao)
Militància: FE
Professió: Propietari agrícola * Empresari
Professió posterior: Propietari agrícola * Empresari
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Sevilla * Sevilla (Pilas)
Data entrevista: 05-04-1974
Durada entrevista: 1 h, 5 min
Transcripció: 25ps.*Ll.
Sigles testimoni: RMED
Cota: A1 E4 (172)
Autorització: A

Resum: El testimoni tracta, principalment, la situació del camp andalús i en especial a l'entorn de Pilas i la seva zona d'influència El Aljarafe i els fets a Sevilla en els dies següents al 18 de juliol de 1936. Altres temes referenciats són el clima pre-revolucionari anterior a l'esclat de la guerra civil, el complot comunista internacional contra Espanya, la repressió d'ambdós bàndols, la reraguarda nacional en el període de Queipo. Al llarg de l'entrevista són nombroses les cites al llibre del testimoni titulat *Tiempo pasado*, publicat a Sevilla, 1971. A l'índex hem fet constar el nom de Luis de Medina que és el pare del testimoni.

Tres noms que consten en l'índex no els hem pogut contrastar amb altres fonts i figuren tal com són citats pel testimoni: Rafael Beca, García Tadell i Joaquín Romero Morube. A la plana 21 el citat Antonio Bahamonde y Sánchez és autor del llibre *Un año con Queipo. Memorias de un nacionalista*, Ed. Españolas, Barcelona, 1938. A la plana 22 el citat Antonio Sancho Corbacho és autor de *Edificios religiosos y objetos de culto saqueados y destruidos por los marxistas en los pueblos de la provincia de Sevilla*, Sevilla, 1937. Durant l'entrevista intervé puntualitzant alguna qüestió un home R2 sense identificar.

Bibliografia consultada:

- Braojos Garrido, A., L. Alvarez Rey, F. Espinosa Maestre. *Sevilla, 36. Sublevación fascista y represión*. Muñoz Moya y Monraveta editores. Sevilla, 1990.
- García Durán, Juan. *1936-1939 Bibliography of the Spanish Civil War*. El Siglo. Montevideo, 1964.
- Patronato Nacional del Turismo. *Sevilla. Guías "España"*. Espasa-Calpe. Madrid, 1930.

LUIS MICHELENA ELISSALT

Data naixement: 00-00-1916

Lloc naixement: Guipúzcoa (Rentería)

Militància: PNV

Professió: Administratiu * Militar

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Guipúzcoa (Rentería) * Guipúzcoa (Pasajes) * Guipúzcoa (Oyarzun) * Guipúzcoa (Urnieta) * Vizcaya (Guernica) * Front d'Aragó * Santander (El Dueso)

Data entrevista: 23-11-1974

Durada entrevista: 1 h, 45 min

Transcripció: 46ps.*Ll.

Sigles testimoni: LMI

Cota: A1 E4 (194-195)

Autorització: A

Resum: Luis Michelena, jove treballador de Renteria i membre del Partit Nacionalista Basc, participà en l'exèrcit basc on arribà al grau de tinent, prenent part en la campanya del nord fins a la caiguda d'Euskadi; llavors és fet presoner i traslladat al penal d'El Dueso. L'agost de 1937 és condemnat en consell de guerra per rebel·lió militar a la pena de mort i així romandrà durant més de dos anys, però, finalment, serà alliberat l'any 43.

El testimoni és un bon coneixedor de la realitat social i política basca del període de la II República i la guerra civil, fonamentalment en els temes relacionats amb el nacionalisme basc, el món del treball, la formació i actuació de l'exèrcit basc, la repressió de reraguarda i la posterior del franquisme, així com alguna referència al moment històric en què té lloc l'entrevista –l'any 1974–.

La transcripció no ha plantejat grans problemes tot i que el discurs oral del testimoni és repetitiu i a voltes poc fluid. No obstant, resten alguns petits passatges sense transcriure i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial Universidad del País Vasco. Bilbao, 1987.
- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.
- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

JOSÉ MILLÁN CASTRO

Data naixement: 00-00-1907

Lloc naixement: Córdoba (Espejo)

Militància: FE

Professió: Camperol mitjà propietari

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba * Córdoba (Espejo) * Córdoba (Fontalba del Pilar)

Data entrevista: 24-08-1973

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 47ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMC

Cota: A1 E2 (94-95)

Autorització: A

Resum:

EUSEBIO MINGUILLÓN

Data naixement: 00-00-1908

Lloc naixement: Teruel (Alloza)

Militància: IR

Professió: Camperol

Professió posterior: Camperol

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Alloza)

Data entrevista: 25-10-1974

Durada entrevista: 1 h, 45 min

Transcripció: 45ps.*Ll.

Sigles testimoni: EMI

Cota: A1 E6 (253)

Autorització: A

Resum: El testimoni d'Eusebio Minguillón és el d'un camperol petit propietari d'Alloza, que participa com a membre d'Izquierda Republicana en la col·lectivitat del poble, fins que es decreta la llibertat de participació i torna a treballar de forma individual. Posteriorment és militaritzat com a minaire i, segons el seu testimoni, per tal d'evitar el ser destinat al front, prendrà la decisió de creuar les línies i anar al bàndol nacional, on serà destinat a diversos batallons de treballadors i finalitzarà la guerra a Santander en un batalló d'ordre públic.

El seu relat ens narra aspectes relacionats amb la pressa de decisions dins la col·lectivitat, l'actuació raonable i moderada de la major part dels responsables del poble, el paper jugat pels individualistes, així com els proveïments, l'economia local i la repressió a la reraguarda.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat la dicció del testimoni i alguns fragments no ha estat possible transcriure i figuren amb un espai en blanc. Així mateix, bastants noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé fent alguna aportació testimonial R2 (dona).

JAUME MIRAVITLLES I NAVARRA

Data naixement: 00-00-1906

Lloc naixement: Girona (Figueres)

Militància: ERC

Professió: Polític * Escriptor

Professió posterior: Polític * Escriptor

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 25-02-1974

Durada entrevista: 3 h, 40 min

Transcripció: 108ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMI

Cota: A1 E1 (37-38-39)

Autorització: A

Resum:

ENRIQUE MIRET MAGDALENA

Data naixement: 12-01-1914

Lloc naixement: Zaragoza

Militància: Catòlic * JCE

Professió: Estudiant Químiques

Professió posterior: Escriptor * Periodista * Teòleg

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid

Data entrevista: 03-07-1974
Durada entrevista: 1 h, 15 min
Transcripció: 26ps.*Ll.
Sigles testimoni: EMM
Cota: A1 E6 (257)
Autorització: A

Resum: El testimoni d'Enrique Miret Magdalena, químic i teòleg representant del catolicisme progressista espanyol actual, és el d'un jove estudiant universitari que a l'esclatar la guerra a Madrid viurà diversos episodis de persecució –motivats per les seves creences religioses– que finalment el portaran a haver-se d'amagar durant més de dos anys en unes dependències sota la protecció de l'ambaixada de Paraguai.

El seu discurs està ple de reflexions i anàlisis del paper desenvolupat per l'Església fonamentalment durant el període de la II República, així com referències a les activitats de les Joventuts Catòliques, les influències que va rebre de jove d'altres pensadors catòlics, les vivències en el Madrid en guerra (registres, avals, amagatalls, el túnel de la mort a Carabanchel), la seva posició davant de la “victòria” que per a ell representà la negació dels ideals catòlics i, per acabar, el llarg isolament que patirà durant el franquisme.

El discurs fluït i ben construït del testimoni ha permès una transcripció sense problemes, tan sols un cognom no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

Bibliografia consultada:

- Batllori, Miquel i V.M. Arbeloa (eds.). *Església i Estat durant la segona república espanyola, 1931/1936*. Monestir de Montserrat, 1981.
- *Diccionari d'Història Ecclesiàstica de Catalunya*. Claret. Barcelona, 1998.
- Montero, José R. *La CEDA. El catolicismo social y político en la II República*. Ed. Revista de Trabajo. Madrid, 1977.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JOSEFA MONTERDE

Data naixement: 00-00-1919
Lloc naixement: Madrid
Militància: NA * SR
Professió: Estudiant * Administrativa
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Madrid (Cadalso de los Vidrios)
Data entrevista: 17-06-1974
Durada entrevista: 35 min
Transcripció: 28ps.*Ll.
Sigles testimoni: JMON
Cota: A1 E3-E4 (153)
Autorització: A

Resum: Aquesta entrevista té com a complement la del seu marit, Régulo Martínez Sánchez, on ella intervé fonamentalment a partir de la cara 5 (cinta 126).

En l'entrevista es desenvolupen aspectes relacionats amb el Madrid de la República, guerra i postguerra, tals com vida quotidiana, situació en el front, la quinta columna, la resistència popular i la repressió, amb la perspectiva d'una jove membre del Socors Roig i antifeixista.

Alguns fragments del testimoni no s'han pogut transcriure donat les dificultats pròpies del seu discurs i han restat en blanc. Al llarg de l'entrevista intervé R2 (Régulo Martínez Sánchez).

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.
- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

TOMÁS MORA IÑIGO

Data naixement: 00-00-1900
Lloc naixement: Toledo (Talavera de la Reina)
Militància: UGT * PSOE

Professió: Dirigent sindical * Comissari brigada

Professió posterior:

Tema: GC Madrid * GC Espanya

Lloc històric: Toledo (Talavera de la Reina) * Madrid * Cádiz * Málaga * Teruel * Alacant

Data entrevista: 14-09-1974 * 00-09-1974

Durada entrevista: 4 h, 45 min

Transcripció: 115 ps.*Ll.

Sigles testimoni: TMO

Cota: A1 E3 (136-137-146)

Autorització: A

Resum: Aquest testimoni, membre de la UGT i del PSOE, ens aporta la seva valuosa visió, com a comissari de brigada, del què constituí el Comissariat General de Guerra dins de l'Exercit republicà. De la molta informació que s'extreu d'aquesta entrevista, destaquem aspectes relacionats amb la caiguda de Màlaga, el front d'Aragó i la batalla de Terol, diversos fets succeïts a la ciutat de València en el període en que ell va ser-hi, el final de la guerra al port d'Alacant, i la seva actuació a Madrid arran de l'esclat de la guerra el juliol del 36. Al llarg de l'entrevista manifesta una actitud objectiva davant dels fets i, en conjunt, critica la influència dels elements comunistes en el sí de les organitzacions socialistes i del govern republicà.

Al llarg de l'entrevista intervenen de manera tangencial R2 (home) i R3 (dona). Del context de l'entrevista es desprèn que la sessió que s'inicia amb la Cara 3, fou realitzada amb posterioritat a la primera -celebrada el 14-IX-1974-, però dins el mateix mes de setembre.

La transcripció no ha presentat problemes importants, excepte en el cas d'algun nom propi que no ha estat possible d'identificar.

Bibliografia consultada:

- Agrupación Socialista d'Elx. PSPV-PSOE (ed.). *Historia del PSOE en Elx. Cien años de historia 1891-1991*. Agrupación Socialista d'Elx. Alacant, 1990.

- Fundación Pablo Iglesias. *El Socialismo en España. Desde la fundación del PSOE hasta 1975*. Fund. P. Iglesias. Vol. 1. Madrid, 1986.

- Heine, Hartmurt. *La Oposición política al franquismo*. Crítica. Barcelona, 1983.

- Martín Nájera, Aurelio. *Fuentes para la historia del PSOE y de las Juventudes Socialistas de España*. Ed. Pablo Iglesias. 2 vols. Madrid, 1991.

- Martín Nájera, Aurelio i González Quintana, Antonio. *Fuentes para la historia de la Unión General de Trabajadores*. Ed. Pablo Iglesias. Madrid, 1988.

- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.

- Rosal, Amaro del. *Historia de la UGT de España, 1910-1939*. Grijalbo. Barcelona, 1977.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.

AQUILINO MORAL MENÉNDEZ

Data naixement: 05-08-1893

Lloc naixement: Asturias (La Felguera)

Militància: POUM * CNT

Professió: Metal·lúrgic

Professió posterior:

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (La Felguera) * Asturias (Oviedo) * Asturias (Gijón)

Data entrevista: 06-03-1975

Durada entrevista: 2 h, 30 min

Transcripció: 81ps.*FB

Sigles testimoni: AMM

Cota: A1 E5-E6 (231-270)

Autorització: A

Resum:

JOAQUÍN MORATINOS

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement: Burgos (Castrojeriz)

Militància: FE

Professió: Administratiu

Professió posterior: Administratiu

Tema: GC Castella

Lloc històric: Burgos (Castrojeriz)

Data entrevista: 06-11-1974

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 31ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMOR

Cota: A1 E4 (176-177-179)

Autorització: A

Resum: Joaquín Moratinos, membre del petit sector de serveis de Castrojeriz, de mentalitat de dretes, afiliat amb posterioritat al 18 de juliol de 1936 a Falange, voluntari en la guerra civil, i alcalde durant la dictadura franquista, ens aporta un coneixement detallat de la realitat econòmica i social d'aquesta vila castellana al llarg de gran part del segle XX, donat, principalment, el fet d'haver treballat durant més de quaranta anys com auxiliar en el Registre de la Propietat de Castrojeriz. La transcripció no ha plantejat grans problemes, i tan sols alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (home), i R3 (dona).

SALUD MORENO GARRIDO

Data naixement: 06-06-1925

Lloc naixement: Córdoba (Castro del Río)

Militància: FIJL

Professió: Estudiant

Professió posterior: Mestressa

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba (Castro del Río) * Córdoba (Lopera) * Jaén (Las Cuatro Casas)

Data entrevista: 14-07-1973

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 54ps.*Ll.

Sigles testimoni: SMG

Cota: A1 E2 (83)

Autorització: A

Resum:

JOSÉ Mª MOUTAS MERAS

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Asturias (Oviedo)

Militància: AP * CEDA

Professió: Advocat

Professió posterior: Advocat

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Oviedo)

Data entrevista: 25-09-1974

Durada entrevista: 1 h, 55 min

Transcripció: 28ps.*FB

Sigles testimoni: JMMM

Cota: A1 E3-E6 (139-242)

Autorització: A

Resum:

JUAN IGNACIO MUGURUZA

Data naixement: 00-00-1912

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Enginyer * Empresari

Professió posterior: Enginyer * Empresari * Banquer

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Madrid * Huesca (Bolea) * Barcelona

Data entrevista: 25-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 35 min

Transcripció: 33ps.*Ll.

Sigles testimoni: JIMU

Cota: A1 E5 (219-227)

Autorització: A

Resum: L'entrevistat és un jove enginyer industrial que té –des de l'any 1935– al seu càrrec l'empresa familiar de construccions metàl·liques que serà militaritzada durant la guerra. El seu testimoni ens aporta la visió empresarial dels conflictes socials anteriors a la guerra i la situació que visqueren com empresa militaritzada. Tot i manifestar-se apolític, el testimoni un cop es produeix la caiguda de Bilbao es presenta voluntari a l'exèrcit franquista on arribarà a ser tinent i actuarà en el front d'Aragó en l'arma d'Artilleria i posteriorment serà destinat a Logronyo com a tinent d'Aviació on finalitzarà la guerra i la seva carrera militar per a retornar als negocis familiars i, més tard, al sector bancari. Cal fer esment que és un dels primers professors que a la postguerra reprenen els cursos de l'Escola d'Enginyers de Bilbao.

Al llarg de l'entrevista intervenen R2 (home) que fa explicacions, aclariments i preguntes, i R3 (dona) que no intervé. Tant el testimoni com R2 utilitzen alguna vegada frases i paraules en anglès. La transcripció no ha plantejat molts problemes, tan sols alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats; algun petit fragment no ha estat possible de transcriure i figura en blanc.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.
- González Portilla, Manuel *et al.* (eds.). *Industrialización y nacionalismo. Análisis comparativos*. Ed. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1985.
- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

LORENZO MUÑOZ DE HERRERA

Data naixement: 00-00-1911

Lloc naixement:

Militància: PRRS * UGT * JS * JSU

Professió: Funcionari

Professió posterior: Funcionari

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Navarra (Pamplona) * Guipúzcoa (San Sebastián) * Santander * Madrid * Barcelona

Data entrevista: 11-07-1974

Durada entrevista: 1 h, 5 min

Transcripció: 28ps.*Ll.

Sigles testimoni: LOMU

Cota: A1 E3 (121-122)

Autorització: A

Resum: El testimoni, jove funcionari d'adscripció republicana, va combatre durant la guerra civil en el front de Madrid, tot i que amb anterioritat va presenciar l'esclat de la guerra a Pamplona des d'on va poder marxar a Donostia, després a

Santander i, en vaixell, a França per retornar a Madrid on va restar, excepte una petita estada a Barcelona, enquadrat en l'exèrcit republicà fent funcions principalment burocràtiques. Al finalitzar la guerra va estar condemnat a tres anys i amb posterioritat va tornar a exercir de funcionari públic.

Com a tema clau de l'entrevista, destaquem la visió que ens dóna del front de Madrid i de la vida quotidiana a la ciutat assetjada.

JOSÉ MUÑOZ SÁEZ

Data naixement: 00-00-1897

Lloc naixement: Santander

Militància: UGT * JS * PSOE

Professió: Treballador Alfa

Professió posterior: Propietari taller

Tema: GC Andalusia * GC Euskadi

Lloc històric: Córdoba * Guipúzcoa (Eibar) * Vizcaya (Bilbao)

Data entrevista: 24-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 19ps.*Ll.

Sigles testimoni: JMUSA

Cota: A1 E5 (226-227)

Autorització: A

Resum: En aquesta entrevista ens sembla apreciar que l'entrevistador es veu en la impossibilitat d'extraure els temes que inicialment es preveien, donat que el testimoni no es centra ni en el període ni en les qüestions tractades i s'estima més seguir el seu discurs que, en molts casos, s'apropa a la mera desqualificació dels contraris però sense aportar cap documentació que ho justifiqui.

Al no trobar cap altra referència que la mencionada pel testimoni, alguns dels noms citats poden no ser correctes. Alguns petits fragments de l'entrevista resten en blanc donat l'intel·ligible de les paraules del testimoni.

RICARDO MUÑOZ SUAY

Data naixement: 28-08-1917

Lloc naixement: València

Militància: FUE * JS * JSU * PCE

Professió: Estudiant

Professió posterior: Cineasta

Tema: GC País Valencià * GC Espanya

Lloc històric: València * Madrid * Alacant

Data entrevista: 05-02-1974

Durada entrevista: 2 h, 40 min

Transcripció: 72ps.*Ll.

Sigles testimoni: RMS

Cota: A1 E2 (74-78)

Autorització: A

Resum:

GONZALO NÁRDIZ BENGOETXEA

Data naixement: 25-11-1905

Lloc naixement: Vizcaya (Bermeo)

Militància: ANV

Professió: Industrial * Polític

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Guipúzcoa (San Sebastián) * Vizcaya (Baracaldo) * Santander (Santoña) * Santander (Laredo) * França (Saint-Jean-de Luz o Sant Joan Lohitzune)

Data entrevista: 08-04-1975

Durada entrevista: 2 h, 5 min

Transcripció: 38ps.*Ll.

Sigles testimoni: GNB

Cota: A1 E5 (203-214)

Autorització: A

Resum: Gonzalo Nárdiz, com a membre d' Acció Nacionalista Basca, va formar part de la Junta de Defensa de Biscaia en la comissaria d'armament i allotjament de tropes i, posteriorment, entrà en el govern d'Euskadi com a conseller d'agricultura. El seu testimoni tracta els aspectes relacionats amb la seva trajectòria durant la República i la guerra civil, així com sobre els orígens i desenvolupament d'Acció Nacionalista Basca dins de l'espai polític del nacionalisme basc que, tot i ser hegemonitzat pel PNB, va saber donar una alternativa més progressista i desvinculada de l'Església.

Del conjunt de l'entrevista destaquem l'anàlisi que fa del nacionalisme basc, la creació de la Junta de Defensa de Biscaia i la situació de Bilbao durant els primers mesos de la guerra, l'actuació del testimoni en la conselleria d'agricultura del govern basc, la relació personal que tenia amb el *lehendakari* Aguirre, els intents de negociació amb els italians a Santoña, el govern basc durant la guerra i l'exili.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat el soroll de trànsit intens que a vegades es produeix i, per tant, hi ha algun fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. El testimoni quan diu "aquí" es refereix a França, ja que l'entrevista té lloc a Baiona, i quan diu "allí" es refereix a Euskadi o Espanya. Així mateix el testimoni cita com Ulíbarri Gámir al general Gámir Ulíbarri.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.

- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Editora Nacional. Madrid, 1973.

ÁNGEL NAVARRO NOEL

Data naixement: 00-00-1903

Lloc naixement:

Militància: CNT

Professió: Camperol

Professió posterior: Camperol

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Alloza) * Barcelona

Data entrevista: 25-10-1974

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 55ps.*Ll.

Sigles testimoni: ANAN

Cota: A1 E6 (250)

Autorització: A

Resum: Ángel Navarro Noel, membre de la CNT durant els anys vint a Barcelona, fou nomenat president del comitè d'Alloza en el període de la guerra quan en el poble es va desenvolupar un procés col·lectivista amb uns trets diferencials, ja que en general els camperols seguien treballant les mateixes terres, però agrupades per grups d'afinitats familiars o d'amistat. La seva actuació com a màxima autoritat municipal cercà en tot moment el respecte a les persones i evitar qualsevol mena de repressió; d'aquesta manera, si s'exceptua la repressió de reraguarda de l'estiu del 36, durant la qual ell no era alcalde, en el seu poble no es va produir cap acte violent.

El testimoni és un petit camperol pràcticament analfabet, però amb prou criteri i ètica per assumir la seva responsabilitat, amb una mentalitat possibilista al marge de les ideologies imperants i amb uns coneixements procedents de la saviesa popular pròpia dels camperols del seu entorn. Els principals temes que es desenvolupen al llarg de l'entrevista són els relacionats amb el funcionament de la col·lectivitat d'Alloza, les transformacions que van tenir lloc al poble, la mentalitat i les actituds dels camperols enfront de la política i dels sindicats, fonamentalment en aquest darrer cas la CNT, l'actuació del comitè d'Alloza i cal destacar també la relació personal del testimoni amb el dirigent llibertari i cap de milícies Saturnino Carod.

La transcripció ha plantejat algun problema donat la dicció a voltes confusa del testimoni, restant petits fragments sense transcriure que figuren amb un espai en blanc, i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. El testimoni empra un castellà ple de modismes propis amb influències catalanes.

MIGUEL NÚÑEZ GONZÁLEZ

Data naixement: 00-00-1920
Lloc naixement: Madrid
Militància: FUE * JSU * PCE
Professió: Estudiant
Professió posterior: Polític
Tema: GC Madrid * GC Espanya
Lloc històric: Madrid * Alacant
Data entrevista: 10-12-1973
Durada entrevista: 1 h, 10 min
Transcripció: 37ps.*Ll.
Sigles testimoni: MN
Cota: A1 E1-E2 (51-59)
Autorització: A
Resum:

JOSÉ NÚÑEZ LARRAZ

Data naixement: 00-00-1916
Lloc naixement:
Militància: JIR
Professió: Treballador premsa * Carrabiner
Professió posterior:
Tema: GC Castella * GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Salamanca * Madrid (Alto del León) * França (La Guingueta d'Ix o Bourg-Madame) * Lleida * Ávila (Ramacastañas)
Data entrevista: 21-11-1974
Durada entrevista: 40 min
Transcripció: 27ps.*Ll.
Sigles testimoni: JNL
Cota: A1 E4 (184-190)
Autorització: A

Resum: José Núñez Larraz, jove castellà de família acomodada, pertany des d'abans de l'inici del conflicte a les Joventuts d'Izquierda Republicana. L'esclat de la guerra el sorprèn a Madrid quan amb un grup d'atletes anava a participar a la frustrada Olimpíada Popular de Barcelona. S'inscriu voluntari en el Batalló Octubre i lluita a la serra de Madrid i evoluciona cap a posicions properes a les JSU tot i mantenir-se independent. Posteriorment ingressa en el Cos de Carrabiners i es destinat a Catalunya on és nomenat oficial i des d'on passa a França on, durant un període curt, roman en un camp de la zona de Bourg-Madame, per tornar a Espanya on després d'un altre període d'empresonament és posat en llibertat - mitjançant un suborn- i fa el servei militar. Serà denunciat anònimament, però la causa instruïda no tindrà efectes.

L'entrevista no té un gran contingut informatiu i molts dels temes que apareixen no s'aprofundeix en ells i només es donen petites referències. Tot i això, destaquem aspectes relacionats amb l'organització de l'Olimpíada Popular, Madrid i el seu front durant els primers mesos de la guerra, el Cos de Carrabiners, la caiguda de Catalunya, el camp de Bourg-Madame, el dipòsit de presoners de guerra de la Seu de Lleida, i la justícia i la repressió franquista.

La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home).

NATIVIDAD DE OAR-ARTETA (cunyada)

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Vizcaya (Guernica)

Militància: CA

Professió: Mestressa

Professió posterior: Mestressa

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Guernica) * Vizcaya (Bilbao)

Data entrevista: 07-04-1975

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 28ps.*Ll.

Sigles testimoni: NOAA

Cota: A1 E5 (212-214)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Natividad, cunyada dels germans Oar-Arteta, és el d'una dona de sentiments i d'ideologia carlista tradicionalista, que va viure a Guernica durant la guerra. Els aspectes més destacats de l'entrevista, a banda de la seves vivències familiars, són la vida i la repressió a la reraguarda basca, que ella mateixa va patir, l'experiència directa del bombardeig de Guernica, la postguerra a Euskadi i certs trets del carlisme basc.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tot i que alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV-EHU. Bilbao, 1987.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

DIONISIO OAR-ARTETA

Data naixement: 00-12-1897

Lloc naixement: Vizcaya (Ajanguiz)

Militància: NA * Catòlic

Professió: Capellà

Professió posterior: Capellà

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Guernica) * Guipúzcoa (Aulestia) * Bèlgica

Data entrevista: 06-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 5 min

Transcripció: 22ps*Ll.

Sigles testimoni: DOA

Cota: A1 E5 (212-213)

Autorització: A

Resum: Dionisio Oar-Arteta, capellà de sentiment nacionalista, fou testimoni directe del bombardeig de la vil·la de Guernica el 26-IV-1937 i sobre aquest fet es centra l'entrevista, a més de tractar també aspectes relacionats amb l'Església basca durant la II República i la guerra i les colònies infantils de nens refugiats a Bèlgica on ell va participar.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tot i que hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV-EHU. Bilbao, 1987.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

JOSÉ ANTONIO OAR-ARTETA

Data naixement: 00-00-1900

Lloc naixement: Vizcaya (Ajanguiz)

Militància: NA * Catòlic

Professió: Capellà

Professió posterior: Capellà

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Guernica) * Vizcaya (Marquina) * Santander (Santoña) * Bèlgica

Data entrevista: 06-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 25ps*Ll.

Sigles testimoni: JOA

Cota: A1 E5 (212)

Autorització: A

Resum: El testimoni de José Antonio Oar-Arteta, capellà de sentiments nacionalistes, es centra principalment en el seu coneixement indirecte del bombardeig de Guernica, la vida i la repressió a la reraguarda basca, el paper de l'Església basca durant el conflicte i el seu exili a Bèlgica on treballa amb els infants refugiats i a França on restarà fins 1947.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tot i que hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé fent aclariments R2 (dona).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV-EHU. Bilbao, 1987.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

Mª ROSA OCHOA

Data naixement: 00-00-1923

Lloc naixement: Barcelona

Militància: NA (republicà)

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona (Gràcia)

Data entrevista: 20-01-1974

Durada entrevista: 1 h, 20 min

Transcripció: 43ps.*Ll.

Sigles testimoni: MO

Cota: A1 E2 (72-75)

Autorització: A

Resum:

URBANO ORAD DE LA TORRE

Data naixement: 00-00-1903

Lloc naixement: Sevilla ?

Militància: UMRA * PSOE

Professió: Militar

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Jaén (Andújar) * Jaén (Sta. Mª de la Cabeza) * Almería * Sevilla

Data entrevista: 18-09-1973

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 38 ps.*Ll.

Sigles testimoni: UOT

Cota: A1 E3 (114)

Autorització: A

Resum: L'entrevista ens informa, des de l'òptica d'un militar compromès amb la República, sobre el context prerevolucionari del període de govern del Front Popular, amb els casos del tinent Castillo i Calvo Sotelo. Així mateix, és molt interessant per a conèixer la situació militar de Madrid el juliol del 36 i la constitució d'un exèrcit popular. El testimoni relata els fets ocorreguts a Madrid fins el 8 de novembre de 1936 data en la qual anà a València.

Només intervé un altre persona -home- i de forma tangencial durant l'entrevista i figura com R2.

No hem pogut trobar cap referència sobre el topònim que el testimoni cita com Arrebatacapa, port situat a la serralada del front de Madrid. Al no trobar cap altra referència que la cita del testimoni, alguns dels noms indexats poden no ser del tot correctes.

RAFAEL OTERO

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Madrid ?

Militància: JS * JSU * PSOE

Professió: Militar Estudiant

Professió posterior: Practicant (ATS)

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Madrid (Vicálvaro) * Madrid (Rascafría) * Madrid (Buitrago)

Data entrevista: 24-09-1974

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 27ps.*Ll.

Sigles testimoni: ROT

Cota: A1 E3 (137)

Autorització: A

Resum: El testimoni d'aquest jove estudiant madrileny de família treballadora i de pare socialista, ens narra les seves impressions que com a membre de les Joventuts Socialistes va rebre essent adolescent durant la II República i la guerra civil. Lògicament, les vivències no tenen, per tant, la transcendència o l'anàlisi profund que podrien tenir les d'homens més adults en el moment dels fets, però tenen això sí més espontaneïtat i sinceritat, i la forma d'exposar el passat des de l'avui es basa en una òptica prou objectiva.

Del discurs del testimoni destaquem aspectes com les Joventuts Socialistes i la posterior creació de les JSU, Madrid durant 1936-1939, els grups Alerta d'ajut al front, la crítica a l'actuació dels comunistes dins les JSU, i la repressió de postguerra (amb una referència a l'afer de "Las trece rosas") i la clandestinitat.

Al llarg de l'entrevista intervé fent algun aclariment R2 (home). La transcripció no ha plantejat gaires problemes tècnics, i només alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb fonts escrites.

IGNACIA OZAMIZ

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Vizcaya (Ibarranguelva o Elejalde)

Militància: NA

Professió: Mestressa

Professió posterior: Mestressa

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Guernica)

Data entrevista: 02-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 5 min

Transcripció: 26ps.*Ll.

Sigles testimoni: IOZ

Cota: A1 E5 (211)

Autorització: A

Resum: Ignacia Ozamiz és una mare de família amb quatre fills petits, de sentiment nacionalista però sense afiliació específica, que fou testimoni directe del bombardeig que el dia 26 d'abril de 1937 destruï la simbòlica vil·la de Guernica. L'entrevista es centra en les vivències del testimoni i en els fets esmentats, a més de tractar altres aspectes com la vida quotidiana a la reraguarda, el paper del seu marit com a responsable d'ANB a Guernica, la postguerra en el País Basc, la problemàtica dels fills refugiats a França i la ideologia dels nacionalistes bascos.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i tan sols alguns noms propis o topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen fent aclariments els fills d'Ignacia Ozamiz, R2 (dona), R3 (home), i R4 (dona).

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Talón, Vicente. *El holocausto de Guernica*. Plaza y Janés. Barcelona, 1987.

MARIO OZCOIDI CIRAUQUI

Data naixement: 00-00-1910

Lloc naixement: Navarra

Militància: CA

Professió: Funcionari * Oficial Requetè

Professió posterior:

Tema: GC Navarra

Lloc històric: Navarra (Pamplona) * Logroño

Data entrevista: 10-04-1975

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 24ps*Ll.

Sigles testimoni: MOC

Cota: A1 E5 (199-203)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Mario Ozcoidi, capità del terç de requetès de Navarra i funcionari de la Diputació Foral, és útil per entendre la mentalitat del carlisme navarrès i l'ambient que es vivia durant el període de la II República i el començament de la guerra civil a Navarra, tot i ser un testimoni limitat per un discurs atropellat i a voltes confós i que cau sempre en el tòpic i lloc comuns de la dreta tradicionalista com, per exemple, la conspiració comunista o la justificació de la guerra com una creuada d'arrel civil i militar. No obstant això, al llarg de l'entrevista es destaca la força del carlisme com a moviment popular en la zona de Navarra i País Basc. Altres aspectes que es tracten són l'Estatut d'Estella, el Partit Nacionalista Basc, i l'organització militar -el Requetè- dels carlistes.

La transcripció ha plantejat alguns problemes, donat la dicció del testimoni, i hi ha fragments de l'entrevista que resten en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Ugarte Tellería, Javier. *La nueva Covadonga insurgente*. Biblioteca Nueva. Madrid, 1998.

ANSELMO PAÑEDA COTO

Data naixement: 00-00-1915

Lloc naixement: Asturias (Barredos)

Militància: JS * UGT

Professió: Minaire

Professió posterior:

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Barredos) * Asturias (Oviedo) * Vizcaya * Asturias (Laviana)

Data entrevista: 11-03-1975

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 24ps.*FB

Sigles testimoni: APC

Cota: A1 E6 (243)
Autorització: A
Resum:

FRANCESC PASCUAL

Data naixement: 00-00-1906
Lloc naixement: Girona (L'Escala)
Militància: URR * PS
Professió: Camperol
Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Girona (L'Escala)
Data entrevista: 24-01-1974
Durada entrevista: 1 h, 55 min
Transcripció: 55ps.*Ll.
Sigles testimoni: FP
Cota: A1 E2 (64-66)
Autorització: A
Resum:

ALBERTO PASTOR PALENCIA

Data naixement: 00-00-1910
Lloc naixement: Valladolid (Villalba de los Alcores)
Militància: JONS * FE-JONS * FET-JONS * CNS
Professió: Camperol propietari * Militar
Professió posterior: Camperol propietari
Tema: GC Castella
Lloc històric: Valladolid (Tamariz de Campos) * Valladolid * Ávila * Valladolid (Villalba de los Alcores)
Data entrevista: 17-11-1974
Durada entrevista: 2 h, 20 min
Transcripció: 67ps.*Ll.
Sigles testimoni: APP
Cota: A1 E4 (182-183)
Autorització: A

Resum: L'entrevista amb Alberto Pastor Palencia, membre de les JONS de Valladolid i pertanyent a una família de classe acomodada amb mitjana propietat de la terra, ens aporta la visió d'un home d'idees nacional-sindicalistes amb la qual cosa pretén situar-se per sobre de la política de partits i dibuixar una difosa i "pendent" -encara a 1974- revolució que hauria de permetre una transformació més justa i equilibrada de la riquesa del país.

Els temes més destacats del conjunt de l'entrevista són la situació del camp a la província de Valladolid, aspectes relacionats amb les JONS i la Falange, el clima social i polític anterior a l'esclat de la guerra, aspectes relacionats amb la seva actuació durant la guerra i la dictadura franquista, i, per últim, la figura del seu pare.

La transcripció, donat el discurs atropellat del testimoni, ha plantejat problemes i certs passatges s'han hagut d'interpretar i algunes expressions massa ràpides no ha estat possible de transcriure i figuren en blanc, així com alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

L'entrevista va iniciar-se el dia 17-XI-1974, però a partir de la cara 3 (I) cinta 183 té lloc una segona sessió celebrada el 18-XI-1974.

PEDRO

Data naixement: 00-00-1918

Lloc naixement: Madrid

Militància: CNT

Professió: Treballador * Estudiant * Militar

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Alacant * Alacant (Albatera) * València (Portaceli)

Data entrevista: 08-05-1974

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 40ps.*Ll.

Sigles testimoni: PEDRO

Cota: A1 E4 (169-173)

Autorització: A (Anònim)

Resum: Sota el nom anònim de Pedro, s'amaga el testimoni d'un madrileny, militant de base cenetista, que a l'esclat de la guerra civil tenia divuit anys. Amb certes dosis de passió i amb la perspectiva que aporta el temps, ens narra els fets per ell viscuts els primers mesos del conflicte a Madrid i, posteriorment, ja com a tinent de l'Exèrcit Popular en el front de Llevant. Finalment, com soldat republicà que és fet presoner en el port d'Alacant, viurà la caiguda de la República i els camps de concentració i presons franquistes.

Altres aspectes que sorgeixen al llarg de l'entrevista seran la participació de la CNT en el poder durant la guerra, la repressió a la rera guarda republicana en comparança amb la franquista, la resistència popular en el setge de Madrid, la integració de les columnes en l'Exèrcit Popular, l'opinió crítica envers la persona del coronel S. Casado, la confrontació entre anarcosindicalistes i comunistes, i l'experiència personal en el port d'Alacant, camp d'Albatera i camp de Paterna.

L'entrevista no ha plantejat molts problemes a l'hora de la transcripció, no obstant algunes expressions no ha estat possible de reconèixer i resten sense transcriure. En relació als noms propis, alguns no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. El testimoni emprà algun cop el terme "esta gente" per referir-se als franquistes. El llibre que s'esmenta d'E. de Guzmán deu ser, segons les nostres recerques, *El año de la victoria*, Madrid, 1974.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.

ANTONIO PÉREZ

Data naixement: 00-06-1920

Lloc naixement:

Militància: JS * FUE * JSU * PSOE * PCE

Professió: Estudiant prof. mercantil

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * València (Algar de Palancia) * València * Guadalajara (Almiruete)

Data entrevista: 03-06-1974

Durada entrevista: 4 h, 5 min

Transcripció: 89ps.*Ll.

Sigles testimoni: APE

Cota: A1 E4 (156-157-161)

Autorització: A

Resum: El testimoni, fill d'Antonio Pérez García -representant de la UGT en el Consell Nacional de Defensa presidit pel coronel S. Casado-, participà ja des de jove en els moviments estudiants i polítics a través de la FUE i de les Joventuts Socialistes. Posteriorment, ingressa en les JSU i al llarg de la guerra anirà prenent partit cada vegada més per les tesis defensades pel PCE, fins a la seva adhesió ja quasi al final del conflicte.

En aquest testimoni trobem, podríem dir, la radiografia del jove militant socialista i, alhora, la trajectòria de molts altres joves que participaren en la guerra. Ell, personalment, ingressa en Artilleria on passarà a ser comissari de batalló en el front de Llevant.

Aspectes que es destaquen en el seu discurs són: el funcionament de la FUE; el procés d'unificació que donà lloc a les JSU; valoració de l'actuació del PSOE, PCE i CNT durant la guerra; el paper dels comissaris; la guerra de columnes; la caiguda del front de Llevant; la resposta davant la constitució del Consell Nacional de Defensa; la repressió de postguerra a Madrid i la clandestinitat antifranquista.

La transcripció no ha plantejat problemes de realització, només alguns noms que no ha estat possible contrastar amb altres fonts, figuren tal com s'han enregistrat.

Bibliografia consultada:

- Fundación Pablo Iglesias. *El Socialismo en España. Desde la fundación del PSOE hasta 1975*. Fund. P. Iglesias. Vol. 1. Madrid, 1986.

- Martín Nájera, Aurelio. *Fuentes para la historia del PSOE y de las Juventudes Socialistas de España*. Ed. Pablo Iglesias. 2 vol. Madrid, 1991.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

INDALECIO PÉREZ

Data naixement: 00-00-1919

Lloc naixement: Teruel (Mas de las Matas)

Militància: NA

Professió: Camperol

Professió posterior: Camperol

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Mas de las Matas)

Data entrevista: 28-10-1974

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 22ps.*Ll.

Sigles testimoni: IPE

Cota: A1 E6 (248)

Autorització: A

Resum: Indalecio Pérez, jove camperol d'una família de petits propietaris agraris de Mas de las Matas, té en el moment de l'esclat de la guerra i de la declaració del comunisme llibertari uns disset anys, per tant, i segons el seu testimoni, no és gaire conscient dels fets que van succeir en el seu poble, tot i participar dins de la col·lectivitat, assistir a la biblioteca de l'ateneu que es va crear tot just llavors, i que en els primers moments, donat les desavinences amb el seu pare, va deixar de treballar les terres familiars per anar a treballar en un menjador públic i en la col·lectivitat fins que la família també ingressa; posteriorment, al desfer-se la col·lectivitat, tornaran a treballar les terres familiars.

El testimoni tracta fonamentalment temes relacionats amb la vida camperola com el sistema de treball, l'economia familiar, la mentalitat i com van viure els canvis que es van produir durant el període col·lectivista.

La transcripció no ha plantejat molts problemes, tan sols algun petit fragment no ha estat possible transcriure i figura amb un espai en blanc. També cal destacar la utilització d'un lèxic característic de la regió que, a vegades, no ha estat possible de contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

JOSÉ ANTONIO PÉREZ

Data naixement: 00-00-1934

Lloc naixement: València

Militància: NA

Professió: Infant

Professió posterior:

Tema: GC País Valencià

Lloc històric: València

Data entrevista: 11-02-1974

Durada entrevista: 50 min

Transcripció: 33ps.*MS

Sigles testimoni: JAP

Cota: A1 E1 (44)

Autorització: A

Resum:

ALBERT PÉREZ BARÓ

Data naixement: 00-00-1902

Lloc naixement: Barcelona

Militància: NA

Professió: Escriptor * Sindicalista * Funcionari

Professió posterior: Escriptor

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 03-01-1974

Durada entrevista: 2 h, 35 min

Transcripció: 73ps.*Ll.

Sigles testimoni: APB

Cota: A1 E2 (61-62-63)

Autorització: A

Resum:

ANASTASIO PÉREZ DORADO

Data naixement: 00-00-1916

Lloc naixement: Córdoba

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior: Funcionari

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Córdoba

Data entrevista: 27-07-1973

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 71ps.*Ll.

Sigles testimoni: APD

Cota: A1 E2 (85-86-92-93)

Autorització: A

Resum:

FRANCISCO PÉREZ GONZÁLEZ

Data naixement: 00-00-1927

Lloc naixement: Argentina (Buenos Aires)

Militància: FE-JONS (simpatitzant)

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Cantàbria

Lloc històric: Santander

Data entrevista: 24-07-1974

Durada entrevista: 1 h, 5 min

Transcripció: 24ps.*Ll.

Sigles testimoni: FPG

Cota: A1 E3 (131-132)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Francisco Pérez González -fill d'una família majoritàriament pertanyent a la Falange- és d'interès per a copsar la vida a la reraguarda republicana des de la visió d'un jove de nou anys influït per les idees falangistes de les seves germanes militants actives en la Secció Femenina i en el Socors Blau que actuà a la zona de Santander durant el període de la II República i la guerra civil.

Del conjunt de l'entrevista destaquen aspectes relacionats amb l'ensenyament, la vida quotidiana a la reraguarda de Santander, la repressió republicana i la posterior amb la caiguda del front del nord, les relacions de Falange amb els militars revoltats, la ideologia falangista, i l'ajut estranger a l'Espanya nacional.

La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat pel testimoni.

Bibliografia consultada:

- Ortíz de la Torre, Elías. *Guía de Santander*. Patronato Nacional de Turismo. Madrid, 1930.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

LUZ PÉREZ GONZÁLEZ

Data naixement: 00-00-1910

Lloc naixement:

Militància: FE-JONS

Professió: Comerciant

Professió posterior: Comerciant

Tema: GC Cantàbria

Lloc històric: Santander * Santander (Muriedas)

Data entrevista: 17-03-1975

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 26ps.*Ll.

Sigles testimoni: LPG

Cota: A1 E6 (260)

Autorització: A

Resum: Luz Pérez González forma part d'una família espanyola procedent d'Argentina i establerta a Santander l'any 1932 que, segons es desprèn del seu testimoni, eren la mare i tres germans. Les dues germanes grans, Luz i Oliva, ben aviat formaran part de la Falange càntabra, tot i que amb més protagonisme per part d'Oliva. En el cas de Luz es dedicarà més a portar el negoci de papereria familiar i a certes activitats de suport al falangisme.

El testimoni ens narra la seva adscripció a l'ideari falangista, les tasques desenvolupades pel Socors Blau, la repressió i la vida quotidiana a la reraguarda, la seva detenció i empresonament, les activitats de la xarxa d'espionatge del denominat grup San Mamés durant el període de guerra a Cantàbria, la caiguda de Santander i els primers temps del nou règim establert pels militars revoltats.

Al llarg de l'entrevista intervé fent comentaris i aclariments R2 (Oliva Pérez González). La transcripció no ha plantejat molts problemes, no obstant, algun fragment no ha estat possible transcriure i figura amb un espai en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

Bibliografia consultada:

- García Venero, Maximiano. *Testimonio de Manuel Hedilla*. Acervo. Barcelona, 1972.

OLIVA PÉREZ GONZÁLEZ

Data naixement: 00-00-1914

Lloc naixement:

Militància: FE-JONS * FET-JONS

Professió: Comerciant

Professió posterior:

Tema: GC Cantàbria

Lloc històric: Santander

Data entrevista: 17-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 45 min

Transcripció: 45ps.*Ll.

Sigles testimoni: OPG

Cota: A1 E6 (260-261)

Autorització: A

Resum: Oliva Pérez González, l'any 1936 és una jove de vint-i-dos anys que treballa en la botiga familiar de papereria, i que durant el darrer període de la II República participa i milita en la Falange de Santander, dins de la Secció Femenina. Al mantenir-se Santander dins la legalitat republicana en el moment del cop militar, ella serà empresonada per les seua activitat política i, posteriorment, amb l'entrada de les tropes nacionals esdevindrà cap provincial de la Secció Femenina, càrrec que deixarà cap a finals de l'any 1938 per motius, segons ella, personals, ja que s'havia de casar, tot i continuar afiliada fins l'actualitat (1975).

El seu testimoni es centra en el paper de la dona dins de la Falange, primer la de José Antonio i Hedilla, i després en el nou moviment que sorgeix a partir de la unificació amb el tradicionalisme –FET-JONS-. Admiradora de José Antonio, tan sols esmenta de passada l'afer Hedilla i mai es mostra crítica envers el procés que va portar a la creació del Movimiento. En el seu discurs, fonamentalment desenvolupa aspectes relacionats amb la dona dins de la Secció Femenina com a complement de l'home, la funció del Servicio Social i certs relats sobre les activitats i militants de la Falange de Cantàbria.

La transcripció no ha plantejat molts problemes, tan sols alguns fragments no ha estat possible transcriure i figuren amb un espai en blanc, i alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen fent comentaris i aclariments R2 (Luz Pérez González) R3 (home, marit de Luz Pérez G.).

Bibliografia consultada:

- García Venero, Maximiano. *Testimonio de Manuel Hedilla*. Acervo. Barcelona, 1972.
- Ortíz de la Torre, Elías. *Guía de Santander*. Patronato Nacional de Turismo. Madrid, 1930.

ENCAR PLAZA

Data naixement: 00-00-1927

Lloc naixement: Alacant (Oriola ?)

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Madrid * GC País Valencià * GC Castella

Lloc històric: Alacant (Oriola) * Toledo (Quintanar de la Orden) * Madrid

Data entrevista: 29-08-1973

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 19ps.*Ll.

Sigles testimoni: EPL

Cota: A1 E2 (96)

Autorització: A

Resum: El relat d'Encar Plaza és, des de la perspectiva d'una adolescent pertanyent a una família republicana, molt útil per comprendre el drama que van haver de patir moltes famílies republicanes tant al llarg de la guerra civil com en la posterior postguerra.

En el cas concret d'Encar Plaza, trobem que el pare és un republicà moderat, metge, que s'integrarà en la sanitat de guerra i amb la victòria nacional haurà de patir depuració i repressió per la seva fidelitat a la República tot i no haver participat mai en fets de sang, ans al contrari salvar la vida de moltes persones segons es desprèn del testimoni de la seva filla.

Del testimoni destacarem els aspectes relacionats amb la vida quotidiana del Madrid assetjat i les condicions de vida, la caiguda de la capital i la posterior repressió. També es tracten aspectes relacionats amb Oriola (Alacant) i Quintanar de la Orden (Toledo).

En la transcripció caldria verificar el nom d'un carrer de Madrid que figura com Gortubay a la plana 6. Així com completar el nom d'un alcalde d'Oriola que només surt citat com Mazón.

JESÚS DE POLANCO GUTIÉRREZ

Data naixement: 07-11-1929

Lloc naixement: Madrid

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior: Advocat * Empresari

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Burgos * Santander

Data entrevista: 05-07-1974

Durada entrevista: 1 h
Transcripció: 21ps.*Ll.
Sigles testimoni: JPOL
Cota: A1 E3 (119)
Autorització: A

Resum: Tot al voltant de la visió i els records d'un infant de sis anys -a l'inici de la guerra civil- en el sí d'una família benestant i de dretes de Madrid, el testimoni és ple dels contrastos d'una persona que ha estat en els dos bàndols, i reflecteix tant la vida quotidiana del Madrid assetjat com, un cop traslladat a l'Espanya nacional, de Burgos i Santander. Cal confirmar els noms de Gaspar Ges, oncle del testimoni, i Fernando Tráceres, amic del pare. Al llarg de l'entrevista apareixen de forma tangencial dos homes R2 i R3.

EDUARD PONS PRADES

Data naixement: 00-00-1920
Lloc naixement: Barcelona
Militància: CNT
Professió: Militant sindicat fusta CNT
Professió posterior: Periodista
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 15-01-1974
Durada entrevista: 2 h, 50 min
Transcripció: 93ps.*Ll.
Sigles testimoni: EP
Cota: A1 E1-E2 (20-73)
Autorització: A
Resum:

CÉSAR PONTVIANNE

Data naixement: 00-00-1920
Lloc naixement:
Militància: NA (republicà)
Professió: Estudiant Enginyeria * Soldat
Professió posterior:
Tema: GC Castella
Lloc històric: Salamanca * Batalla de l'Ebre * Salamanca (San Felices) * Salamanca (Lumbrales) * Salamanca (Ahigal de los Aceiteros)
Data entrevista: 21-11-1974
Durada entrevista: 45 min
Transcripció: 25ps.*Ll.
Sigles testimoni: CPO
Cota: A1 E4 (190)
Autorització: A

Resum: César Pontvianne, jove estudiant d'enginyeria a Madrid, de família republicana originària i resident a Ahigal de los Aceiteros (Salamanca) on viu durant els primers temps de la guerra, per, posteriorment, anar a Salamanca i entrar a l'Aviació on farà funcions relacionades amb el subministrament de combustible a l'exèrcit.

Dels temes que es desenvolupen de l'entrevista, cal destacar el relacionat amb l'expedient de responsabilitats polítiques que es va portar a terme contra la majoria de petits propietaris d'Ahigal de los Aceiteros, aspectes relacionats amb la repressió a la província de Salamanca, la vida a la reraguarda, la propaganda de guerra i els subministraments de l'exèrcit franquista. Al llarg de l'entrevista intervé amb apreciacions la dona del testimoni R2, i també però de forma tangencial R3 (dona jove). La transcripció no ha plantejat problemes; únicament algunes parts no ha estat possible de transcriure i resten en blanc.

LUIS PORTELA FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1901
Lloc naixement: Madrid
Militància: POUM
Professió: Tipògraf
Professió posterior: Tipògraf
Tema: GC Madrid * GC Espanya
Lloc històric: Madrid * Soria * Guadalajara * Guadalajara (Sigüenza) * València * Barcelona
Data entrevista: 31-01-1974
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 58ps.*Ll.
Sigles testimoni: LP
Cota: A1 E2 (58)
Autorització: A
Resum:

POSADAS (pseudònim)

Data naixement: 04-08-1904
Lloc naixement: Córdoba (Posadas)
Militància: NA
Professió: Empleat banca
Professió posterior: Empleat banca
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba (Posadas)
Data entrevista: 30-08-1973
Durada entrevista: 1 h, 35 min
Transcripció: 37ps.*Ll.
Sigles testimoni: POSADAS
Cota: A1 E2 (98-102)
Autorització: A (Anònim)
Resum:

FRANCISCO POYATOS LÓPEZ

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Granada
Militància: NA
Professió: Fiscal
Professió posterior: Fiscal
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba * Sevilla
Data entrevista: 24-09-1973
Durada entrevista: 1 h, 10 min
Transcripció: 22ps.*Ll.
Sigles testimoni: FPL
Cota: A1 E2 (99-100)
Autorització: A
Resum:

JOSEFA POZO PARDO

Data naixement: 00-00-1893
Lloc naixement:
Militància: PSOE
Professió: Mestressa
Professió posterior: Mestressa
Tema: GC Extremadura
Lloc històric: Badajoz (Quintana de la Serena)
Data entrevista: 06-08-1973
Durada entrevista: 2 h, 15 min
Transcripció: 81ps.*Ll.
Sigles testimoni: JPP
Cota: A1 E2 (89-90-91)
Autorització: A
Resum:

RAMÓN PRIETO

Data naixement: 00-00-1905
Lloc naixement: Burgos
Militància: PNE * Catòlic * CA
Professió: Treballador pell
Professió posterior: Jubilat
Tema: GC Castella
Lloc històric: Burgos
Data entrevista: 04-11-1974
Durada entrevista: 50 min
Transcripció: 24ps.*Ll.
Sigles testimoni: RPR
Cota: A1 E4 (178-179)
Autorització: A

Resum: El testimoni de Ramón Prieto, treballador, catòlic, membre del Partit Nacionalista Espanyol i del Círculo de Obreros Católicos de Burgos, és interessant per a conèixer la mentalitat i les opcions de tipus polític i social que es defensaven des dels sectors propers a l'Església catòlica durant el període de la II República, guerra i postguerra i, concretament, a Burgos.

Els temes més destacats de l'entrevista són, a més dels aspectes abans esmentats, la figura del dr. José María Albiñana, la confrontació entre catòlics i els identificats com a socialistes partidaris de la implantació del comunisme, la funció dels sindicats, les diferències amb Falange envers el PNE.

La transcripció de l'entrevista no ha plantejat grans problemes, només alguns passatges amb so defectuós i algunes expressions del testimoni no han estat possible de transcriure i resten en blanc, així com alguns noms propis que no han estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat esmentats. Al llarg de l'entrevista intervé fent algun aclariment R2 (home).

HERMENEGILDO PUIG MARTÍ

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: NA
Professió: Enginyer M.T.M.
Professió posterior: Enginyer M.T.M.
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 20-12-1973
Durada entrevista: 1 h, 30 min
Transcripció: 36ps.*Ll.
Sigles testimoni: HPM
Cota: A1 E2 (69)
Autorització: A
Resum:

PRUDENCIO PUMAR CUARTERO

Data naixement: 00-00-1901
Lloc naixement:
Militància: NA
Professió: Advocat * Empresari
Professió posterior: Advocat * Empresari
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Sevilla
Data entrevista: 05-09-1973
Durada entrevista: 35 min
Transcripció: 15ps.*Ll.
Sigles testimoni: PPU
Cota: A1 E2 (102)
Autorització: A

Resum: El relat del testimoni es centra en la seva activitat empresarial com un dels fundadors de l'empresa tèxtil HYTASA durant la guerra civil a Sevilla.
L'entrevista no ha plantejat molts problemes de transcripció, només han restat espais en blanc en les referències a noms propis que no s'han pogut transcriure.

DR. ANTONIO QUINTANA

Data naixement: 00-00-1909
Lloc naixement:
Militància: NA (republicà)
Professió: Metge * Militar
Professió posterior: Metge
Tema: GC Castella
Lloc històric: Salamanca (Villaflores) * Salamanca (Cantalapiedra) * Salamanca (Cantalpino) * Lleida (Seròs) * Batalla de l'Ebre * Barcelona
Data entrevista: 25-11-1974
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 42ps.*Ll.
Sigles testimoni: AQUINTA
Cota: A1 E5 (196-197)
Autorització: A

Resum: El testimoni del doctor Antonio Quintana recull les seves vivències com a metge abans de la guerra en el poble de Villaflores de la província de Salamanca i, posteriorment, com a tinent metge primer en l'Exèrcit del Nord i després en el cos d'exèrcit Marroquí destinat en el front d'Aragó i participant en fets tals com el cap de pont de Seròs, la batalla de l'Ebre i la pressa de Barcelona.

El doctor Antonio Quintana, home liberal i amb idees properes i simpatitzant de l'Agrupació al Servei de la República i del partit Izquierda Republicana, per la seva professió és un bon coneixedor de la vida social i política de Salamanca i ens aporta informació sobre temes relacionats amb la repressió a la rera guarda, els grups polítics amb presència a la zona (socialistes, falangistes), així com sobre la sanitat militar i els fronts de batalla.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, no obstant, resten alguns petits passatges sense transcriure i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

R.B. (pseudònim)

Data naixement: 00-00-1915
Lloc naixement: Córdoba (Baena)
Militància: NA
Professió: Camperol
Professió posterior:
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba (Baena)
Data entrevista: 06-07-1973
Durada entrevista: 40 min
Transcripció: 14ps.*Ll.
Sigles testimoni: RB
Cota: A1 E2 (82)
Autorització: A (Anònim)
Resum:

MARIO REY JUANEZ

Data naixement: 00-00-1917
Lloc naixement:
Militància: JONS * FE-JONS
Professió: Fuster
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid
Data entrevista: 10-09-1974
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 50ps.*Ll.
Sigles testimoni: REJU
Cota: A1 E3 (149)
Autorització: A

Resum: El testimoni d'aquest aleshores jove madrileny militant de les JONS i després de FE-JONS, es centra en les activitats prèvies a l'esclat de la guerra així com en la seva actuació en la caserna de la Montaña el juliol del 36 i els episodis de presó (Model i Porlier) viscuts a Madrid des d'on va anar posteriorment a camps de treball de presoners de guerra. Altres aspectes que cal fer esment: l'actuació dels tribunals populars de justícia en la zona republicana, la formació "jonsista" confrontada a la falangista, i la figura de Ramiro Ledesma.

La transcripció no ha plantejat gaires problemes tècnics, i només alguns noms propis no han estat possible contrastar amb fonts escrites. Durant l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

Bibliografia consultada:

- Montero, José R.. *La CEDA. El catolicismo social y político en la II República*. Ed. Revista del Trabajo. 2 vols. Madrid, 1977.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JOSEP RIBA ORTÍNEZ

Data naixement: 00-00-1908
Lloc naixement: Barcelona (Igualada)
Militància: NA
Professió: Empresari
Professió posterior: Empresari
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona (Igualada) * Barcelona

Data entrevista: 04-03-1974
Durada entrevista: 25 min
Transcripció: 13ps.*Ll.
Sigles testimoni: JRO
Cota: A1 E1 (38)
Autorització: A
Resum:

ANTONI RIBAS

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: UGT * PSUC
Professió: Obrero
Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Berga)
Data entrevista: 23-02-1974
Durada entrevista: 1 h, 10 min
Transcripció: 40ps.*Ll.
Sigles testimoni: ARI
Cota: A1 E1 (37-41)
Autorització: A
Resum:

ROSA RICART RIBERA

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Barcelona ?
Militància: NA
Professió: Bibliotecària
Professió posterior: Bibliotecària
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 06-01-1974
Durada entrevista: 1 h, 20 min
Transcripció: 46ps.*Ll.
Sigles testimoni: RRI
Cota: A1 E2 (63)
Autorització: A
Resum:

DIONISIO RIDRUEJO JIMÉNEZ

Data naixement: 12-10-1912
Lloc naixement: Soria (El Burgo de Osma)
Militància: FE * PSAD * USDE
Professió: Polític * Poeta
Professió posterior: Polític * Poeta
Tema: GC Castella * GC Espanya
Lloc històric: Segovia * Valladolid * Madrid * Asturias * Salamanca * Barcelona * Catalunya
Data entrevista: 03-07-1974 * 00-07-1974

Durada entrevista: 5 h, 20 min

Transcripció: 201ps.*MS

Sigles testimoni: DRJ

Cota: A1 E3-E6 (121-257-258-259)

Autorització:

Resum: Ideòleg de la Falange, l'entrevista està plantejada per part de l'entrevistat com una reflexió de la seva postura política durant tota la seva vida. Quan va començar a tenir consciència política i la seva evolució, la seva autocrítica per haver recolzat a Franco i la posterior postura davant del que ell defineix com una agressió intolerable a la classe treballadora a través de la repressió. És interessant també per conèixer la història de la Falange, els seus personatges, els seus pactes i l'evolució de la seva ideologia.

És una entrevista gens ingènua, està molt pensat i reflexionat durant anys el que aquí es diu. Frapa la sinceritat i la seriositat que dóna en l'intent d'analitzar fins els fons, del per què dels fets succeïts a la història d'Espanya des d'abans de la guerra civil en relació amb la Falange, i admetre el seu grau de responsabilitat.

MANU ROBLES-ARANGIZ

Data naixement: 26-08-1884

Lloc naixement: Vizcaya (Begoña)

Militància: STV * PNV

Professió: Linotipista * Dirigent sindical * Diputat

Professió posterior: Dirigent sindical

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * França * Navarra (Pamplona)

Data entrevista: 09-04-1975

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 30ps.*Ll.

Sigles testimoni: MRO

Cota: A1 E5 (215)

Autorització: A

Resum: Manu Robles-Arangiz, ha estat president de Solidaritat de Treballadors Bascos des de 1933 fins al retorn de la democràcia i diputat al Parlament pel Partit Nacionalista Basc durant les tres legislatures del període de la II República.

El seu testimoni es centra en els orígens, desenvolupament i ideologia del sindicat ELA-STB fins al Tardofranquisme, així com les relacions amb el nacionalisme basc i el PNB, la seva actuació com a diputat, l'acció de govern durant la guerra civil, l'Estatut basc, l'ajut als refugiats bascos i l'exili. Cal fer esment també de la teorització que fa sobre la ideologia comunitarista o cooperativista –tractant de superar la lluita de classes- que va a portar-se a terme des de l'esmentat sindicat.

La transcripció no ha plantejat grans problemes gràcies a la qualitat de l'enregistrament i al discurs estructurat del testimoni, i tan sols algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. El testimoni quan diu "el partido" es refereix al PNB.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.

- González Portilla, Manuel *et al.* (eds.). *Industrialización y nacionalismo. Análisis comparativos*. Ed. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1985.

- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JOSEP ROBUSTÉ PARÉS

Data naixement: 00-00-1900

Lloc naixement: Tarragona (Valls)

Militància: PS

Professió: Tenedor de llibres * Dirigent sindical

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Huesca (Angüés de Siétamo)

Data entrevista: 18-01-1974
Durada entrevista: 2 h, 20 min
Transcripció: 57ps.*Ll.
Sigles testimoni: JROB
Cota: A1 E2 (65-68)
Autorització: A
Resum:

PAULINO RODRÍGUEZ

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Asturias (Sotrondio)
Militància: UGT * PSOE
Professió: Minaire
Professió posterior: Minaire
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Sotrondio)
Data entrevista: 06-03-1975
Durada entrevista: 2 h, 45 min
Transcripció: 54ps.*FB
Sigles testimoni: PR
Cota: A1 E5-E6 (231-245-265)
Autorització: A
Resum:

LEOPOLDO RODRÍGUEZ ALCALDE

Data naixement: 00-00-1921
Lloc naixement:
Militància: SEU
Professió: Estudiant batxillerat
Professió posterior:
Tema: GC Cantàbria
Lloc històric: Santander
Data entrevista: 19-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 20 min
Transcripció: 35ps.*Ll.
Sigles testimoni: LRA
Cota: A1 E6 (262)
Autorització: A

Resum: Leopoldo Rodríguez Alcalde, el juliol del 36 és un jove adolescent de Santander que acaba de finalitzar el batxillerat. Fill d'un metge d'idees liberals ben relacionat amb els sectors republicans i progressistes de Cantàbria. La visió que té inicialment el testimoni sobre la República, anirà canviant arran dels fets que es van desenvolupar a partir del fracàs del cop militar i de la creació del Consell de Santander. En ell, com en altres membres de la burgesia, es produeix una mena de desencís envers la República –motivat, segons ell, per l'atac a la religió, la repressió, la manca d'autoritat, etc.-, que el portarà a identificar-se amb els postulats dels revoltats i identificar-se ideològicament amb la Falange. Quan Santander sigui «alliberat», s'enquadrarà en el SEU i, posteriorment, serà cridat a files per a participar en el tram final de la campanya de Catalunya en el front de Lleida.

Els temes més rellevants de l'entrevista són els relacionats amb la ciutat de Santander durant la II República i la guerra, la repressió de reraguarda, la vida quotidiana, així com les valoracions que des del present fa de les causes de la guerra, la repressió posterior i certs retrats d'algunes persones de relleu de la societat càntabra. En tot moment el testimoni dóna la sensació de manifestar-se amb franquesa.

La transcripció ha tingut que fer-se eliminant les constants repeticions que des de l'inici de l'entrevista es produeixen en el discurs del testimoni, possiblement motivades pels nervis o algun problema físic. Hi han fragments que no ha estat possible

transcriure i figuren amb un espai en blanc. Alguns noms propis no ha estat possible de contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Ortiz de la Torre, Elías. *Guía de Santander*. Patronato Nacional de Turismo. Madrid, 1930.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JUAN RODRÍGUEZ ANIA

Data naixement: 00-00-1927

Lloc naixement: Asturias (Oviedo)

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior: Torner

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Oviedo) * Unió Soviètica

Data entrevista: 08-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 50 min

Transcripció: 22ps.*FB

Sigles testimoni: JRA

Cota: A1 E5 (234-235)

Autorització: A

Resum:

DR. JOSÉ RODRÍGUEZ CONTRERAS

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: NA (republicà) * FE-JONS

Professió: Metge

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Granada * Málaga (Antequera)

Data entrevista: 18-08-1973

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 9ps.*DC

Sigles testimoni: DRC

Cota: A1 E3 (112)

Autorització: A

Resum: Ronald Fraser relata de viva veu, en anglès, les vivències del Dr. Rodríguez Contreras durant la guerra civil a Granada i com a metge forense d'Antequera. Home de sentiments republicans, fou denunciat i arrestat per socórrer els civils del barri de l'Albaicín que s'havien resistit als militars el juliol del 36. Gràcies a les seves relacions personals, és alliberat després de tres mesos de presó, ingressa a Falange i el tornen a destinar com a metge forense a Antequera. Es narren diversos casos succeïts a Granada i Antequera durant el període de la guerra.

Dins de la col·lecció tan sols trobem un altre cas de relat, el de Dinosio Venegas. La transcripció ha estat realitzada per Dèbora Castel.

BALBINA RODRÍGUEZ FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1905

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Mestressa

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Sevilla (Cantillana)
Data entrevista: 23-09-1973
Durada entrevista: 1 h, 30 min
Transcripció: 39ps.*Ll.
Sigles testimoni: VIUDA
Cota: A1 E2 (99)
Autorització: A

Resum: El testimoni ens aporta l'experiència directa d'una dona, mare de família, i esposa d'un ferroviari que va ser executat en la rera guarda per motius polítics. Els fets es centren en un poble de Sevilla, Cantillana.

Com és normal per la seva procedència, els testimonis pronuncien la «c» com la «s» («seseo») i ometen els plurals en molts casos. Al llarg de l'entrevista, hi han moments en que participen diverses persones alhora, pel que es fa difícil la comprensió de certes expressions i, per tant, això explica els espais en blanc que en alguns casos s'han tingut que deixar. No obstant, per al conjunt del document, aquestes omissions són irrelevantes.

Aquest testimoni figura com *Juana Sánchez* en el llibre *Recuérdalo tú y recuérdalo a otros*, ps. 215-217.

Relació de persones presents a l'entrevista:

- R. Balbina Rodríguez Fernández ("Viuda Ferroviario")
- R2. Balbina Márquez Rodríguez (filla)
- R3. Pepe Márquez Rodríguez (fill)
- R4. Dona desconeguda (nora?)
- R5. Nen (net)

JUAN RODRÍGUEZ-VIGIL LORENZO

Data naixement: 00-00-1924
Lloc naixement: Asturias (Pola de Lena)
Militància: NA
Professió: Estudiant
Professió posterior:
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Pola de Lena) * Asturias (Fresnedo)
Data entrevista: 04-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 20 min
Transcripció: 27ps.*FB
Sigles testimoni: JRVL
Cota: A1 E5 (236)
Autorització: NOA
Resum:

TOMÀS ROIG LLOP

Data naixement: 00-00-1902
Lloc naixement: Barcelona
Militància: LL
Professió: Advocat * Escriptor
Professió posterior: Advocat * Escriptor
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 19-04-1975
Durada entrevista: 1 h, 10 min
Transcripció: 33ps.*Ll.
Sigles testimoni: TR
Cota: A1 E1 (6-10)
Autorització: A

Resum:

**IGNACIO ROMERO Y OSBORNE
[MARQUÈS DE MARCHELINA]**

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Sevilla

Militància: CA

Professió: Propietari agrícola * Militar

Professió posterior: Propietari agrícola

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla

Data entrevista: 17-09-1973

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 27ps.*Ll.

Sigles testimoni: MARCHE

Cota: A1 E2 (105)

Autorització: A

Resum: El testimoni fa una presentació del carlisme llegint un text al llarg de les quatre primeres planes de la transcripció. Com andalús, pronuncia la c com la s i aspira la r. L'entrevistat aporta un relat sobre el carlisme durant la República i la guerra civil i l'evolució d'aquest moviment fins el Tardofranquisme on el carlisme defensà posicions "progresistes".

ANTONIO ROSELL

Data naixement: 00-00-1905

Lloc naixement: Zaragoza

Militància: PCE

Professió: Fonedor

Professió posterior:

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Zaragoza

Data entrevista: 10-03-1974 * 23-10-1974

Durada entrevista: 6 h

Transcripció: 133ps.*Ll.

Sigles testimoni: AR

Cota: A1 E1 (4-5-27-28)

Autorització: A

Resum:

TERESA ROTAECHE

Data naixement: 00-00-1919

Lloc naixement: Vizcaya (Bilbao)

Militància: NA

Professió: Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Gran Bretanya (Illa de Wight) * França (Saint-Jean-de-Luz o Sant Joan Lohitzune)

Data entrevista: 26-03-1975

Durada entrevista: 40 min

Transcripció: 23ps.*Ll.

Sigles testimoni: TRO

Cota: A1 E5 (216-219)

Autorització: A

Resum: Teresa Rotaeché és, en el moment de l'esclat de la guerra civil, una jove de disset anys que es troba cursant estudis a l'illa de Wight. Filla d'una família benestant de la burgesia basca nacionalista, els seus sentiments són profundament nacionalistes, tant política com culturalment, i catòlics. El seu testimoni es centra en la seva experiència escolar durant el període de la II República, el seu despertar polític a l'escalf de l'ambient que vivia, el paper de l'Església en el conflicte, així com la seva trajectòria personal que com a exiliada viurà durant tota la guerra en el País Basc francès, no tornant a Bilbao fins l'any 1942.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tot i que algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervenen fent comentaris R2 (Begoña) i R3 (possiblement Concha de Azaola).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV-EHU. Bilbao, 1987.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MACARIO ROYO LISBONA

Data naixement: 00-00-1896

Lloc naixement: Teruel (Mas de las Matas)

Militància: CNT

Professió: Camperol petit propietari

Professió posterior:

Tema: GC Aragó

Lloc històric: Teruel (Mas de las Matas) * Front d'Aragó

Data entrevista: 16-04-1975

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 52ps.*Ll.

Sigles testimoni: MR

Cota: A1 E1 (3-10)

Autorització: A

Resum:

RAMÓN RUBIAL CAVIA

Data naixement: 28-10-1906

Lloc naixement: Vizcaya (Erandio)

Militància: JS * UGT * JSU * PSOE

Professió: Metal·lúrgic * Polític

Professió posterior: Polític

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Vizcaya (Ochandiano) * Guipúzcoa (Villarreal) * Vizcaya (Guernica) * Santander * Vizcaya (Baracaldo)

Data entrevista: 27-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 45 min

Transcripció: 41ps.*Ll.

Sigles testimoni: RRC

Cota: A1 E5 (217-218)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Ramón Rubial ens informa abastament de l'evolució i desenvolupament del socialisme basc i de la seva actuació durant el període de la II República i la guerra, amb algunes referències a la postguerra i la situació que ell personalment va viure a les presons del franquisme. Dels temes que es desprenen del seu discurs destaquem l'organització i

realització de la Revolució d'Octubre del 34 a Euskadi, les relacions entre el socialisme i el nacionalisme basc, la seva participació primer com a tinent i després com a comandant en la campanya d'Euskadi, i el seu posterior procés d'empresonament que pateix per la seva activitat política de guerra i clandestina.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, ja que el testimoni té un discurs fluït i ben estructurat; tan sols algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (dona).

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La guerra civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV-EHU. Bilbao, 1987.

- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Editora Nacional. Madrid, 1973.

JORDI RUBIÓ I BALAGUER

Data naixement: 30-01-1887

Lloc naixement: Barcelona

Militància: NA

Professió: Bibliotecari * Investigador

Professió posterior: Bibliotecari * Investigador

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 14-12-1973

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 27ps.*Ll.

Sigles testimoni: JR

Cota: A1 E1 (52)

Autorització: A

Resum:

COL. RAMÓN RUIZ FORNELLS

Data naixement: 00-00-1901

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Militar

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Murcia * Batalla de l'Ebre

Data entrevista: 25-06-1974

Durada entrevista: 1 h, 25 min

Transcripció: 38ps.*Ll.

Sigles testimoni: RRF

Cota: A1 E3-E4 (151-163)

Autorització: A

Resum: El testimoni del coronel Ramón Ruiz Fornells, militar professional que restà lleial a la República durant tot el conflicte, en el que desenvolupà les tasques pròpies al seu càrrec d'oficial d'Estat Major i altres comandaments, és útil per a entendre el punt de vista dels militars davant del fet bèl·lic. En el seu cas concret, ens destaca la influència negativa que va tenir la política en el desenvolupament de la guerra per la seva intervenció en decisions de caire estrictament militar.

Altres aspectes que es presenten de forma menys o més desenvolupada són la creació d'un nou exèrcit mitjançant les brigades mixtes, les dificultats de tipus material i humà que tenia l'exèrcit republicà, la participació de les Brigades Internacionals, fets bèl·lics com el setge de Madrid, la batalla del Jarama, Brunete, l'Ebre, el front d'Aragó, i les negociacions del coronel Casado per a la rendició final.

Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial quatre homes identificats com R2, R3, R4, R5. A voltes la veu del testimoni és molt feble i, a més, hi han bastants sorolls de fons, el que ha dificultat la feina de transcripció.

TIMOTEO RUIZ SÁNCHEZ

Data naixement: 00-00-1919

Lloc naixement: Toledo (Los Navalmorales)

Militància: JS * JSU * PCE

Professió: Camperol

Professió posterior: Obrer

Tema: GC Castella * GC Madrid

Lloc històric: Toledo (Los Navalmorales) * Toledo (Talavera de la Reina) * Toledo (Olías del Rey) * Madrid * Madrid (Quijorna) * Catalunya * França * Aragón

Data entrevista: 26-07-1974

Durada entrevista: 2 h, 25 min

Transcripció: 73ps.*Ll.

Sigles testimoni: TRUSA

Cota: A1 E3 (120-125-144)

Autorització: A

Resum: El testimoni, jove comunista durant la guerra civil, participa com a combatent des del començament del conflicte i lluita en diversos fronts fins a la caiguda de Catalunya i l'exili a França on, posteriorment, entrarà en la Resistència fins l'acabament de la Segona Guerra Mundial, moment en el que passarà a la clandestinitat primer com guerriller a Llevant i després dedicat al treball clandestí del PCE a Madrid.

La dicció del testimoni, molt ràpida i a voltes poc clara, ha fet que en certs passatges de l'entrevista el transcriptor hagi hagut d'interpretar el sentit del discurs. Com a peculiaritats del testimoni, destaquem que fa les terminacions plurals en singular. El terme "el partido", repetit al llarg de l'entrevista, fa referència al PCE.

Les cares 4 i 5 de l'entrevista van ser enregistrades amb posterioritat a la data en la que es va iniciar l'entrevista (26-VII-1974). Només intervé en l'entrevista i de forma tangencial una dona que figura com R2.

SÁINZ DE BARANDA

Data naixement: 00-00-1901

Lloc naixement: Santander (Torrelavega)

Militància: CNT (simpatitzant)

Professió: Mecànic

Professió posterior: Jubilat

Tema: GC Castella

Lloc històric: Burgos

Data entrevista: 02-11-1974

Durada entrevista: 2 h, 5 min

Transcripció: 51ps.*Ll.

Sigles testimoni: SBA

Cota: A1 E4 (178-180)

Autorització: A

Resum: El testimoni, nascut a Torrelavega i d'origen obrer, es traslladà abans de la guerra a Burgos on va obrir i regentà un taller de reparació d'automòbils. Com a simpatitzant del moviment llibertari, va viure l'aixecament militar des de la posició contrària a ell i, per tant, va haver d'amagar-se un cop triomfà la revolta, per, posteriorment, tornar a la seva feina sense patir represàlies greus. No obstant, durant la postguerra va ser detingut i processat per activitats contra el règim franquista.

Sáinz de Baranda ens aporta informació directa dels esdeveniments a Burgos durant el juliol de 1936, així com de la repressió viscuda a Burgos durant la guerra i la postguerra, i de les condicions de vida de la postguerra amb aspectes relacionats amb l'estraperlo.

El testimoni, amb un parlar ràpid i entretallat, a voltes ha fet difícil la transcripció i, per tant, alguns passatges han restat sense transcriure i, també, alguns noms propis no ha estat possible de contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Quan parla del bàndol nacional o dels franquistes utilitza el terme "estos".

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Grijalbo. Barcelona, 1978.

PEDRO SÁINZ RODRÍGUEZ

Data naixement: 14-01-1897

Lloc naixement: Madrid

Militància: RE

Professió: Literat * Catedràtic * Polític * Ministre

Professió posterior: Literat * Catedràtic

Tema: GC Castella * GC Espanya

Lloc històric: Burgos * Itàlia (Roma)

Data entrevista: 19-06-1974

Durada entrevista: 45 min

Transcripció: 18ps.*Ll.

Sigles testimoni: SAINZ

Cota: A1 E4 (152-164)

Autorització: A

Resum: En la transcripció del testimoni hi han dues referències que no ha estat possible d'aclarir: la primera, a la plana sis on es menciona Casina Baladier, local d'espectacles a Roma durant el període feixista. I a la plana 16 hi ha una referència a un polític francès que no hem pogut definir. El testimoni utilitza un llenguatge molt correcte i només en el cas de la paraula *camuflaje* l'empra amb accent francès (camouflage).

El testimoni aporta dades interessant donat el seu coneixement directe i personal de molts dels caps militars implicats en l'aixecament de juliol de 1936, així com les seves gestions a Roma cercant suport per a la causa nacional.

PABLO SALAZAR

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: CTC * Monàrquic

Professió: Militar

Professió posterior: Militar

Tema: GC Castella

Lloc històric: Marroc (Larraix o El 'Araich) * Burgos

Data entrevista: 06-02-1975

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 44ps.*Ll.

Sigles testimoni: PSA

Cota: A1 E4 (181)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Pablo Salazar, militar monàrquic i catòlic, ens planteja dos temes. La primera part de l'entrevista està centrada en l'actuació del Sindicat agrari catòlic, fonamentalment a la província de Burgos, on l'informant realitzà funcions de propaganda i diverses actuacions destinades a la millora de les condicions de vida dels camperols castellans. La segona part de l'entrevista, tracta sobre la seva actuació dins l'exèrcit i, concretament, a Larraix i al llavors Protectorat espanyol del Marroc, destacant les maniobres prèvies a l'aixecament del 17 de juliol de 1936, i l'aixecament i la presa del poder per part dels militars revoltats. Segons el testimoni, la principal oposició al triomf de l'aixecament, en el cas de Larraix, va venir dels militars integrats a la maçoneria.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i només algunes expressions massa ràpides no han estat possible de transcriure i figuren en blanc, i alguns noms propis i topònims no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervé fent aclariments i opinant R2 (dona, esposa del testimoni).

Bibliografia consultada

- Onieva, Antonio. J. *Guía turística de Marruecos*. Madrid, 1947.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MANUEL SAN MARTÍN

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: FE-JONS

Professió: Hostaler

Professió posterior:

Tema: GC Cantàbria

Lloc històric: Santander * Vizcaya (Bilbao) * Madrid (Brunete)

Data entrevista: 18-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 39ps.*Ll.

Sigles testimoni: MSM

Cota: A1 E6 (261-262)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Manuel San Martín, propietari d'una famosa cerveseria a la ciutat de Santander i membre de la Falange des dels seus orígens, ens aporta informació relativa a les activitats falangistes durant la II República i la guerra civil a Cantàbria. Es pot dir que a mesura que avança l'entrevista, el testimoni defuig d'aprofundir en molts dels interrogants que R. Fraser va plantejant. De l'entrevista cal destacar el retrat que fa de la figura de Manuel Hedilla durant el seu lideratge a Santander i, posteriorment, quan va ser confinat a Mallorca. Altres temes que es desprenen del discurs del testimoni són la desfeta dels revoltats el juliol del 36 a Santander, el període d'empresonament a Bilbao en vaixells-presó i a Larrínaga, la seva actuació en l'exèrcit nacional on arribà a alferes provisional, la problemàtica de l'ideari falangista amb la unificació promoguda per Franco, i la posició "purista" falangista davant de temes com les relacions Església-Estat i la frustrada revolució nacional-sindicalista.

L'entrevista no ha plantejat molts problemes, tan sols alguns noms propis no han estat possible de contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- García Venero, Maximiano. *Testimonio de Manuel Hedilla*. Acervo. Barcelona, 1972.
- Ortíz de la Torre, Elías. *Guía de Santander*. Patronato Nacional de Turismo. Madrid, 1930.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

PEDRO SÁNCHEZ

Data naixement: 00-00-1917

Lloc naixement: Madrid

Militància: UGT

Professió: Treballador

Professió posterior: Treballador

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid

Data entrevista: 12-07-1974

Durada entrevista: 40 min

Transcripció: 41ps.*Ll.

Sigles testimoni: PESA

Cota: A1 E3 (122)

Autorització: A

Resum: L'entrevistat, treballador d'una indústria de guerra a Madrid, afiliat a la UGT, ens relata les transformacions que es van produir en la seva empresa d'automòbils per a convertir-la en una indústria bèl·lica així com els canvis en la gestió i pressa de decisions de l'empresa. També aporta informació sobre la situació i la vida quotidiana en el Madrid assetjat.

Al llarg de l'entrevista intervenen aportant dades i fent preguntes R2 identificat com Domingo i R3 Arturo del Hoyo que posteriorment és entrevistat per Ronald Fraser.

Certs noms de carrers, zones de Madrid i noms propis, no ens ha estat possible identificar i figuren tal com són citats pel testimoni.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

MANUEL SÁNCHEZ FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1915
Lloc naixement: Asturias (Oviedo)
Militància: JC * JSU
Professió: Militant * Oficial exèrcit
Professió posterior:
Tema: GC Astúries
Lloc històric: Asturias (Oviedo)
Data entrevista: 08-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 15 min
Transcripció: 32ps.*FB
Sigles testimoni: MSF
Cota: A1 E5 (233-234)
Autorització: A
Resum:

PEDRO SÁNCHEZ SÁNCHEZ

Data naixement: 00-00-1912
Lloc naixement:
Militància: UGT * JS * JC * MAOC * JSU * PCE
Professió: Funcionari * Policia
Professió posterior:
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Alacant * Alacant (Camp dels Atmellers) * Alacant (Albatera)
Data entrevista: 07-10-1974
Durada entrevista: 1 h, 55 min
Transcripció: 53ps.*Ll.
Sigles testimoni: PSS
Cota: A1 E3 (143)
Autorització: A

Resum: El testimoni, home d'orígens socialistes que evolucionà vers el Partit Comunista, ens aporta informacions de primera mà sobre la constitució de les Joventuts Socialistes Unificades i les Milícies Antifeixistes Obreres i Camperoles, així com del desenvolupament de la guerra civil a Madrid i la seva participació en l'assalt a la caserna de la Montaña. Donat la seva pertinença a la policia republicana, també és útil per analitzar l'actuació de la dita policia durant la guerra.

Per últim, ens narra amb detall la situació viscuda en el port d'Alacant al final de la guerra i les condicions que patiren en els camps i presons de la postguerra.

Al llarg de l'entrevista intervé només de forma tangencial R2, un home no identificat. El testimoni té una expressió a voltes difícil de reflectir, el que ha portat que la transcripció no resulti del tot reeixida, deixant noms propis i frases sense identificar o completar. Quan es refereix a "estos", vol dir els nacionals o franquistes.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.
- Thomas, Hugh. *La Guerra Civil Española*. Grijalbo. Barcelona, 1978.

RAFAEL SÁNCHEZ VENTURA

Data naixement: 00-00-1897
Lloc naixement: Zaragoza
Militància: NA * PCE (simpatitzant)
Professió: Professor H^a de l'Art

Professió posterior: Jubilat

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Toledo (Illescas) * Toledo * Madrid (El Escorial)

Data entrevista: 18-06-1974

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 28ps.*Ll.

Sigles testimoni: RSV

Cota: A1 E4 (152-153)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Rafael Sánchez Ventura -professor universitari d'Història de l'Art, compromès amb la causa de la República i simpatitzant del Partit Comunista- ens aporta la visió del sector intel·lectual que amb la seva actuació va voler defensar la cultura popular, amb manifestacions tals com el grup de teatre La Barraca i els milicians de la cultura, així com amb la realització de tasques de salvament del patrimoni històric-artístic. En concret, ell formà part en la Junta de Incautación y Protección del Patrimonio Artístico creada a primers d'agost de 1936 i personalment va participar en el salvament dels grecos d'Illescas, en el palau de Liria dels ducs d'Alba i en El Escorial entre altres.

De la seva trajectòria, cal destacar també el seu paper en l'Alianza de Intelectuales Antifascistas para la Defensa de la Cultura, la participació en la creació de les denominades Milicias Aragonesas, el cas que narra sobre l'aplicació de repressió a la reraguarda madrilenya (M. Fernández Almagro i Pablo Neruda), i la seva actuació com a secretari i agregat cultural de l'ambaixada espanyola a París

L'emoció i la passió que en certs moments es desprenen del discurs del testimoni, són mostra de la força amb que ell va viure els esdeveniments i el que per a ell significaven

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat la dicció atropellada del testimoni i, per tant, alguns fragments han restat sense transcriure.

Bibliografia consultada:

- Bonet, Juan Manuel. *Diccionario de las Vanguardias en España (1907-1936)*. Alianza. Madrid, 1995.
- Renau, Josep. *Arte en Peligro 1936-1939*. Ayuntamiento de Valencia. Valencia, 1980.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JOSÉ SANDOVAL **[i.e. JOSÉ AURELIO SANDOVAL MORÍS]**

Data naixement: 00-00-1913

Lloc naixement: Asturias (Gijón)

Militància: PCE

Professió: Projectista

Professió posterior: Polític

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid

Data entrevista: 17-09-1974

Durada entrevista: 2 h, 55 min

Transcripció: 48ps.*Ll.

Sigles testimoni: JOSAN

Cota: A1 E3 (123-124)

Autorització: A

Resum: El testimoni, com a militant comunista, tracta principalment la trajectòria del PCE durant la República i la guerra civil, així com els antecedents del Front Popular i el seu desenvolupament des de febrer del 1936 i durant la guerra.

Per altra banda, el testimoni es dedica a reproduir tot un seguit de justificacions, per tal de donar una certa coherència als errors de la política comunista portada a terme durant la guerra civil. L'àrea d'actuació del testimoni és Madrid, fins el moment en que per circumstàncies bèl·liques s'ha d'anar traslladant a diversos fronts, per acabar exiliant-se a França.

Al llarg de l'entrevista participa de forma tangencial R2 (dona).

Bibliografia consultada:

- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

ÁNGELA SANFRANCISCO

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Zamora (Casaseca de las Chanas)

Militància: FUE

Professió: Estudiant

Professió posterior: Metge * Mestra

Tema: GC Castella

Lloc històric: Zamora (Casaseca de las Chanas) * Salamanca * Zamora

Data entrevista: 24-11-1974

Durada entrevista: 1 h, 30 min

Transcripció: 47ps.*Ll.

Sigles testimoni: ASA

Cota: A1 E4 (192-195)

Autorització: A

Resum: Àngela Sanfrancisco, jove estudiant que finalitza el batxillerat superior l'any 1936 a Salamanca, procedeix d'una família benestant i de conviccions republicanes (IR) resident a Casaseca de las Chanas, província de Zamora. Fou vocal de batxillerat de la FUE i s'identifica amb la República des d'una perspectiva propera a les esquerres d'aquell moment. Posteriorment a la guerra, es llicenciarà en medicina i magisteri. És, per tant, una dona amb formació, cas bastant excepcional en un entorn camperol com era el del seu poble.

El seu testimoni ens aporta informació sobre els esdeveniments viscuts a Caseca durant el període de la guerra i la postguerra, dels quals destaquem –a part de la trajectòria del seu pare– els relacionats amb la repressió exercida als sectors republicans i obrers de Zamora, l'aplicació de la Llei de Responsabilitats Polítiques, la confrontació entre Falange i Requetè, l'estraperlo, i certs aspectes de la vida estudiant i quotidiana a Casaseca i Salamanca. Finalment, A. Sanfrancisco també ens ofereix una visió sobre les perspectives polítiques de la transició vers la democràcia a Espanya.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, però donat la rapidesa en l'expressió del testimoni, certs passatges curts han restat sense transcriure. Al llarg de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home).

Bibliografia consultada:

- Casterás, Ramón. *Las JSUC: ante la guerra y la revolución (1936-1939)*. Nova Terra. Barcelona, 1977.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

F. SANMARTÍ

Data naixement: 00-00-1916 aprox.

Lloc naixement: Barcelona (St. Fruitós de Bages)

Militància: AC

Professió: Obrer

Professió posterior: Petit empresari

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Santander * Front d'Aragó * Barcelona (St. Fruitós de Bages)

Data entrevista: 05-03-1974

Durada entrevista: 30 min

Transcripció: 23ps.*Ll.

Sigles testimoni: FS

Cota: A1 E1 (35)

Autorització: A

Resum: El testimoni, un jove treballador d'arrels catòliques, ens narra la seva experiència durant la guerra civil marcada per la persecució religiosa que es desfermà a Barcelona i a Catalunya, la qual cosa el va portar a evadir-se a França el juliol del 37 i passar-se al bàndol dit nacional on va lluitar com a soldat fins a l'acabament de la guerra. De l'entrevista cal destacar els aspectes relacionats amb el sindicalisme cristià, les xarxes de solidaritat amb els religiosos a Catalunya durant la guerra, la repressió a la rera guarda, i la vida en el front de combat.

FRANCISCO SANMIGUEL

Data naixement: 00-00-1917

Lloc naixement: Albacete

Militància: JAR * FUE

Professió: Soldat * Estudiant

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Albacete * Barcelona

Data entrevista: 26-07-1974

Durada entrevista: 1 h, 35 min

Transcripció: 32ps.*Ll.

Sigles testimoni: FSAN

Cota: A1 E3 (125)

Autorització: A

Resum: L'entrevista desenvolupa el testimoni d'un home de conviccions republicanes, pertanyent a la FUE, que intervé directament, com a soldat, en els fets de la caserna de la Montaña el juliol del 36 a Madrid. Així mateix, al llarg de la guerra arriba a ser capità d'estat major i es troba immers en el procés d'ocupació de càrrecs militars per part dels elements afins als comunistes. Això provoca el seu voluntari trasllat de l'exèrcit del Centre al front de Catalunya on caurà malalt i, finalment, presoner del bàndol "nacional", per, posteriorment, evadir-se d'un camp de concentració d'Horta (Barcelona) a Madrid on serà denunciat i condemnat a mort. Després de nou mesos veurà reduïda la pena a trenta anys, i sortirà en llibertat la primavera de 1946.

La fluïdesa del testimoni, fa que la transcripció no comporti gaires problemes i el discurs es desenvolupi seguint una estructura a voltes quasi literària, com en el cas de les dues anècdotes finals que ens narra referents a la seva evasió, ja en la postguerra, i al doble joc portat a terme per elements sense principis.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

LLUÍS SANTACANA PELLICER

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: CNT

Professió: Obrer tèxtil

Professió posterior:

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 16-01-1974

Durada entrevista: 2 h, 10 min

Transcripció: 46ps.*Ll.

Sigles testimoni: LSP

Cota: A1 E2 (73-77)

Autorització: A

Resum:

RICARDO SANZ GARCÍA

Data naixement: 00-00-1898

Lloc naixement: València (Canals)

Militància: CNT * FAI

Professió: Obrer Tèxtil * Militant * Cap 26 Divisió

Professió posterior: Jubilat

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona * Front d'Aragó * Barcelona (Granollers)
Data entrevista: 23-04-1975
Durada entrevista: 3 h
Transcripció: 70ps.*Ll.
Sigles testimoni: RS
Cota: A1 E1 (18-19)
Autorització: A
Resum:

JOAN SAÑA I MAGRINYÀ

Data naixement: 00-05-1898
Lloc naixement: Barcelona (Sabadell)
Militància: CNT
Professió: Mecànic ajustador * Vidrier * Dirigent sindical
Professió posterior: Jubilat
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Mataró) * Barcelona (Sabadell)
Data entrevista: 21-01-1974
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 55ps.*Ll.
Sigles testimoni: JSAÑA
Cota: A1 E2 (66-75)
Autorització: A
Resum:

JUAN ANTONIO SARAZA AYUSTANTE

Data naixement: 00-00-1917
Lloc naixement:
Militància: FE * SEU
Professió: Estudiant
Professió posterior:
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Córdoba * Málaga
Data entrevista: 18-07-1973
Durada entrevista: 1 h, 30 min
Transcripció: 48ps.*MS
Sigles testimoni: JASA
Cota: A1 E2 (80)
Autorització: A
Resum:

ENRIQUE DE SENA MARCOS

Data naixement: 00-00-1922
Lloc naixement: Salamanca (província)
Militància: FUE * FET-JONS
Professió: Estudiant batxillerat * Administratiu
Professió posterior: Periodista
Tema: GC Castella

Lloc històric: Madrid * Salamanca (La Armuña) * Salamanca (Forfoleda) * Salamanca (Santa Marta) * Salamanca * Salamanca (Cantalapiedra) * Salamanca (Ledesma)

Data entrevista: 27-11-1974

Durada entrevista: 2 h

Transcripció: 37ps.*Ll.

Sigles testimoni: ESEMA

Cota: A1 E5 (198)

Autorització: A

Resum: Enrique de Sena Marcos, home de sentiments republicans i alumne de l'Institución Libre de Enseñanza, va viure de jove els esdeveniments del període republicà i de la guerra civil, però els va viure amb la intensitat i a voltes l'apassionament propis de la joventut formada amb uns principis de caràcter democràtic. El seu testimoni és molt útil per a copsar aspectes de l'ambient polític i cultural del Madrid de la II República, així com –a partir de la seva arribada a Salamanca a principis de juliol de 1936– la vida quotidiana a una província “nacional”, la repressió de reraguarda a diversos pobles de Salamanca, l'ensenyament nacional-catòlic, i les seves primeres passes que fa per a començar la professió de periodista en el diari *La Gaceta Regional* apartat on podem veure algunes pinzellades sobre la premsa de guerra.

Políticament E. de Sena va pertànyer a la FUE i, posteriorment, a Falange per tal de cercar alguna solució a la greu situació de la seva família que vivia a Madrid, però fou al poc temps expulsat.

Altres temes que es tracten durant l'entrevista són el procés d'unificació de la Falange, el paper de l'Església l'any 1936 en comparança amb el que desenvolupa en el moment que té lloc el testimoniatge (novembre 1974), la tasca educativa de l'Institución Libre de Enseñanza, l'actuació de la Creu Roja Internacional en un procés de reunificació familiar, i el retrat que fa del poeta Antonio Machado com a professor de l'Institut Calderón de la Barca de Madrid.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i només algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat pel testimoni. En relació al suport sonor cal dir que l'inici, aproximadament un minut, de la primera cara té el so defectuós.

Al llarg de l'entrevista intervé fent suggeriments i aclariments R2 (home), i de forma tangencial R3 (dona).

FÈLIX DE SENTMENAT I GÜELL [MARQUÈS DE CASTELLDOSRIUS]

Data naixement: 07-04-1908

Lloc naixement: Barcelona

Militància: RE

Professió: Advocat

Professió posterior: Advocat

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Barcelona

Data entrevista: 18-04-1975

Durada entrevista: 40 min

Transcripció: 18ps.*Ll.

Sigles testimoni: FSG

Cota: A1 E1 (10)

Autorització: A

Resum:

FRANCISCA DE SEPÚLVEDA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Mestressa

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Màlaga * Màlaga (Alhaurín)

Data entrevista: 22-07-1973

Durada entrevista: 1 h, 7 min
Transcripció: 46ps.*Ll.
Sigles testimoni: PEPA
Cota: A1 E2 (93)
Autorització: A
Resum:

MAURICI SERRAHIMA I BOFILL

Data naixement: 14-06-1902
Lloc naixement: Barcelona
Militància: UDC
Professió: Advocat * Escriptor * Polític
Professió posterior: Advocat * Escriptor * Polític
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 03-12-1973
Durada entrevista: 2 h, 30 min
Transcripció: 59ps.*Ll.
Sigles testimoni: MSB
Cota: A1 E2 (55-56)
Autorització: A
Resum:

WILEBALDO SOLANO ALONSO

Data naixement: 00-00-1916
Lloc naixement: Burgos
Militància: POUM
Professió: Estudiant * Polític
Professió posterior: Polític * Escriptor
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 30-04-1975
Durada entrevista: 2 h, 55 min
Transcripció: 130ps.*MS
Sigles testimoni: WS
Cota: A1 E1 (31-46)
Autorització: A

Resum: Entrevista molt interessant des del punt de vista d'anàlisi política i d'història, a la qual cosa està molt acostumat l'entrevistat, perquè és un intel·lectual (va estudiar medicina). Malgrat la seva joventut, va tenir càrrecs molt importants que li van permetre conèixer molts aspectes de la història del POUM que d'altres de la mateixa edat no han conegut directament. A més de la història de Barcelona i de Catalunya, hi han aportacions valuoses de València. El to de l'entrevista és en la seva totalitat d'intent d'anàlisi i síntesi del perquè de la guerra civil i el seu desenvolupament. En les pàgines 48 i 55, sembla que faci un dibuix sobre un paper o estigui parlant davant d'un mapa de Barcelona, per ensenyar el trajecte o punts geogràfics a l'entrevistador.

JOSEP SOLÉ BARBERÀ

Data naixement: 00-00-1913
Lloc naixement: Girona (Llívia)
Militància: PSUC
Professió: Polític * Advocat

Professió posterior: Polític * Advocat
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Tarragona (Reus) * Tarragona * Barcelona * Tarragona (La Fatarella)
Data entrevista: 05-03-1974
Durada entrevista: 1 h, 50 min
Transcripció: 53ps.*Ll.
Sigles testimoni: JSB
Cota: A1 E1 (11-15)
Autorització: A
Resum:

SENYORA DE TAYA

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Lleida (província)
Militància: NA (republicà)
Professió: Mestressa * Metgessa
Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Lleida
Data entrevista: 05-12-1973
Durada entrevista: 1 h, 25 min
Transcripció: 42ps.*Ll.
Sigles testimoni: TAYA
Cota: A1 E2 (55)
Autorització: A
Resum:

IGNACIO TOCA ECHEVARRÍA

Data naixement: 00-00-1917
Lloc naixement: Navarra (Estella)
Militància: CA
Professió: Estudiant * Tinent
Professió posterior:
Tema: GC Navarra
Lloc històric: Navarra (Estella) * Navarra (Irache) * Navarra (Tolosa) * Guipúzcoa (Hernialde)
Data entrevista: 31-03-1975
Durada entrevista: 1 h, 10 min
Transcripció: 29ps.*Ll.
Sigles testimoni: ITE
Cota: A1 E5 (218-221)
Autorització: A

Resum: Ignacio Toca, era un jove estudiant de dinou anys a l'esclat de la guerra, pertanyent a una família de classe mitja d'Estella de tradició carlista, i que s'anirà de voluntari a la coneguda com Partida de Barandalla i, posteriorment, passarà a ser alferes i tinent en el Terç de Montejurra. L'entrevista es centra i desenvolupa fonamentalment aspectes relacionats amb el carlisme durant la II República i la guerra: la defensa de la religió catòlica com a causa principal de l'oposició del carlisme a les institucions democràtiques, les relacions amb el nacionalisme basc, l'aportació humana i material del carlisme al bàndol feixista, l'actitud del carlisme en el nou bloc hegemònic que es configura a partir del nomenament com a cap de govern i d'estat del general Franco i la posterior unificació política, el paper de certs membres de la jerarquia i del clergat durant la guerra, i l'actuació de la Partida de Barandalla en el front basc.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, tan sols alguns noms propis no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. A la plana cinc de la transcripció, el testimoni cita Alfonso Carlos quan hauria de ser Javier de Borbón Parma.

Bibliografia consultada:

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Ugarte Tellería, Javier. *La nueva Covadonga insurgente*. Biblioteca Nueva. Madrid, 1998.

JULIO DE LA TORRE GALÁN

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Málaga

Militància: FE (simpatitzant) * Catòlic

Professió: Militar

Professió posterior:

Tema: GC Marroc * GC Espanya

Lloc històric: Marroc * Marroc (Melilla) * Sevilla * Sevilla (Lora del Río) * Madrid * Toledo * Gibraltar * Marroc (Tànger)

Data entrevista: 03-10-1974

Durada entrevista: 1 h, 12 min

Transcripció: 33ps.*Ll.

Sigles testimoni: JTO

Cota: A1 E6 (267)

Autorització: A

Resum: Julio de la Torre Galán, és tinent de la Legió destinat a Melilla on el 17 de juliol participarà activament en l' aixecament militar i concretament en els fets inicials succeïts a la Comisión de Límites i en la posterior pressa del poder per part dels militars revoltats. Un cop arribat a la península, com oficial prendrà part en els primers combats a Andalusia, la pressa de Mérida, Toledo i posteriorment anirà al front de Madrid on serà ferit. Participarà també en tasques encomanades pel tinent coronel Beigbeder a Gibraltar i Tànger.

L'entrevistat es manifesta en tot moment com un home d'ordre, catòlic i ideològicament proper a la Falange, que justifica la seva actuació i la de la resta de companys d'armes com a necessària per a salvar al país del desgavell que representava el Front Popular, l'amenaça dels nacionalismes i de la maçoneria, i els atacs a l'Església. El seu testimoni es centra en la seva trajectòria militar i desenvolupa, fonamentalment, el paper i la mentalitat de la Legió, fa algun retrat del seus superiors, a més d'algunes referències a situacions del moment polític i social present (1974).

La transcripció no ha plantejat grans problemes, però cal fer esment que el testimoni té un accent andalús que acostuma a fer en singular els plurals. Algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat.

TRENTA CINC (pseudònim)

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: PSOE

Professió: Fuster

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia

Lloc històric: Sevilla

Data entrevista: 08-09-1973

Durada entrevista: 1 h, 10 min

Transcripció: 21ps.*Ll.

Sigles testimoni: 35

Cota: A1 E2 (101)

Autorització: A (Anònim)

Resum:

TRENTA QUATRE (pseudònim)

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement: Sevilla
Militància: PCE
Professió: Obrer construcció
Professió posterior:
Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Sevilla
Data entrevista: 07-09-1973
Durada entrevista: 15 min
Transcripció: 6ps.*Ll.
Sigles testimoni: 34
Cota: A1 E2 (101)
Autorització: A (Anònim)
Resum:

JOSEP TRUETA I RASPALL

Data naixement: 27-10-1897
Lloc naixement: Barcelona
Militància: NA (republicà)
Professió: Cirurgia
Professió posterior: Cirurgia
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona
Data entrevista: 27-02-1974
Durada entrevista: 1 h, 10 min
Transcripció: 32ps.*KB
Sigles testimoni: JTR
Cota: A1 E1 (39-40)
Autorització: A
Resum:

FERNANDO TUDELA

Data naixement: 00-00-19 ?
Lloc naixement:
Militància: PCE
Professió: Estudiant Arquitectura
Professió posterior: Arquitecte
Tema: GC Madrid * GC País Valencià
Lloc històric: Madrid * València * València (Gandia) * Alacant
Data entrevista: 09-09-1973
Durada entrevista: 2 h, 10 min
Transcripció: 43 ps.*Ll.
Sigles testimoni: TUDELA
Cota: A1 E2-E3 (103-113)
Autorització: A

Resum: L'entrevista aporta informació sobre la constitució i funcionament del Quinto Regimiento i sobre l'aparell intel·lectual del PCE. El testimoni és l'espòs de Marisa Abad Miró també entrevistada. Quan al llarg de l'entrevista es fa referència al “partido”, vol dir el Partit Comunista d'Espanya.

FELISA DE UNAMUNO LIZÁRRAGA

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Mestressa

Professió posterior: Mestressa

Tema: GC Castella

Lloc històric: Salamanca * Salamanca (Candelaria) * Salamanca (Béjar)

Data entrevista: 26-11-1974

Durada entrevista: 40 min

Transcripció: 20ps.*Ll.

Sigles testimoni: FUNA

Cota: A1 E5 (197)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Felisa de Unamuno, filla del filòsof Miguel de Unamuno, es centra fonamentalment en la figura del seu pare com a rector de la Universitat de Salamanca i home destacat per la seva heterodòxia i consciència crítica. El període que tracta és el de la guerra civil i, en ell, destaca els fets del Paraním, la repressió a la reraguarda, i les relacions de tipus polític i intel·lectual que mantenia Unamuno en aquells temps.

De la trajectòria personal de Felisa de Unamuno es reflecteixen aspectes relacionats amb el paper de la dona en la societat durant l'època de la guerra, la repressió en la zona de Candelaria y Béjar i alguns comentaris sobre l'Església, l'extrema dreta i el futur del país relacionats amb el moment en que té lloc l'entrevista –l'any 1974–.

La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat pel testimoni. S'adjunta una nota manuscrita de Ronald Fraser amb un recull de noves dades no enregistrades de F. Unamuno.

RAFAEL DE UNAMUNO LIZÁRRAGA

Data naixement: 00-00-1902

Lloc naixement:

Militància: NA

Professió: Metge * Militar

Professió posterior: Metge

Tema: GC Castella

Lloc històric: Salamanca

Data entrevista: 25-11-1974

Durada entrevista: 40 min

Transcripció: 17ps.*Ll.

Sigles testimoni: RUNA

Cota: A1 E5 (196)

Autorització: A

Resum: El testimoni de Rafael de Unamuno, fill del filòsof Miguel de Unamuno, es centra, lògicament, en la figura del seu pare durant l'època de la II República i la guerra civil. D'aquesta manera es tractaran els fets relacionats amb la seva actuació política i com a rector de la Universitat de Salamanca on desenvolupà la seva activitat docent en el darrer període de la seva vida.

Rafael de Unamuno posa en evidència el rebuig del seu pare envers la cruenta repressió del bàndol revoltat i el seu progressiu distanciament de la causa “nacional”, així com la seva actitud en els fets del Paraním de la Universitat el dia 12-X-1936 i les conseqüències de tipus social i personal que tingué el seu improvisat discurs. Per altra part, de les pròpies vivències de Rafael de Unamuno cal destacar el retrat que fa de la vida quotidiana a Salamanca durant la guerra i la referència al paper de l'Església en el període on té lloc l'entrevista –1974–.

La transcripció no ha plantejat problemes importants i només algun nom propi no ha estat possible de contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat, i alguns passatges de l'entrevistat han estat transcrits de forma parcial.

Bibliografia consultada:

- Delgado, Buenaventura *et al.* *Cincuentenario de la muerte de Unamuno*. Fundació Caixa de Pensions. Barcelona, 1988.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

OLEGARIO UVIEDO MURCIANO

Data naixement: 00-00-1902

Lloc naixement: Cuenca (Cardenete)

Militància: PSOE * UGT

Professió: Camperol * Comerciant * Alcalde

Professió posterior:

Tema: GC Castilla

Lloc històric: Cuenca (Cardenete) * Cuenca * Alacant

Data entrevista: 16-01-1975

Durada entrevista: 2 h, 10 min

Transcripció: 52ps.*Ll.

Sigles testimoni: OUV

Cota: A1 E5 (206-208)

Autorització: A

Resum: Olegario Uviedo Murciano, petit camperol, comerciant, membre de la UGT, alcalde de Cardenete (Cuenca) durant el Front Popular i responsable de la col·lectivitat agrària del poble, ens aporta amb el seu testimoni un ampli i detallat relat de la situació social i política del primer terç del segle XX en aquest poble de la serralada de Cuenca.

Els temes que destaquen de l'entrevista són la formació d'una col·lectivitat camperola per membres de la UGT, l' aixecament de juliol del 36 a Cardenete, aspectes relacionats amb els rics propietaris del poble, i la repressió de postguerra.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervé fent aclariments la dona de l'entrevistat, Elvira, R2.

RICARDO VALGAÑÓN

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Vizcaya (Sestao)

Militància: JC * JSU * PCE * UGT

Professió: Fonedor

Professió posterior: Fonedor

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Sestao) * Vizcaya (Bilbao) * Guipúzcoa (Mondragón) * Guipúzcoa (San Sebastián) * Vizcaya (Orduña) * Santander * Santander (Colindres) * Santander (Santoña)

Data entrevista: 05-04-1975

Durada entrevista: 3 h, 40 min

Transcripció: 81ps*Ll.

Sigles testimoni: RVA

Cota: A1 E5 (210-225)

Autorització: A

Resum: Ricardo Valgañón, jove metal·lúrgic afiliat a la UGT, nascut a Sestao, comença la seva militància arran de la Revolució d'octubre del 34, primer a les JC i després a les JSU. Com a membre actiu, participa amb les MAOC abans de l' aixecament militar i, posteriorment, pren part en els fets de juliol de 1936 a Bilbao i en una columna de voluntaris que actua a Mondragón i a Sant Sebastià, ciutat en la qual tenen una intervenció destacada en les lluites que van tenir lloc enfront dels militars revoltats. Posteriorment, actuarà en el front d'Orduña i viurà la desfeta de l'exèrcit d'Euskadi tot i la resistència que des de Santander es volia plantejar. Poc abans de caure definitivament Santander, tracta de fugir en un vaixell que serà apressat per la marina franquista, essent detingut i traslladat a diversos batallons de treballadors i, posteriorment, empresonat.

El testimoni al llarg de l'entrevista destaca pel seu coneixement de la realitat política i social d'Euskadi del període, i, per tant, és prou interessant l'anàlisi que fa del nacionalisme i fonamentalment el paper jugat pel PNB –entre d'altres, l'afer Altos Hornos i el pacte de Santoña-, així com l'actitud interclassista del sindicat ELA-STB, la influència de Prieto a les files socialistes basques, i la trajectòria del Partit Comunista d'Euskadi i les relacions amb el seu homòleg PCE.

La transcripció ha plantejat alguns problemes i, per tant, hi ha algun fragment de l'entrevista que resta en blanc i alguns noms propis no han estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Durant l'entrevista intervenen R2 (home) fent aclariments, i R3 (dona) de forma tangencial.

Pel que fa a l'índex, la majoria d'entrades que corresponen al PCE també poden fer referència a la formació PC d'Euskadi.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.
- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.
- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Editora Nacional. Madrid, 1973.

EDMON VALLÈS I PERDRIX

Data naixement: 00-00-1920

Lloc naixement: Zaragoza (Mequinensa)

Militància: FNEC

Professió: Estudiant * Mestre d'escola * Soldat

Professió posterior: Escriptor * Periodista

Tema: GC Catalunya

Lloc històric: Tarragona * Lleida (Ibars d'Urgell) * Front d'Aragó * Batalla de l'Ebre

Data entrevista: 20-01-1974

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 62ps.*Ll.

Sigles testimoni: EVA

Cota: A1 E2 (72)

Autorització: A

Resum:

JOAQUÍN VÁZQUEZ FERNÁNDEZ

Data naixement: 00-00-1912

Lloc naixement:

Militància: Catòlic * JSU

Professió: Capellà

Professió posterior: Capellà

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Madrid (Leganés)

Data entrevista: 04-10-1974

Durada entrevista: 2 h, 15 min

Transcripció: 41ps.*Ll.

Sigles testimoni: JVF

Cota: A1 E4-E6 (160-267)

Autorització: A

Resum: Aquesta entrevista exposa els esdeveniments viscuts per un capellà que va romandre camuflat com a tal a Madrid durant els tres anys de guerra i va trobar de forma inversemblant aixopluc i suport dins de les JSU i, posteriorment, prestà serveis en l'exèrcit republicà.

El testimoni ens aporta el coneixement directe de la persecució religiosa, de les activitats religioses clandestines, de la vida quotidiana del Madrid assetjat, de la caiguda de Madrid en mans de l'exèrcit nacional, i de la funció dels avals en la postguerra.

La transcripció ha comportat alguns problemes davant d'expressions llatines i noms propis que no ha estat possible contrastar i que figuren tal com han estat expressades, i en certs passatges que han restat en blanc.

JULIÁN VÁZQUEZ SANZANO

Data naixement: 00-00-1911

Lloc naixement:

Militància: UGT * JS * PCE

Professió: Treballador confecció

Professió posterior: Treballador confecció

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Toledo (Puebla de Don Fadrique) * Barcelona * Alacant

Data entrevista: 04-07-1974

Durada entrevista: 3 h, 45 min

Transcripció: 108ps.*Ll.

Sigles testimoni: JVS

Cota: A1 E3 (117-118)

Autorització: A

Resum: Julián Vázquez Sanzano, dirigent sindical de la UGT i membre del PCE, ens narra les seves experiències sindicals i polítiques anteriors a la guerra civil, així com la seva participació en el conflicte. Com a sindicalista, desenvolupa tasques de direcció en el Sindicat del Vestit de Madrid i, posteriorment, ingressarà en l'exèrcit republicà tot i tenir uns primers contactes bèl·lics formant part del Cinquè Regiment i del Batalló Pasionaria.

Al participar des de molt jove en el moviment obrer, coneix l'evolució de l'esquerra a partir de l'escissió que originà la formació del Partit Comunista d'Espanya i al llarg de l'entrevista fa una crítica a l'actuació del Partit Socialista Obrer Espanyol i, especialment, a la figura de Fco. Largo Caballero.

Altres aspectes que destaquen al llarg de l'entrevista són la revolta de Jaca, l'aplicació de la Reforma Agrària durant el període del Front Popular, les experiències d'economia de guerra, la seva visió sobre la situació revolucionària de Catalunya, i l'acabament del conflicte al Llevant.

El testimoni fa esment a una publicació del Partit Comunista titulada *Pueblo*, que segons les nostres fonts ha de fer referència a la publicació titulada *La Palabra*.

La transcripció, iniciada per Mercè Soler, ha estat completada i indexada per Lluís Ubeda. L'estil de dicció a voltes apressat, ens ha fet que alguns passatges hagin tingut que restar sense transcriure. Així mateix, alguns noms propis no han estat possible de contrastar amb altres fonts i s'han transcrit tal com han estat expressats.

En un moment de l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (Petra Cuevas) dona del testimoni.

Bibliografia consultada:

- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.

- Morán, Gregorio. *Miseria y grandeza del Partido Comunista de España 1939-1985*. Planeta. Barcelona, 1986.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

RICARDO VÁZQUEZ-PRADA BLANCO

Data naixement: 00-00-1912

Lloc naixement: Asturias (Pola de Siero)

Militància: FE

Professió: Periodista

Professió posterior: Periodista

Tema: GC Astúries

Lloc històric: Asturias (Oviedo)

Data entrevista: 08-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 15 min

Transcripció: 40ps.*FB

Sigles testimoni: RVPB

Cota: A1 E6 (245)

Autorització: A

Resum:

EUGENIO VEGAS LATAPIÉ

Data naixement: 20-02-1907

Lloc naixement: Guipúzcoa (Irún)

Militància: AE * FET-JONS * Monàrquic

Professió: Advocat * Polític * Escriptor

Professió posterior: Advocat * Polític * Escriptor

Tema: GC Castella

Lloc històric: Madrid * Burgos * Salamanca * Itàlia (Roma)

Data entrevista: 25-09-1974

Durada entrevista: 2 h, 30 min

Transcripció: 61ps.*Ll.

Sigles testimoni: EVL

Cota: A1 E3 (138-139-140)

Autorització: A

Resum: El testimoni, membre actiu del sector monàrquic borbònic, destaca per la seva participació directa en la major part d'intents i trames contrarevolucionàries que tingueren lloc al llarg de la República, així com en la formació ideològica del sector monàrquic i en la defensa d'aquesta institució com alternativa política pel país. E. Vegas durant la guerra fou vocal de Cultura i Educació de la Junta Tècnica, després treballà en la Secretaria de Premsa i Propaganda, i fou dels pocs que dimití com a conseller nacional de FET i JONS, per les seves discrepàncies amb Serrano Suñer. A més, sempre es manifestà partidari de la institució monàrquica, representada en les figures d'Alfons XIII i de Joan de Borbó, la qual cosa li comportà la progressiva separació i crítica envers el règim franquista.

Els aspectes més rellevants de l'entrevista els trobem en la formació i desenvolupament d'*Acción Española* com a òrgan de difusió del pensament reaccionari i societat de conferències; la preparació del moviment de juliol del 36; l'actuació del testimoni en els càrrecs que va ocupar durant la guerra, on ens narra de primera mà fets com el cas Unamuno, les depuracions de mestres, la repressió i principalment la situació dels condemnats a mort en el bàndol nacional, impressions sobre la figura del general Franco o la seva relació amb el general Yagüe. Altre tema que surt al llarg de l'entrevista és les relacions entre la institució monàrquica i el règim franquista, així el testimoni relata els seus viatges a Roma, l'entrada de Joan de Borbó a l'Espanya franquista, i les relacions entre els diversos sectors monàrquics.

El testimoni és autor, entre altres, de:

- *El pensamiento político de Calvo Sotelo*. Cultura Española. Madrid, 1941.

- *Memorias políticas*. Planeta. Barcelona, 1983.

- *Los caminos del mundo*. Giner. 1987.

- *La frustración de la victoria. Memorias políticas, 1938-1942*. Bustelo. Actas. Madrid, 1995.

La transcripció no ha plantejar gaires problemes tècnics, i només algunes parts confuses han restat en blanc i alguns noms propis no han estat possible de contrastar amb fonts escrites.

Bibliografia consultada:

- Montero, José R.. *La CEDA. El catolicismo social y político en la II República*. Ed. Revista del Trabajo. 2 vols. Madrid, 1977.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. 4 vols. Madrid, 1973.

- Salmador, Víctor. *Don Juan de Borbón. Grandeza y Servidumbre del Deber*. Planeta. Barcelona, 1976.

ANTONIO VELASCO

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: Madrid

Militància: IR

Professió: Barber * Policia secreta

Professió posterior: Barber

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Zaragoza (Caspè) * Teruel * Zaragoza (Belchite) * Madrid (Paracuellos de Jarama) * Murcia (Cartagena)

Data entrevista: 29-05-1974

Durada entrevista: 1 h, 5 min

Transcripció: 29ps.*Ll.

Sigles testimoni: AVE

Cota: A1 E6 (263)

Autorització: A

Resum: Antonio Velasco, barber de professió i membre d'Izquierda Republicana, participa en els primers moments com a voluntari i pren part en els combats de Somosierra i, posteriorment, amb les milícies aragoneses a la zona de Cifuentes (Guadalajara) i al front d'Aragó. Més endavant, aproximadament a finals de 1937, ingressa com agent del cos de policia a Madrid on actuarà principalment en tasques d'ordre públic i en la Brigada Social. Poc abans de finalitzar la guerra és destinat a Cartagena, però tornarà el març de 1939 a Madrid on presencià els darrers enfrontaments interns que conduïren a la rendició de la capital.

La narració del testimoni està plena de llocs comuns i justificacions a la seva actuació, tot i això aporta una certa informació sobre temes com les relacions entre el SIM i la Direcció General de Seguretat, la repressió de reraguarda, el problema dels refugiats a les ambaixades, la quinta columna, l'actuació dels llibertaris al front d'Aragó, i altres fets com la Brigada del Amanecer o el túnel de la mort de Madrid.

La transcripció ha plantejat alguns problemes donat, principalment, la dicció atropellada del testimoni i, en conseqüència, alguns fragments no han estat possible transcriure i figuren amb un espai en blanc. Així mateix, alguns noms propis no han estat possible de contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats.

Bibliografia consultada:

- Cervera Gil, Javier. *Madrid en guerra: la ciudad clandestina, 1936-1939*. Alianza. Madrid, 1998.
- Guías Rápido. *Guía de Madrid*. Rápido. Barcelona, 1932.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

ANANDA VELASCO GARRO

Data naixement: 10-07-19 ?

Lloc naixement: Asturias (Gijón)

Militància: FUE * UGT * PCE

Professió: Mestre

Professió posterior:

Tema: GC Madrid

Lloc històric: Madrid * Madrid (Manzanare el Real) * València * Unió Soviètica (Moscou) * Catalunya * França

Data entrevista: 12-06-1974

Durada entrevista: 1 h, 55 min

Transcripció: 38ps.*Ll.

Sigles testimoni: AVG

Cota: A1 E3 (147)

Autorització: A

Resum: El testimoni d'Ananda Velasco, jove mestre a l'esclat de la guerra i membre de la FETE-UGT, tracta principalment els temes relacionats amb l'ensenyament en el període republicà i de guerra, així com la tasca que portà a terme en aquest camp a Madrid, en l'assistència en els trasllats de nens a les colònies infantils del Llevant i, finalment, la seva estada a Moscou com a mestre dels nens i nenes espanyols refugiats.

Aquest periple també la portà a ingressar en el PCE, del qual posteriorment es va anar allunyant. Del seu període a l'antiga Unió Soviètica, cal destacar la crítica que fa de l'estalinisme.

La transcripció no ha plantejat problemes i només alguns noms propis no han estat possible d'identificar o contrastar documentalment i figuren tal com s'han enregistrat.

Al llarg de l'entrevista intervé R2 (marit de l'entrevistada) fent aclariments i concrecions.

Bibliografia consultada:

- Rosal, Amaro del. *Historia de la UGT de España, 1910-1939*. Grijalbo. Barcelona, 1977.
- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

DIONISIO VENEGAS

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement:

Militància: UGT

Professió: Advocat

Professió posterior:

Tema: GC Andalusia
Lloc històric: Granada * Cádiz (Chipiona) * Cádiz * Córdoba
Data entrevista: 18-08-1973
Durada entrevista: 45 min
Transcripció: 9ps.*DC
Sigles testimoni: DVE
Cota: A1 E3 (112)
Autorització: A

Resum: Ronald Fraser relata de viva veu, en anglès, les vivències de Dionisio Venegas durant la guerra civil a Granada, Chipiona, Cadis i Còrdova. Advocat de sentiments republicans, membre del sindicat de treballadors de l'ensenyament de la UGT, romandrà amagat durant cinc setmanes a la catedral de Granada i, posteriorment, protegit pels franciscans de Chipiona i pel governador de Cadis que l'acollirà a casa seva. Finalment, l'octubre de 1937, serà jutjat en consell de guerra a Granada, condemnat per rebel·lió militar i restarà quatre anys empresonat a Granada.

Dins de la col·lecció tan sols trobem un altre cas de relat, el del Dr. Rodríguez Contreras. La transcripció ha estat realitzada per Dèbora Castel.

DR. VENZOR

Data naixement: 00-00-1906
Lloc naixement: Asturias (Castropol)
Militància: NA
Professió: Metge
Professió posterior: Metge
Tema: GC Euskadi * GC Astúries
Lloc històric: Guipúzcoa (San Sebastián) * Asturias (Castropol) * Asturias * Madrid
Data entrevista: 07-06-1974
Durada entrevista: 2 h, 35 min
Transcripció: 47ps.*Ll.
Sigles testimoni: VENZ
Cota: A1 E4-E5 (154-228)
Autorització: A

Resum: El testimoni, jove professional de la medicina en el moment de l'esclat del conflicte, de simpaties republicanes, narra les seves experiències personals a Donostia així com, posteriorment, en la localitat asturiana d'on procedeix. Al llarg de l'entrevista manté una postura oberta, tot i voler conservar en l'anonimat el nom del seu poble.

Al procedir d'una zona camperola asturiana, el desenvolupament dels fets sols coincideix amb la resta del principat en el referent a la repressió nacionalista. Quan fa referència als franquistes, utilitza "estos".

Només intervé de forma tangencial R2 (dona). La transcripció i l'estat de conservació de la cinta no han plantejat grans problemes tècnics i només han restat en blanc certs fragments i alguns noms propis no han estat possible de contrastar amb altres fonts escrites i figuren tal com s'han enregistrat.

JOSÉ VERGARA DORCEL

Data naixement: 00-00-1909
Lloc naixement:
Militància: NA
Professió: Enginyer agrònom
Professió posterior: Enginyer agrònom
Tema: GC Madrid
Lloc històric: Madrid * Toledo (província)
Data entrevista: 30-03-1974
Durada entrevista: 2 h, 30 min
Transcripció: 54ps.*Ll.
Sigles testimoni: JVD
Cota: A1 E4 (159-161)

Autorització: A

Resum: J. Vergara Dorcel, com a enginyer agrònom i funcionari tècnic del Ministeri d'Agricultura, participà en els treballs de l'Institut de Reforma Agrària durant el període republicà i, per tant, el seu testimoni és de gran vàlua per a conèixer l'origen de la llei, la seva aplicació i desenvolupament.

Posteriorment, amb l'esclat de la guerra civil, prendrà una posició de neutralitat i es mantindrà al marge, vivint durant tot aquest període a Madrid fins el final del conflicte, quan deixarà el Ministeri d'Agricultura per a entrar en l'Institut d'Estudis Polítics i després continuarà com a tècnic de l'administració.

Del seu discurs destaquem aspectes com, apart de l'esmentada reforma agrària, la crítica al treball d'E. Malefakis, la crítica a la resistència popular del Madrid de novembre del 36, els preparatius del cop del coronel Casado, les negociacions per a la rendició de Madrid, i el coneixement directe que té a l'exili de Juan R. Jiménez y Z. Camprubí.

La transcripció no ha plantejat problemes tècnics i només alguns noms propis han restat sense identificar i figuren tal com han estat enregistrats.

Bibliografia consultada:

- Malefakis, Edward. *Reforma agraria y revolución campesina en la España del siglo XX*. Ariel. Barcelona, 1971.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

JON DE VIAR

Data naixement: 00-00-1919

Lloc naixement: Vizcaya (Deusto)

Militància: PNV

Professió: Estudiant Medicina * Infermer

Professió posterior:

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Bilbao) * Álava (Vitoria) * Zaragoza * Vizcaya (Deusto) * Vizcaya (Guernica) * Santander (Laredo) * Asturias (Trubia) * Barcelona

Data entrevista: 23-03-1975

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 36ps.*Ll.

Sigles testimoni: VIAR

Cota: A1 E5 (223)

Autorització: A

Resum: Jon de Viar a l'esclat de la guerra és un jove estudiant de 1er. de Medicina, de sentiments i de família catòlica i nacionalista –el pare és membre del PNB–, forma part de la Federació d'Estudiants Bascos, i actuà com infermer durant la guerra en els hospitals de Basurto i Bidarte on coneix i relata referències de ferits de guerra o de testimonis directes del bombardeig de Guernica. Altres temes tractats al llarg de l'entrevista són la manca d'armaments i ajut a diferència, segons ell, de la resta del nord, la poca entesa amb la gent de Santander, els emboscats a Euskadi durant la guerra, les relacions dels estudiants bascos amb la resta de forces polítiques i l'intent de Falange de atraure'ls. A la caiguda de Bilbao, es trasllada a Santander i després a Astúries des d'on surt cap a França, per anar a Catalunya on molts bascos com ell ja senten la guerra com aliena i és destinat com a sanitari a l'hospital Euzkadi i participa en les activitats de la comunitat basca a Barcelona (misses, bateigs).

La transcripció no ha plantejat grans problemes i tan sols algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Moltes vegades, el testimoni quan parla dels "bascos" es refereix al PNB o a ELA-STB. Durant l'entrevista intervé de forma tangencial R2 (home, Txiki), i R3 (Ana Mª Echebarria) la seva esposa i que intervé mínimament.

Bibliografia consultada:

- Garitaonandía, Carmelo i José Luis de la Granja (eds.). *La Guerra Civil en el País Vasco 50 años después*. Servicio Editorial UPV. Bilbao, 1987.

- González Portilla, Manuel *et al.* (eds.). *Industrialización y nacionalismo. Análisis comparativos*. Ed. Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1985.

- González Portilla, Manuel i José María Garmendia. *La guerra civil en el País Vasco. Política y economía*. Siglo XXI. Madrid, 1988.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

ANTONIO VICENTE

Data naixement: 00-00-1903

Lloc naixement: Burgos (Castrojeriz)

Militància: NA

Professió: Camperol

Professió posterior: Camperol

Tema: GC Castella

Lloc històric: Burgos (Castrojeriz)

Data entrevista: 07-11-1974

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 23ps.*Ll.

Sigles testimoni: AVIC

Cota: A1 E4 (176-177)

Autorització: A

Resum: Antonio Vicente, camperol i fill de propietari benestant, ens aporta la visió d'aquest sector social que tingué com a principal antagonista a un moviment camperol incipient sorgit durant el període republicà.

El testimoni, concretament, és interessant per a conèixer les organitzacions de caire catòlic que es formaren a l'entorn dels camperols propietaris de la província de Burgos, així com per a copsar els fets i esdeveniments viscuts a Castrojeriz durant la República i la guerra civil.

La transcripció no ha plantejat grans problemes i tan sols alguns noms propis no han estat possible contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (home) i R3 (home).

JOSEP VILLAR SÁNCHEZ

Data naixement: 00-00-19 ?

Lloc naixement: València (Titagües)

Militància: CNT

Professió: Camperol * Treballador Arts Gràfiques

Professió posterior:

Tema: GC País Valencià

Lloc històric: València * Barcelona * València (Pedralba) * València (Titagües) * França (Argelers, camp)

Data entrevista: 18-01-1975

Durada entrevista: 1 h, 40 min

Transcripció: 8 ps.*Ll.

Sigles testimoni: JVI

Cota: A1 E5 (206-207)

Autorització: A

Resum: Tal com consta al principi de l'entrevista, aquesta comença a partir de la plana 32 del testimoni de Progreso Fernández. L'enregistrament original de la cinta núm. 207, corresponent a la cara 2, té el so defectuós fins aproximadament la meitat de la dita cara.

El testimoni aporta informació sobre les col·lectivitats camperoles de la zona de Pedralba i Titagües, i tracta també aspectes relacionats amb la Columna de Hierro, l'exili a França i la CNT dels anys vint. Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial tres homes, identificats com R2, R3 i R4.

En la documentació complementària, hi ha una carta de J. Villar en resposta a R. Fraser sobre les col·lectivitats i un informe titulat "Lo que pasó en Titaguas durante el movimiento" (València, 22-IX-1975) redactat per J. Villar.

Bibliografia consultada:

- Bosch Sánchez, Aurora. *Ugetistas y libertarios*. Ed. Alfons el Magnànim. València, 1983.
- Ruiz Torres, Pedro (coord.). *Història del País Valencià. Època Contemporània*. Ed. 62. Vol. V. Barcelona, 1990.
- Vega, Eulàlia. *El trentisme a Catalunya*. Curial. Barcelona, 1980.
- Vega, Eulàlia. *Anarquistas y Sindicalista 1931-1936*. Ed. Alfons el Magnànim. València, 1987.

JOSEP Mª VILLARRÚBIA I SILVA

Data naixement: 00-00-1904
Lloc naixement: Barcelona (Castellterçol)
Militància: PSUC
Professió: Funcionari
Professió posterior:
Tema: GC Catalunya
Lloc històric: Barcelona * Barcelona (Pineda de Mar)
Data entrevista: 10-01-1974
Durada entrevista: 1 h, 5 min
Transcripció: 31ps.*Ll.
Sigles testimoni: JV
Cota: A1 E1 (13)
Autorització: A
Resum:

JOSÉ VIRTUS

Data naixement: 00-00-1901
Lloc naixement: Burgos (Castrojeriz)
Militància: NA
Professió: Camperol
Professió posterior: Jubilat
Tema: GC Castella
Lloc històric: Burgos (Castrojeriz)
Data entrevista: 07-11-1974
Durada entrevista: 20 min
Transcripció: 12ps.*Ll.
Sigles testimoni: JVIR
Cota: A1 E4 (177)
Autorització: A

Resum: El testimoni de José Virtus, és representatiu del camperol petit propietari de Castella, i útil per conèixer les condicions de vida i mentalitat d'aquest grup social. Una veu feble i una dicció entretallada, ens ha fet que en molts passatges de l'entrevista s'hagin tingut que deduir el missatge i les paraules del testimoni. Al llarg de l'entrevista intervenen de forma tangencial R2 (Joaquín Moratinos) i R3 (home). Per les altres entrevistes realitzades per R. Fraser a Castrojeriz, es pot afirmar que les referències al Bloc camperol són extensibles a la Unió General de Treballadors.

PILAR VIVANCOS

Data naixement: 00-00-1920
Lloc naixement: Teruel (Beceite)
Militància: FIJL
Professió: Militant
Professió posterior: Mestressa * Portera
Tema: GC Aragó
Lloc històric: Teruel (Beceite) * Teruel (Valderrobres) * Barcelona
Data entrevista: 10-08-1973
Durada entrevista: 2 h, 50 min
Transcripció: 104ps.*MS
Sigles testimoni: VIVANCOS
Cota: A1 E3 (108-109)

Autorització: A

Resum: Filla d'un cenetista de Beceite (poble amb horta i una fàbrica de paper que ocupava a la majoria de la gent), va conèixer als setze anys quan ell en tenia quaranta, el que seria el seu company fins a la mort, Miguel García Vivancos, del qual va tenir dues filles, Sara i Elena, general de Divisió (a la CNT van arribar a la categoria de general, Durruti a títol pòstum, Ricardo Sanz i ell) i integrant del grup "Los Solidarios" (d'aquest grup, que estava format per una vintena de membres, l'entrevistada cita a Durruti, Ascaso, García Oliver, Aurelio Fernández i Jover). Fa una síntesi del que va ser la seva vida amb ell sota la concepció llibertària de la parella, que ella defensa, i de la vivència del comunisme llibertari, a través de la col·lectivització agrària que es va fer al seu poble, el seu funcionament intern, el canvi de les relacions entre les persones, el canvi de la concepció econòmica de la producció i la relació amb el diner, etc. fins la seva desfeta per la Divisió Lister que la va eliminar. És de destacar el magnífic intent de transmetre el pensament de García Vivancos i la seva postura davant de múltiples fets de la guerra civil del 36 i les reflexions a l'exili, com per exemple la crítica del dirigisme que es feia des de França de la lluita a l'interior del país, l'aïllament dels exiliats i una autocrítica de la postura de la CNT en la seva línia tàctica quan Companys els ofereix el poder, la manca d'intel·lectuals, i d'altres.

També comenta què va representar el pensament llibertari per a l'alliberament de la dona, si bé al seu poble, com a organització només funcionaven les Joventuts Llibertàries i de Mujeres Libres en parla com una cosa de Catalunya.

Per últim destaca les vivències i problemàtiques que van resultar del fet que a l'exili ell es decantés cap a la pintura, i que ben aviat àdhuc se'l considerés millor que el pintor naíf Louis Vivin.

LUIS M^a DE YBARRA ORIOL

Data naixement: 00-00-1913

Lloc naixement: Vizcaya

Militància: RE

Professió: Graduat Empresarials * Empresari

Professió posterior: Empresari

Tema: GC Euskadi

Lloc històric: Vizcaya (Algorta) * Vizcaya (Las Arenas) * França (Biarritz) * Vizcaya (Bilbao)

Data entrevista: 12-04-1975

Durada entrevista: 1 h

Transcripció: 23ps.*Ll.

Sigles testimoni: LMY

Cota: A1 E5 (209)

Autorització: A

Resum: Pertanyent a una de les més importants famílies de l'oligarquia industrial i financera basca, el testimoni de Luis Mª de Ybarra ens informa principalment sobre la figura del seu pare, Fernando Mª de Ybarra —tant en la seva actuació en l'àmbit econòmic com en el polític—, a més de la seva pròpia experiència personal durant el període de la guerra civil que va romandre cinc mesos amagat en zona republicana mentre el pare i un germà eren assassinats i, posteriorment, aconsegueix fugir a França per a incorporar-se a la zona nacional on actuà com alferes. Del seu discurs també destaquen el seu anàlisi sobre el nacionalisme basc, i els orígens del capitalisme basc.

La transcripció no ha plantejat grans problemes, però donat el discurs un xic atropellat del testimoni, hi ha algun petit fragment de l'entrevista que resta en blanc i algun nom propi no ha estat possible contrastar amb altres fonts i figura tal com ha estat expressat. Al llarg de l'entrevista intervien de forma tangencial R2 (dona) i R3 (home, Perico). El testimoni utilitza a vegades termes en anglès i francès.

Bibliografia consultada:

- Díaz Morlán, Pablo. *Los Ybarra contra el "síndrome de Buddenbrooks". El éxito de seis generaciones de empresarios (1801-2000)*. Universidad de Alicante. s/a.

- López Rodó, Laureano. *La larga marcha hacia la Monarquía*. Noguer. Barcelona, 1977.

- Rubio Cabeza, Manuel. *Diccionario de la Guerra Civil Española*. Planeta. Barcelona, 1987.

- Salas Larrazábal, Ramón. *Historia del Ejército Popular de la República*. Ed. Nacional. Madrid, 1973.

JUAN ZAFÓN BAYO

Data naixement: 28-04-1911

Lloc naixement: Barcelona

Militància: CNT

Professió: Dirigent obrer

Professió posterior: Escriptor

Tema: GC Aragó
Lloc històric: Zaragoza * Huesca * Teruel * Zaragoza (Caspè) * Huesca (Bandaliés)
Data entrevista: 20-10-1974
Durada entrevista: 2 h
Transcripció: 49ps.*Ll.
Sigles testimoni: ZB
Cota: A1 E1 (2)
Autorització: A
Resum:

CARLOS ZAPATERO

Data naixement: 00-00-1916
Lloc naixement:
Militància: JAP
Professió: Estudiant Farmàcia
Professió posterior:
Tema: GC Madrid * GC Euskadi
Lloc històric: Madrid * Guipúzcoa (San Sebastián) * Sevilla
Data entrevista: 24-06-1974
Durada entrevista: 40 min
Transcripció: 19ps.*Ll.
Sigles testimoni: CZA
Cota: A1 E4 (163)
Autorització: A

Resum: L'entrevista amb Carlos Zapatero, jove estudiant universitari pertanyent a les JAP i de família burgesa, ens informa sobre el període previ a l'esclat del conflicte a Madrid, on ell viu i, posteriorment, el seu trasllat a Donostia on junt amb la família acostumava a estiuajar i on viurà pràcticament amagat fins a la pressa de la ciutat basca pels "nacionals". Com a membre d'una família adscrita a l'Acció Popular, el testimoni manifesta les seves crítiques envers l'actitud que ell matisa com autoritària de certs elements falangistes en quant a la repressió de reraguarda. Carlos Zapatero ingressa per la seva quinta a l'exèrcit on arriba a sotsocial, actuant en una unitat de recuperació formada per treballadors bascos presoners de guerra, i en transports. En la seva narració destaquem la impressió que li produí l'entrada a Madrid a finals de març del 39, i certs comentaris sobre l'actuació política de José María Gil-Robles. La transcripció no ha plantejat molts problemes, no obstant, diversos noms propis no han estat possible de contrastar amb altres fonts i figuren tal com han estat expressats. I algunes expressions no han pogut ser transcrites i figuren amb un espai en blanc.

ÍNDICE ONOMÁSTIC

Abreviatures:

- GC: Guerra Civil. El lloc geogràfic indica on es desenvolupen els fets.

TESTIMONI

Abad Miró, Marisa
Abad Soriano, Francisco
Abella Bermejo, Rafael
Aguirre Ozamiz, Koni
Aguirre Ozamiz, Manolita
Aguirre Vergara, Luis
Ajuriaguerra Otxandiano, Juan
Alberca Montoya, Dr. Gumersindo
Alier de Martínez, Juana
Alquézar Salvador, Mariano
Álvarez, José
Álvarez, Pedro
Álvarez Palomo, Ramón
Amil Sánchez, Bartolomé
Andrade Rodríguez, Juan
Andreu i Abelló, Josep
Andújar Muñoz, Manuel
Ardiaca Martí, Pere
Ares Montes, José
Argudo Luque, Manuel
Arquer Saltó, Jordi
Arrazola, Nieves
Azaola, Concha de
Baleztena, Dolores
Bardasano y Orbeagozo, José
Berenguer, Josep M^a
Berenguer, Maria
Bernuz, Emilio
Blanco Tobío, Manuel
Blasco, Pepe
Borràs Bousquet, Jacinto
Bueso García, Adolfo
Bulnes Villalobos, Tomás
Caamaño Díaz, Carmen
Cabadas, Fernando
Calopa Cejuela, Ramón
Calvo, Saturnino
Calvo Palacios, Eugenio
Candina, Asun
Cañal, Ignacio
Cañal, Modesto
Capdevila Puig, Andreu
Carabaño, Manuel
Carmona Pozo, Francisco
Carod Lerín, Saturnino
Carrasco Pardo, Dr. Darío
Carrasquer Launed, Félix
Casariego Fernández, Jesús-Evaristo
Castañer, Benigno
Castaño Arévalo, Ernesto
Castilla del Pino, Carlos
Cebrián, Florentín
Cercós, Josep

TEMA

GC Madrid
GC Madrid * GC Catalunya
GC Galícia * GC Andalusia * GC Catalunya
GC Euskadi
GC Euskadi
GC Euskadi
GC Euskadi
GC Madrid
GC Catalunya
GC Aragó
GC Astúries
GC Andalusia
GC Astúries
GC Andalusia
GC Catalunya * GC Espanya
GC Catalunya
GC Catalunya * GC Andalusia
GC Catalunya
GC Galícia
GC Andalusia
GC Catalunya
GC Madrid * GC Espanya
GC Euskadi
GC Navarra
GC Madrid
GC Catalunya
GC Catalunya
GC Aragó
GC Galícia
GC Castella
GC Catalunya
GC Catalunya
GC Castella
GC Madrid
GC Madrid
GC Catalunya
GC Euskadi
GC Euskadi
GC Euskadi
GC Andalusia
GC Euskadi * GC Andalusia
GC Catalunya
GC Madrid
GC Extremadura
GC Aragó
GC Castella
GC Catalunya
GC Astúries
GC Aragó
GC Castella
GC Andalusia
GC Aragó
GC Catalunya

Cía Navascués, Policarpo	GC Navarra
Claudín Pontes, Pilar	GC Madrid * GC País Valencià * GC Catalunya
Clavijo, Pedro	GC Andalusia
Clemente Sauras, María	GC Aragón
Codón Fernández, José M ^a	GC Castilla
Comín Colomer, Eduardo	GC Aragón * GC Espanya
Corominas, Marià	GC Catalunya
Costa i Font, Josep	GC Catalunya
Crespo, Juan	GC Castilla
Cruells i Pifarré, Manuel	GC Catalunya
Cuervo, Luis	GC Cantàbria
Cuevas Gutiérrez, Tomasa	GC Madrid * GC Castilla
De la Huerta y Fdez. de Henestrosa, Ignacio	GC Madrid
Delgado, Alvaro	GC Madrid
Díaz, Francisca	GC Andalusia
Díaz, Soledad	GC Madrid
Díez, Mauro	GC Castilla
Díez Pastor, Fulgencio	GC Madrid
Domènech, Josep J.	GC Catalunya
Echebarría, Ana María	GC Euskadi
Echebarria Ybarra, Trifón de	GC Euskadi
Epalza Aranzadi, Juan Manuel	GC Euskadi
Escuder Vicente, Matilde	GC Catalunya * GC Aragón * GC País Valencià
Escudero de Solís, Mariano	GC Castilla
Esteban, Pablo	GC Madrid
Esteban, Rafael	GC País Valencià
Estrada Vidal, Fernando	GC Catalunya
Fanjul Rocés, Eladio	GC Astúries
Fernández, Alberto	GC Astúries
Fernández, Nicolás	GC Astúries
Fernández Bailén, Progreso	GC País Valencià
Fernández Cáncer, Arturo	GC Aragón
Fernández Fernández, Manuel	GC Galícia
Fernández de Sepúlveda, M ^a del Carmen	GC Andalusia
Fernández Jurado, Ramón	GC Catalunya
Ferrer, Joan	GC Catalunya
Franco García, Mariano	GC Aragón
Fuente Alcocer, Ricardo	GC Madrid
Fusté Salvatella, Martí	GC Catalunya
Fuster, Agustí	GC País Valencià * GC Aragón
Garagorri Herranz, Paulino	GC Euskadi * GC Espanya
García	GC Catalunya
García Ferrero, Pedro	GC Castilla
García Giraldo, Salvador	GC Astúries
García Moya, Paulino	GC Madrid
García Palacios, Maximiano	GC Castilla
García Serrano, Rafael	GC Navarra
García Vidales, Trinidad	GC Castilla
García-Falces, Carmen	GC Navarra
Gil de Ramales Buero, Victoria	GC Madrid
Giró i Marçal, Marcel	GC Catalunya
Gómez Pérez, Sócrates	GC Madrid
González Inestal, Miguel	GC Madrid
Grijalbo i Serres, Joan	GC Catalunya
Guarro i Vallbona, Contxa	GC Catalunya
Gutiérrez del Castillo, Francisco	GC Castilla
Gutiérrez Santamarina, Luis	GC Catalunya
Guzmán Espinosa, Eduardo de	GC Madrid * GC Espanya
Hernández, Rafael	GC Astúries * GC Catalunya
Hevia, José M ^a	GC Astúries
Hidalgo, Manuel	GC Andalusia
Hoyo Martínez, Arturo del	GC Madrid

Iglesias, Juan	GC Euskadi
Iglesias Suárez, Ignacio	GC Astúries * GC Catalunya
Iñigo Granizo, Lorenzo	GC Madrid
Izu Belzunce, Antonio	GC Navarra * GC Espanya
Jato Miranda, David	GC Madrid
Jiménez del Rayo, Antonio	GC Andalusia
Julián Sanz, Narciso	GC Madrid * GC Catalunya
Keller Arquiaga, Laura	GC Madrid
Lastra, Faustino	GC Astúries
León, Francisco	GC Andalusia
León Alvarez, Paulino	GC Astúries
López Rey y Arrojo, José	GC Madrid * GC Catalunya
Lortán, Eugenio (Vegi's Lostau, E.)	GC Madrid
Lostau Román, Eugenio	GC Madrid
Luna Rivera, Manuel	GC Andalusia
Manent Pesas, Joan	GC Catalunya
Mapelli, Luis	GC Andalusia
Marín, Juan	GC Andalusia
Marqués de Marchelina (Vegi's Romero y)	GC Andalusia
Marqués Puebla de Parga (Vegi's De la Huerta)	GC Madrid
Márquez Tornero, Andrés Cecilio	GC Madrid
Martín, León	GC Andalusia
Martín Espinero, Lázaro	GC Aragón
Martínez, Carlos	GC Astúries
Martínez, Victoria	GC Aragón
Martínez Gil, Alejandro	GC Astúries
Martínez Hernández, Misael	GC Astúries
Martínez Hernández, Ramón	GC Astúries
Martínez Sánchez, Régulo	GC Madrid
Mata Castro, José	GC Astúries
Medina Navajas, José	GC Andalusia
Medina y Villalonga, Rafael de	GC Andalusia
Michelena Elissalt, Luis	GC Euskadi
Millán Castro, José	GC Andalusia
Minguillón, Eusebio	GC Aragón
Miravittles i Navarra, Jaume	GC Catalunya
Míret Magdalena, Enrique	GC Madrid
Monterde, Josefa	GC Madrid
Mora Iñigo, Tomás	GC Madrid * GC Espanya
Moral Menéndez, Aquilino	GC Astúries
Moratinos, Joaquín	GC Castilla
Moreno Garrido, Salud	GC Andalusia
Moutas Meras, José M ^a	GC Astúries
Muguruza, Juan Ignacio	GC Euskadi
Muñoz de Herrera, Lorenzo	GC Madrid
Muñoz Sáez, José	GC Andalusia * GC Euskadi
Muñoz Suay, Ricardo	GC País Valencià * GC Espanya
Nárdiz Bengoetxea, Gonzalo	GC Euskadi
Navarro Noel, Angel	GC Aragón
Núñez González, Miguel	GC Madrid * GC Espanya
Núñez Larraz, José	GC Castilla * GC Madrid
Oar-Arteta (cunyada), Natividad de	GC Euskadi
Oar-Arteta, Dionisio	GC Euskadi
Oar-Arteta, José Antonio	GC Euskadi
Ochoa, M ^a Rosa	GC Catalunya
Orad de la Torre, Urbano	GC Madrid
Otero, Rafael	GC Madrid
Ozamiz, Ignacia	GC Euskadi
Ozcoidi Cirauqui, Mario	GC Navarra
Pañeda Coto, Anselmo	GC Astúries
Pascual, Francesc	GC Catalunya
Pastor Palencia, Alberto	GC Castilla

Pedro	GC Madrid
Pérez, Antonio	GC Madrid
Pérez, Indalecio	GC Aragó
Pérez, José Antonio	GC País Valencià
Pérez Baró, Albert	GC Catalunya
Pérez Dorado, Anastasio	GC Andalusia
Pérez González, Francisco	GC Cantàbria
Pérez González, Luz	GC Cantàbria
Pérez González, Oliva	GC Cantàbria
Plaza, Encar	GC Madrid * GC País Valencià * GC Castella
Polanco Gutiérrez, Jesús de	GC Madrid
Pons Prades, Eduard	GC Catalunya
Pontvianne, Cesar	GC Castella
Portela Fernández, Luis	GC Madrid * GC Espanya
Posadas (pseudònim)	GC Andalusia
Poyatos López, Francisco	GC Andalusia
Pozo Pardo, Josefa	GC Extremadura
Prieto, Ramón	GC Castella
Puig Martí, Hermenegildo	GC Catalunya
Pumar Cuartero, Prudencio	GC Andalusia
Quintana, Dr. Antonio	GC Castella
R.B. (pseudònim)	GC Andalusia
Rey Juanez, Mario	GC Madrid
Riba Ortínez, Josep	GC Catalunya
Ribas, Antoni	GC Catalunya
Ricart Ribera, Rosa	GC Catalunya
Ridruejo Jiménez, Dionisio	GC Castella * GC Espanya
Robles-Arangiz, Manu	GC Euskadi
Robusté Parés, Josep	GC Catalunya
Rodríguez, Paulino	GC Astúries
Rodríguez Alcalde, Leopoldo	GC Cantàbria
Rodríguez Ania, Juan	GC Astúries
Rodríguez Contreras, Dr. José	GC Andalusia
Rodríguez Fernández, Balbina	GC Andalusia
Rodríguez-Vigil Lorenzo, Juan	GC Astúries
Roig Llop, Tomàs	GC Catalunya
Romero y Osborne, Ignacio	GC Andalusia
Rosell, Antonio	GC Aragó
Rotaeché, Teresa	GC Euskadi
Royo Lisbona, Macario	GC Aragó
Rubial Cavia, Ramón	GC Euskadi
Rubió i Balaguer, Jordi	GC Catalunya
Ruíz Fornells Ruíz, Col. Ramón	GC Madrid
Ruíz Sánchez, Timoteo	GC Castella * GC Madrid
Sáinz de Baranda	GC Castella
Sáinz Rodríguez, Pedro	GC Castella * GC Espanya
Salazar, Pablo	GC Castella
San Martín, Manuel	GC Cantàbria
Sánchez, Pedro	GC Madrid
Sánchez Fernández, Manuel	GC Astúries
Sánchez Sánchez, Pedro	GC Madrid
Sánchez Ventura, Rafael	GC Madrid
Sandoval, José	GC Madrid
Sanfrancisco, Ángela	GC Castella
Sanmartí, F.	GC Catalunya
Sanmiguel, Francisco	GC Madrid
Santacana Pellicer, Lluís	GC Catalunya
Sanz García, Ricardo	GC Catalunya
Saña i Magrinyà, Joan	GC Catalunya
Saraza Ayustante, Juan Antonio	GC Andalusia
Sena Marcos, Enrique de	GC Castella
Sentmenat i Güell, Fèlix de	GC Catalunya

Sepúlveda, Francisca de	GC Andalusia
Serrahima i Bofill, Maurici	GC Catalunya
Solano Alonso, Wilebaldo	GC Catalunya
Solé Barberà, Josep	GC Catalunya
Taya, Senyora de	GC Catalunya
Toca Echevarría, Ignacio	GC Navarra
Torre Galán, Julio de la	GC Marroc * GC Espanya
Trenta Cinc (pseudònim)	GC Andalusia
Trenta Quatre (pseudònim)	GC Andalusia
Trueta i Raspall, Josep	GC Catalunya
Tudela, Fernando	GC Madrid * GC País Valencià
Unamuno Lizárraga, Felisa de	GC Castella
Unamuno Lizárraga, Rafael de	GC Castella
Uviedo Murciano, Olegario	GC Castella
Valgañón, Ricardo	GC Euskadi
Vallès i Perdrix, Edmon	GC Catalunya
Vázquez Fernández, Joaquín	GC Madrid
Vázquez Sanzano, Julián	GC Madrid
Vázquez-Prada Blanco, Ricardo	GC Astúries
Vegas Latapié, Eugenio	GC Castella
Velasco, Antonio	GC Madrid
Velasco Garro, Ananda	GC Madrid
Venegas, Dionisio	GC Andalusia
Venzor, Dr.	GC Euskadi * GC Astúries
Vergara Dorcel, José	GC Madrid
Viar, Jon de	GC Euskadi
Vicente, Antonio	GC Castella
Villar Sánchez, Josep	GC País Valencià
Villarúbia i Silva, Josep M ^a	GC Catalunya
Virtus, José	GC Castella
Vivancos, Pilar	GC Aragó
Ybarrra Oriol, Luis M ^a de	GC Euskadi
Zafón Bayo, Juan	GC Aragó
Zapatero, Carlos	GC Madrid * GC Euskadi